

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ

Justičná akadémia
Slovenskej republiky

(kol. autorov)

ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ

(kol. autorov)

Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie

22 - 23. október 2019

Šimák Zámok, Palace Art Hotel Pezinok,
Mladoboleslavská 1114/5, 902 01 Pezinok

Publikácia vznikla v rámci implementácie národného projektu s názvom „Rozvoj systému špecializovaného vzdelávania súdcov a justičných zamestnancov“, kód projektu v ITMS2014+: 314021M248, z prostriedkov Operačného programu Efektívna verejná správa.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Všetky práva vyhradené.

Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovať, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez súhlasu majiteľov práv.

ISBN: 978-80-973526-1-5

OBSAH

Predhovor	7
Zámer konferencie a dotazník pre národné správy	8
National report Hungary I: Methodology for the practice of writing judgments	11
Národná správa za Maďarsko I: Metodológia pre prax písania rozsudkov	16
National report Hungary II: What does digital court mean to us?	21
Národná správa za Maďarsko II: Čo pre nás znamená digitálny súd?	23
National report United Kingdom	25
Národná správa za Spojené kráľovstvo	31
National report Scotland: The Poetry of Judgments	37
Národná správa za Škótsko: Poézia rozsudkov	42
Národná správa za Nemecko	47
Nationalreport Österreich: Begründung von Gerichtsentscheidungen	50
Národná správa za Rakúsko: Odôvodnenie súdnych rozhodnutí	53
Národná správa za Českú republiku	57
Reasoning of Judgments: The Slovak perspective	70
Odôvodnenie súdnych rozhodnutí: Slovenská perspektíva	75
Štýl odôvodnení súdnych rozhodnutí pohľadom slovenského sudcu: Náčrt problému	80
Príloha: Smernica Ministerstva spravodlivost ČR...	96

PREDHOVOR

Vážené dámy, vážení páni,

Justičná akadémia Slovenskej republiky zorganizovala prvú z cyklu štyroch špecializovaných výročných konferencií s názvom „Odôvodnenia súdnych rozhodnutí“, v rámci projektu „Rozvoj systému špecializovaného vzdelávania súdcov a justičných zamestnancov“, podporovaného z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa. Na nasledovných stranách nájdete výsledky konferencie, na úvod mi však dovolte niekoľko slov.

Dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimitu každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa javí ako svojvoľné - teda neobhajiteľné, prijaté bez opory v práve a nelegitímne.

V praxi sa v odôvodnení súdnych rozhodnutí stále možno stretnúť s viacerými nedostatkami. Stáva sa, že v odôvodnení súdneho rozhodnutia súd iba popíše skutkový stav prípadu, odcituje ustanovenia právneho predpisu a následne konštatuje, že z uvedených ustanovení „vyplýva“ určitý záver, pričom často uvedie formulku „a preto súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia“. Z takéhoto rozhodnutia však väčšinou zrozumiteľne a presvedčivo nevyplýva, prečo sudca aplikoval citované ustanovenie právneho predpisu a prečo ho v konkrétnych okolnostiach určitého prípadu vykladal práve týmto spôsobom.

Ďalším problémom je nekonzistentnosť rozhodovania súdov. Rozhodnutia súdov bývajú aj vnútorne rozporné, kedy súd v odôvodnení rozhodnutia uvádza argumenty, ktoré si navzájom odporuju.

Napokon, nie je zriedkavosťou, že sa súdy vôbec nezaoberajú pre vec významnými argumentmi.

Súdy pri výklade práva (najmä pri výklade neurčitých právnych pojmov pripúšťajúcich rôzny výklad) nevykonávajú váženie konkurenčných ústavných princípov.

Som presvedčený, že uvedená téma konferencie ako aj diskusia, ktorá počas konferencie prebehla, a príspevky kolegov, sú veľmi potrebné a stále „živé“ hlavne pre nás, súdcovský zbor. Verím, že zborník pozostávajúci z príspevkov vystupujúcich sa stane súčasťou vašej odbornej knižnice a posunie naše poznanie ďalej.

Peter Hull
riaditeľ

ZÁMER KONFERENCIE A DOTAZNÍK PRE NÁRODNÉ SPRÁVY

*Doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.
Justičná akadémia Slovenskej republiky
Trnavská univerzita v Trnave*

Jasné, stručné a zároveň presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je vrcholným umením sudsca. Je výsledkom odborných znalostí, profesijných zručností, ale aj životných skúseností a všeobecného vzdelenia. Spôsob, ako sa súdne rozhodnutia odôvodňujú, je aj otázkou vžitých vzorcov či kultúry daného právneho

Cieľom konferencie bolo priblížiť pohľady rôznych právnych kultúr, podané skúsenými sudsami najmä zo zahraničia, ale aj Slovenska. Prezentácia spôsobov, ako sa pracuje s odôvodneniami súdu v rôznych jurisdikciách, mal priblížiť osobitosti pri formulácii textu odôvodnenia súdnych rozhodnutí, prácu jednotlivých súdov so skutkovým stavom, tvrdeniami strán, spôsobom formulovania právnych úvah vrátane vysporiadania sa s názormi právej vedy a judikatúry.

Výber oslovených jurisdikcií neboli náhodný. Na porovnanie s domácimi skúsenosťami je osvedčeným modelom prizvať zástupcu českej justície. Kultúrna, historická či jazyková blízkosť, ako aj podobnosť právej úpravy českého a slovenského práva umožňuje jednoduché a názorné porovnanie.

Okrem obligátnej slovensko – českej justičnej interakcie sme zvolili ďalšie dve dvojice interagujúcich právnych poriadkov či právnych kultúr.

Poprední zástupcovia justície Rakúska a Nemecka priblížili podobný, no v detailoch odlišný spôsob spracovania odôvodnení rozhodnutí. V oboch prípadoch badať premyslený a štruktúrovaný prístup k odôvodňovaniu súdnych rozhodnutí.

Najviac rozdielov a odlišností od stredoeurópskeho kontextu odôvodňovania súdnych rozhodnutí pochopiteľne priniesli zástupcovia zo Spojeného kráľovstva, vrátane Škótska ako samostatnej jurisdikcie. Pri počúvaní referátov ctených hostí, ako aj pri čítaní ich príspevkov v tejto publikácii badať, že striktné procesné pravidlá nie sú vždy jedinou zárukou presvedčivých rozhodnutí.

Mimoriadne cenné poznatky priniesli zástupkyne maďarských súdov, ktoré okrem samotného odôvodňovania rozhodnutí prezentovali aj pokročilú digitalizáciu maďarského súdnictva s veľkou mierou automatizácie písania či štrukturácie rozhodnutí.

V snahe o získanie porovnateľných informácií z jednotlivých jurisdikcií sme vytvorili vzorový dotazník, ktorý obsahoval súbor otázok, na ktoré sme hľadali odpoved' v jednotlivých jurisdikciách. Verili sme, že pochopenie cudzích úspešných postupov by mohlo predstavovať aj akýsi odporúčaný postup pre domáce súdy.

Zároveň však nebolo nevyhnutné pridržiavať sa vzorového dotazníka. Účastníci mali veľký priestor pre vlastné podanie skúseností s písaním rozhodnutí, resp. venovať sa len niektorým bodom z nasledovného dotazníka.

Účastníci tak dostali dotazník s nasledovnými otázkami.

I. Všeobecne o súdnych rozhodnutiach a ich štruktúre

1. Existujú vo Vašej jurisdikcii kodifikované pravidlá (zákonné ustanovenia, odporúčania, ministerské či najvyššo-súdne metodiky) pre písanie súdnych rozhodnutí?
2. Ako je u Vás vystavené rozhodnutie a jeho odôvodnenie? Aké je poradie častí – najprv skutkový stav, potom právna úvaha, nasleduje výrok?
3. Existujú súdne rozhodnutia bez odôvodnenia? Ktoré?

II. Odôvodnenie súdnych rozhodnutí

4. Ako sa v rozhodnutiach popisuje skutkový stav (prosim, uveďte príklady, ako sa odporúča postupovať a ako sa neodporúča postupovať):
 - Preberanie výpovede svedkov, písomných listín a podobne
 - Preberanie zápisníc z pojednávania do textu odôvodnenia?
5. Existujú pravidlá o formulovaní právnej úvahy (s príkladmi, ako sa odporúča postupovať a ako sa neodporúča postupovať)
 - Ustálené formy odkazov na právne predpisy?
 - Používanie odkazov na judikatúru v rozhodnutiach?
 - Používanie odbornej literatúry v rozhodnutiach?
6. Existujú rozdiely vo formulovaní odôvodnení rozhodnutí súdov vyšších stupňov – zmena štýlu odôvodnenia v závislosti od inštančného postupu?
7. Existujú špecifika pri odôvodňovaní rozhodnutí súdov nižších stupňov po zrušení ich rozhodnutí vyšším súdom o vrátení veci späť.

III. Iné časti súdnych rozhodnutí

8. Ako formulujete poučenie o opravnom prostriedku?
9. Formulácie výrokov – existujú národné špecifiká?

IV. Súvisiace otázky

10. Písanie rozhodnutí v senáte – osobitosti oproti písaniu rozhodnutí prijímaných samosudcom
11. Účasť súdneho aparátu pri písaní rozhodnutí
12. Automatizácia (digitalizácia) pri formulovaní súdnych rozhodnutí
13. Normativizovanie rozhodnutí: existuje vo Vašej jurisdikcii evidenčný senát, vyberajú sa judikáty na oficiálne zverejnenie? Používate „právne vety“ ako zovšebeecnenie rozhodnutia? Kto a ako ich formuluje?

Prezentované otázky môžu vyznieť, že nás zaujímali len údaje. Nie je tomu tak. Zaujímalu nás skúsenosť jednotlivých súdcov. Pozitívne skúsenosti, ktoré by bolo možné prevziať a negatívne skúsenosti, ktorých by sa bolo možné v budúcnosti vyhnúť.

Zároveň sme dúfali, že poznanie cudzích postupov umožní lepšie pochopiť či kriticky preveriť vlastné postupy.

Konferencia ponúkla priestor pre diskusiu o vhodnosti rôznych formálnych odporúčaní pre písanie súdnych rozhodnutí a priblížiť skúsenosti jednotlivých štátov s takýmito formálnymi metodikami a odporúčanými postupmi.

Výsledky prierezového zhodnotenia jednotlivých výstupov neprekvapia, základné ciele sú naprieč právnymi kultúrami rovnaké, dokonca aj prostriedky podobné. Akceptuje sa, že základným, takpovediac psychologickým, účelom odôvodnenia súdneho rozhodnutia je presvedčiť stranu, ktorá konanie prehrala.

Rovnako neprekvapí ani to, že slovenskí vystupujúci sa zamerali skôr na kritický prístup. To len potvrzuje, že téma odôvodnenia súdnych rozhodnutí je živou témou, kde aj zo strany súdov a súdcov vnímať pocit, že vždy je možné situáciu zlepšovať.

Zdá sa pritom, že formalizácia súdnych rozhodnutí (vo forme odporúčaní či vzorov alebo pevnejších štruktúr) nastáva nielen v prípadoch, kedy je súdna prax nejednotná, ale v súčasnosti často aj v súvislosti s digitalizáciou a potrebou rýchleho vyhľadávania štruktúrovaných dát.

NATIONAL REPORT HUNGARY I: METHODOLOGY FOR THE PRACTICE OF WRITING JUDGMENTS

Dr. Ildikó Gyurán

It is a constitutional guarantee to persuasive force and professional standard of the judgement

But of course, there are criteria:

- clarity—so that the persons involved in the action will be able to understand the reasons for the decisions of the judge,
- sound professional foundations and
- traceability and clarity.

The content of the judgement is constrained to a well-defined framework by the law; however, the judge also enjoys considerable freedom (e.g. in terms of grammar, by identifying relevant facts). And there are definitive passages in the judgements which can be characterized by typified sections. We can find automatism in the court decisions too (introductory part, information on legal redress).

What are the general requirements concerning judgements?

- Basic requirement: legitimate, grounded and unambiguous provisions
- Definite and enforceable
- Essential expectation: the contents should be unambiguous (precluding any doubt), explicit and intelligible, its structure should be clear-cut.

Compared to the previous procedural law, the new Civil Procedure Act contains more specified regulations; however, it does not contain any technical/stylistic rules. Section 27/A of Directive No. 17/2014. (XII. 23.) of the National Office for the Judiciary (NOJ) on the unified policy of the judicial records management (Unified Judicial Records Management Directive) contains the detailed rules of the technical and formal requirements.

Judgment containing summary statement of reasons: Section 347(1) of the Civil Procedure Act, special rules of the court order: Section 348(1)-(4) of the Civil Procedure Act. Section 349(3) of the Civil Procedure Act: The reasons given for the court order contains only the establishment of nonfeasance.

If the court order is issued during the hearing, the court shall enter it into the written report. In such a case the court order shall contain the operative part, the appeal section and the statement of reasons only (Section 349 (4) of the Civil Procedure Act).

And about the main parts:

1./ Introductory part

- Data of importance for identification of the case.
- Structurally and formally separate, independent unit.
- It is not necessary to give it title, in fact, this is an edited list of data.

2./ Operative part

- The operative part is framed by words “judgement” and „statement of reasons”.
- This is the main part of judgement which contains the decision on the subject of the court action (on the claim and counterclaim).
- It should be brief and compliant with enforceability.
- The court shall decide on the payment of court costs ex officio.

3./ Appeal Section

- It does not belong to the operative part of the judgement; it is a separate unit, independent of the judgement.
- Contents: it is to inform of the right of appeal, its time and venue as well as of the rules of the appellate hearing.
- Use of specific text boxes (templates) is recommended.

4./ Statement of Reasons

- This is to assure the sound foundations of the court decision by establishing the facts and specifying the substantive laws
- Its structure has been developed by the judicial practice, which has been set forth by the Civil Procedure Act. The list according to Section 346(1) of the Civil Procedure Act also specifies the sequence of the various structural elements of the judgement.
- The structural elements should be arranged under headings, which is to be based on the formula „one idea—one section”. The Curia marks the sections continuously by using Arabic numerals.
- According to the comprehensive opinion of the team analyzing the judicial practice which team has been set up with reference to studying „Decision Writing” it is reasonable to expect the compliance with the requirement for unification. To attain this objective, the team has prepared the Stylebook serving as a guide to writing the decisions of the supreme court and courts below.
- The Benchbook is a guide to legal procedures and a collection of related sample decisions with the aim to assist the work of the judges in the course of the application of the new Civil Procedure Act. The benchbook is to collect and present the most important practical experience of various judicial proceedings and types of orders. The handbook provides a summary on the most important practical information arising in connection with the various orders, description

of the content elements of the decisions and it outlines the types of decisions passed in the procedure in district and regional courts.

- In the framework of the Digital Court Project the book of court decisions will also be upgraded. A new anonymization program will enhance the efficiency of the mandatory publication, by using the program the decisions will be anonymized by one click simultaneously with drafting the decisions. An internal register of decisions has been compiled which contains all appealable decisions in anonymized form.
- The search in both the internal and external register of anonymized decisions is helped by the integration of a search engine fully meeting the challenges of the 21st century. The search can be carried out on the basis of a free text parameter, and the search results can be further narrowed based on a practically relevant aspect (subject matter, issuer, validity, etc.). The program will display the search results in context, promoting by such means the precise identification of the hits.

I. **its element is the statement of facts:** Facts defined by the Court (including any relevant facts that cannot be defined), it does not contain the presentation of the parties. Case history if it is of significance for the judgement of the case. Neither more nor less information should be included than that has led to the court decision.

II. **its element is the requests or statements related to the merits of the action:** Compliance with procedural rules and principles can be monitored. Independent judicial activity, since it does not mean literal acceptance.

III. **its element is the outcome of the parties' petitions:** Introduction of legal justification (e.g. grounded, groundless).

IV. **its element is the brief indication of the law:** not the full wording but it is to be presented only with the necessary details. The force of the law is to be specified in such a way that it can be identified.

V. **its element is the legal justification:** Legal argumentation which may give response to the parties' references and which have led to the decision specified in the operative part. It may contain references to judicial practice and standpoints set out in legal literature. It is expedient to instance the main (best-known) case. There cannot be any argumentation that has been rejected by the court (prohibition of over-expansion)

VI. **its element is the assessment of the evidence:** It is not a list or mechanical presentation of the content. The assessment will show what aspects have been accepted by the court during the deliberation and why others have been rejected. The omission of the taking of evidence should be explained. Apart from the content of the evidence, the assessment of other circumstances (e.g. mode of representation or communication of the witness).

VII. **its element is the decision on the legal costs:** with short reference to applied laws. The legal grounds for occurrence and the sums making up the legal costs should be cleared up.

5./ Closing part

- Rules applicable to the dating and signing of the judgement; attention should be paid to the grammatical accuracy.

There are certain differences in the form of higher courts' decisions. The description of the previous decisions and the lengthy discussion of the contents of first and second instance decisions should be avoided. In the operative part there is a sentence stating that no appeal/application for revision may be submitted against the decision. The Curia will make the statement of reasons unambiguous by separating the headings; however, they will not use Roman numerals.

Neither the list of contested laws nor the arguments of the appellant may be omitted. This will be performed by judicial drafting. When mentioning the applied legislation, the lower court will refer to the conceptual guidelines of the Curia explaining the specific legal principle or to the ad hoc decision published as conceptual judicial resolution directly associated with the specific legal principle or as conceptual judicial decision. The lower court will also refer to the ad hoc decision published and as a result, available for the primary addressees of the decision. In justified cases the positions taken up by professional bodies as well as those by the advisory and consultation teams working at the Curia can also be mentioned.

The name of the single judge and the title “judge” should be placed on the right. In the judgement no additional titles of the judge will be indicated. In the case of court chamber, the name of the members, on the left the president of the chamber, the judge in charge of legal enquiry and judge (or the president of the chamber, associate judge and associate judge) will be placed in this order, and under the name of the members of the chamber their position within the chamber will also be indicated. The name will not contain any other title.

In Hungary the assurance of unity of law is the responsibility of the Curia—this is explicitly stipulated by the Fundamental Law. There are several means of so called conceptual guidelines available for the Curia, their catalogue is contained in the Courts Organization and Administration Act.

- **Publication of uniformity decisions:** The most powerful means of the Curia to assure the unification of law. According to its most characteristic feature, it is mandatory for each court, even the Curia may deviate from any uniformity decision only by conducting a new unification procedure, which will not be created in an individual case but its explicit objective is unification of law.

- **Curia decisions on principle:** The decisions on principle are mentioned as one of the means to the unification of law in the Courts Organization and Administration Act. They are made in individual cases; however, they are of such significance that they will be applicable not only in individual cases or they contain findings pointing over them; therefore, the chamber issuing decisions on principle will raise it to a conceptual level. The Courts Organization and Administration Act does not stipulate that the decision should be binding in general.
- **Court decisions on principle:** The court decision on principle was created by the Courts Organization and Administration Act of 2011. It is associated with the Curia only in terms of formality, in fact, such decisions are delivered by a lower court (court of appeal or regional court) and they are raised to the level of decisions by the chamber issuing decisions on principle.
- **College opinion:** it never has reference to an individual case but to an abstract legal point, it can be given not only by the Curia but also by lower courts (excluding district courts).
- **Anonymized decisions to be published electronically:** According to Section 163(1) of the Courts Organization and Administration Act the Curia and the Court of Appeal shall publish its decisions adopted on the substance of the matter shall publish in the Register of Court Decisions (Register of Court Decisions). Anonymized decisions not issued as drafted decisions. In the case of anonymized decisions published at birosag.hu, any reference will be made by using the original registered judicial file number (e.g. Kúria Pv. III.10.541/2014/3.).
- **Decisions not published electronically—printed judgements:** Access to such judgements are provided for by Section 164(1) of Civil Procedure Act, stating that the judgment of a case, and any ruling adopted in the legal redress procedure against the judgment ordering the lower court to reopen the case and to adopt a new decision, copies which have been rendered anonymous may be provided to any person requesting it, after three months following the final conclusion of the proceedings for a fee provided for by law payable to the court.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA MAĎARSKO I: METODOLÓGIA PRE PRAX PÍSANIA ROZSUDKOV

Dr. Ildikó Gyurán*

Ústavne sa garantuje odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré je presvedčivé a odborne spracované. Existujú však samozrejme kritériá:

- zrozumiteľnosť - aby osoby zapojené do konania mohli pochopiť dôvody rozhodnutí súdu,
- vhodné profesionálne základy a
- presvedčivosť a prehľadnosť.

Obsah rozsudku je zákonom obmedzený na presne vymedzený rámc; sudca má však tiež značnú slobodu (napr. z hľadiska gramatiky, identifikáciou relevantných skutočností). Rozsudky taktiež obsahujú časti, ktoré sú typizované. Automatizmus nachádzame aj v súdnych rozhodnutiach (úvodná časť, informácie o prácnej úprave).

Aké sú všeobecné požiadavky týkajúce sa rozsudkov?

- Základná požiadavka: legitíme, odôvodnené a jednoznačné vyjadrenia
- Finálne a vymáhatelné
- Základné očakávania: obsah by mal byť jednoznačný (vylučujúci akékoľvek pochybnosti), výslovný a zrozumiteľný, jeho štruktúra by mala byť jednoznačná.

V porovnaní s predchádzajúcim procesným zákonom, nový zákon o občianskom súdnom konaní obsahuje podrobnejšie ustanovenia, neobsahuje však žiadne technické / štýlistické pravidlá. Oddiel 27 / A smernice č. 17/2014. (XII. 23.) Národného úradu pre súdnictvo (NOJ) o zjednotenej politike správy súdnych záznamov (Jednotná smernica o správe súdnych spisov) obsahuje podrobné pravidlá technických a formálnych požiadaviek odôvodnení.

Rozsudok obsahujúci skrátené odôvodnenie: § 347 ods. 1 občianskeho súdneho poriadku, osobitné pravidlá súdneho príkazu: oddiel 348 ods. 1 až 4 občianskeho súdneho poriadku. § 349 ods. 3 zákona o občianskom súdnom konaní: Odôvodnenia súdneho príkazu obsahujú iba preukázanie neúčasti na konaní.

Ak sa súdny príkaz vydá počas pojednávania, súd ho zaznamená do písomnej správy. V takom prípade musí súdny príkaz obsahovať výrok, odvolaciu časť a odôvodnenie (§ 349 ods. 4 zákona o občianskom súdnom konaní).

* Príspevok z angličtiny preložil Kristián Csach.

Ak sa súdny príkaz vydá počas pojednávania, súd ho zaznamená do zápisnice. V takom prípade musí súdny príkaz obsahovať výrok, odvolaciu časť a odôvodnenie (§ 349 ods. 4 zákona o občianskom súdnom konaní).

A čo sa týka hlavných častí:

1. **Úvodná časť**
 - Údaje dôležité pre identifikáciu prípadu.
 - Je štrukturálne a formálne samostatnou, nezávislou časťou.
 - Nie je potrebné uvádzáť názov, v skutočnosti ide o upravený zoznam údajov.
2. **Výroková časť**
 - Výrok je vymedzený slovami „rozsudok“ a „odôvodnenie“.
 - Ide o hlavnú časť rozsudku, ktorá obsahuje rozhodnutie o predmete súdneho konania (o nároku a protinávrhu).
 - Mala by byť stručná a v súlade s požiadavkou vykonateľnosti.
 - Súd rozhodne o úhrade trov konania z úradnej moci.
3. **Poučenie o odvolaní**
 - nepatrí do výrokovej časti rozsudku; je to samostatná jednotka nezávislá od rozsudku.
 - Obsah: má informovať o práve na odvolanie, jeho čase a mieste konania, ako aj o pravidlach odvolacieho konania.
 - Odporúča sa použitie konkrétnych textových polí (šablón).
4. **Odôvodnenie**
 - Cieľom je zabezpečiť jasné základy súdneho rozhodnutia uvedením skutočnosti a ustálením predpisov hmotného práva.
 - Jeho štruktúru vyvinula súdna prax, ktorá bola stanovená v zákone o občianskom súdnom konaní. Zoznam podľa § 346 ods. 1 zákona o občianskom súdnom poriadku tiež určuje poradie rôznych štruktúrnych prvkov rozsudku.
 - Štrukturálne prvky by mali byť usporiadané pod nadpismi, ktoré majú vychádzať zo vzorca „jedna myšlienka - jedna časť“. Kúria označuje časti nepretržite arabskými číslicami.
 - Podľa komplexného stanoviska tímu analyzujúceho súdnu prax, ktorý bol zriadený s ohľadom na štúdium „Písanie rozhodnutí“, je odôvodnené očakávať súlad s požiadavkou zjednotenia. Na dosiahnutie tohto cieľa tím pripravil Príručku štýlov, ktorá slúži ako pomôcka pri písaní rozhodnutí najvyššieho súdu a nižších súdov.
 - Rukoväť je príručka pre právne postupy a zbierka súvisiacich vzorových rozhodnutí s cieľom pomôcť sudcom pri práci pri uplatňovaní nového zákona o občianskom súdnom konaní. Kniha má zbierať a prezentovať najdôležitejšie praktické skúsenosti z rôznych súdnych konaní a druhov súdnych príkazov. Príručka poskytuje zhnutie najdôležitejších praktických informácií, ktoré vznikajú v súvislosti s rôznymi príkazmi, popis obsahových prvkov rozhodnutí a načrtáva druhy rozhodnutí prijatých v konaní na okresných a krajských súdoch.

- V rámci projektu Digitálny súd sa tiež aktualizuje kniha súdnych rozhodnutí. Nový anonymizačný program zvýši účinnosť povinného zverejňovania. Použitím programu budú rozhodnutia anonymizované jedným kliknutím súčasne s vypracovaním rozhodnutí. Zostavil sa interný register rozhodnutí, ktorý obsahuje všetky odvolacie rozhodnutia v anonymizovanej podobe.
- Vyhľadávanie v internom aj externom registri anonymizovaných rozhodnutí pomáha integrácia vyhľadávacieho nástroja, ktorý v plnej miere reaguje na výzvy 21. storočia. Vyhľadávanie sa môže vykonať na základe parametra voľného textu a výsledky vyhľadávania sa môžu ďalej zúžiť na základe prakticky relevantného aspektu (predmet, vydávajúci orgán, platnosť atď.). Program zobrazí výsledky vyhľadávania v kontexte, ktorý takýmto spôsobom podporuje presnú identifikáciu prístupov.

I. Položkou registra je **opis skutočnosti**: skutočnosti vymedzené súdom (vrátane všetkých relevantných skutočností, ktoré nemožno vymedziť), neobsahujú vyjadrenie účastníkov konania. História prípadu sa uvedie, ak má význam pre rozsudok vo veci. Nemalo by sa uvádzať viac ani menej informácií, ako viedlo k súdnemu rozhodnutiu.

II. Ďalším prvkom sú **návrhy alebo vyhlásenia týkajúce sa predmetu žaloby**: Je možné monitorovať dodržiavanie procesných pravidiel a zásad. Ide o nezávislú justičná činnosť, ktorá neznamená doslovne prijatie návrhov strán.

III. Ďalším jeho prvkom je **výsledok návrhov strán**: právne odôvodnenie (napr. odôvodnený, neopodstatnený návrh).

IV. **Stručné označenie zákona**: nie úplné znenie, ale má sa uvádzať iba s nevyhnutnými podrobnosťami. Ustanovenie zákona musí byť špecifikované tak, aby ho bolo možné identifikovať.

V. Jeho prvkom je aj **právne posúdenie**: právne argumenty, ktoré môžu odpovedať na návrhy strán a ktoré viedli k rozhodnutiu uvedenému vo výrokovej časti. Môže obsahovať odkazy na súdnu prax a stanoviská uvedené v právnej literatúre. Je účelné uviesť napríklad hlavný (najznámejší) prípad. Súd nemôže odmietnuť nijakú argumentáciu (zákaz nadmernej expanzie).

VI. Jeho prvkom je aj **posúdenie dôkazov**: Nejde o zoznam alebo mechanickú prezentáciu obsahu. Posúdenie ukáže, ktoré tvrdenia prijal súd počas rokovania a prečo boli iné zamietnuté. Malo by sa vysvetliť to, ktoré dôkazy neboli vykonané. Odhliadnuc od obsahu dôkazov, aj posúdenie iných okolností (napr. spôsob zastúpenia alebo oznamenia svedka).

VII. Ďalej sa uvádzajú **rozhodnutie o trovách konania** s krátkym odkazom na uplatnitelné právne predpisy. Mali by sa objasniť právne dôvody vzniku a sumy tvoriace náklady na právne zastúpenie.

5. Záverečná časť

- pravidlá vzťahujúce sa na dátum a podpis rozsudku; pozornosť by sa mala venovať gramatickej presnosti.

Vo forme rozhodnutí vyšších súdov existujú určité rozdiely. Malo by sa vyhnúť opisu predchádzajúcich rozhodnutí a zdľahčiť diskusiu o obsahu rozhodnutí v prvom a druhom stupni. Vo výrokovej časti sa uvedie veta, že proti rozhodnutiu nie je možné podať odvolanie / žiadosť o preskúmanie. Kúria oddeľuje časti textu v odôvodnení aj nadpismi, nepoužívajú sa však rímske číslice.

Ani zoznam namietaných porušení právnych predpisov ani tvrdenia odvolateľky nemožno vynechať. Toto sa zabezpečí tým, že text pripravuje súd. Pri uvádzaní uplatňovaných právnych predpisov sa nižší súd odvoláva na koncepčné usmernenia kúrie vysvetľujúce konkrétnu právnu zásadu alebo na ad hoc rozhodnutie uverejnené ako koncepčné súdne rozhodnutie priamo spojené s konkrétnou právnou zásadou alebo ako koncepčné súdne rozhodnutie. Nižší súd sa tiež odvolá na uverejnené rozhodnutie ad hoc, ktoré je k dispozícii primárnym adresátom rozhodnutia. V odôvodnených prípadoch možno uviesť aj názory, ktoré zastávajú profesijné orgány, ako aj pozície poradných a konultačných tímov pracujúcich v kúrii.

Napravo by mal byť uvedený názov samosudcu a titul „sudca“. V rozsudku sa neuvádzajú žiadne ďalšie tituly sudcu. V prípade senátu (súdnej komory) meno členov, vľavo predsedu senátu, sudca zodpovedného za právne posúdenie a sudca (alebo predsedu sudcu, pomocný sudca a pomocný sudca) sa umiestní v tomto poradí a pod menom členov senátu sa uvedie aj ich pozícia v senáte. Názov nebude obsahovať žiadny iný názov.

V Maďarsku je za zabezpečenie jednoty práva zodpovedná kúria - to je výslovne stanovené v základnom zákone. Kúria má k dispozícii niekoľko prostriedkov tzv. Koncepčných usmernení, ktorých katalóg je uvedený v zákone o organizácii a správe súdov.

- Zverejňovanie zjednocujúcich rozhodnutí:** Najúčinnejší prostriedok kúrie na zabezpečenie zjednotenia práva. Podľa jeho najcharakteristickejšej črty je pre každý súd povinný, dokonca aj Kúria sa môže od akéhokoľvek rozhodnutia o zjednotení odchýliť iba prostredníctvom nového postupu zjednotenia, ktorý nebude iniciovaný v individuálnom prípade, ale jeho výslovným cieľom je zjednotenie práva.
- Zásadné rozhodnutia kúrie:** Zásadné rozhodnutia sa uvádzajú ako jeden z prostriedkov zjednotenia práva v zákone o organizácii a správe súdov. Vydávajú sa v jednotlivých prípadoch; týkajú sa však situácií, ktoré sa nevzťahujú len na tieto jednotlivé prípady alebo obsahujú zistenia, ktoré ich presahujú; senát, ktorý vydáva tieto rozhodnutia, preto povýši na koncepčnú úroveň. Zákon o organizácii a správe súdov však neustanovuje, že by rozhodnutie malo byť všeobecne záväzné.

- **Zásadné rozhodnutia súdov:** zásadné rozhodnutia súdov boli vytvorené zákonom o organizácii a správe súdov z roku 2011. S kúriou sú spojené iba z formálneho hľadiska, v skutočnosti sú takéto rozhodnutia vydávané nižším súdom (odvolací súd alebo regionálny súd) a tieto rozhodnutia sa zvyšujú na úroveň zásadných rozhodnutí rozhodnutím senátu, ktorý ich vydáva.
- **Názor kolégia:** nikdy sa nevzťahuje na konkrétny prípad, ale na abstraktný právny problém, môže ho uviesť nielen kúria, ale aj nižšie súdy (okrem okresných súdov).
- **Anonymizované rozhodnutia, ktoré sa majú uverejňovať elektronicicky:** Podľa § 163 ods. 1 zákona o organizácii a správe súdov kúria a odvolací súd uverejnia svoje rozhodnutia prijaté vo veci samej a zverejnia v registri súdnych rozhodnutí (register súdnych rozhodnutí). Na anonymizované rozhodnutia uverejnené na birosag.hu sa odkazuje pomocou pôvodného zaregistrovaného súdneho spisu (napr. Kúria Pfv.III.10.541 / 2014/3.).
- **Rozhodnutia nezverejňované elektronicicky - tlačené rozsudky:** Prístup k takýmto rozsudkom je upravený v článku 164 ods. 1 zákona o občianskom súdnom poriadku, v ktorom sa uvádzá, že rozsudok vo veci a akékoľvek rozhodnutie prijaté v konaní o opravnom prostriedku proti rozsudku nariadujúcemu nižšiemu súdu, ktorý vec znova otvorí a prijme nové rozhodnutie, ako aj kópie, ktoré sa anonymizovali, sa môžu poskytnúť ktorejkoľvek osobe, ktorá o to požiada, po troch mesiacoch od konečného ukončenia konania za poplatok ustanovený zákonom, ktorý sa má zaplatiť súdu.

NATIONAL REPORT HUNGARY II: WHAT DOES DIGITAL COURT MEAN TO US?

*Dr. Veronika Antal
Judge, National Office for the Judiciary*

It means all the electronic services we provide to our clients and associate authorities to facilitate the access to the court and administration, and any new IT application used for the electronification of judicial work.

According to EU surveys, the Hungarian courts are at the forefront of Europe's transition to electronic administration.

And it's also an outstanding result since we have achieved it very quickly. In 2011, only the electronic filing of company cases was possible and by now the electronic communication has become possible or obligatory in every court, at every court level and in every case.

But what was the precedent of this?

One of the key strategic objectives of the President of the National Office for the Judiciary is to simplify access to courts.

When she took office in 2012, the President set the goal to create a court independent from space and time for clients, associate authorities, and judges.

What does this mean? Faster and simpler, time and cost effective work and administration for everyone.

The digital court project has four areas:

1. Editing and unification of court decisions: The editing of a decision is changed; a unified decision editor application will be created centrally. It is very important that it does not write the judgment instead of the judge, but it presents the case-specific samples.

2. Publication of the court decisions and development of anonymization: The aim is to provide a uniform, easily searchable database of the content of the court decisions for citizens seeking justice and judicial staff. The program recognizes the parts of the text to be anonymized when they are recorded in the text, so an anonymous decision can be generated by one click when a decision is made. In parallel, the decision-searching interface is renewed. A search engine that responds to the challenges of the modern age has been developed, enabling both complex and fast search.

3. E-file: An E-file is created, which is an overview interface. Both the judge and the client can look at the court documents from home, without having to go to court. Of course, after the proper identification, on an eligibility basis. In order to create the electronic access to the records, the electronic file itself had to be created. The e-file allows access to the court records irrespective of time and space, contains all court digitalized documents and makes available all the information (data) recorded on the paper file cover. In the e-file the judge can take notes, write comments, search for keywords, use color, hightlight, circle just like in a paper file. The e-file thus allows electronic access. After the proper authentication and identification, all electronic records will be available to the customers 0-24 hours.

Speech Recognition Software

It serves the more efficient working hours by reducing the recording times of audio recordings.

The court decision, the records will be completed quicker, so they will be available to the client sooner.

Currently, we use two types of programs: a voice tag dependent and a voice tag independent program.

According to the European Commission surveys, Hungarian courts have achieved outstanding results every year in the field of electronic administration as well. According to the EU Justice Scoreboard in 2019, Hungary was ranked first in the category of access to electronic communications and third in terms of the duration of electronic communication cases.

In view that courts receive an average of 1.5 million cases a year, affecting nearly 4 million persons, this is an excellent result.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA MAĎARSKO II: ČO PRE NÁS ZNAMENÁ DIGITÁLNY SÚD?

*Dr. Veronika Antal
Sudkyňa, Národný úrad pre súdnictvo**

Pod digitálnym súdom rozumieme všetky elektronické služby, ktoré poskytujeme našim klientom a pridruženým orgánom s cieľom uľahčiť prístup k súdu a administratívne a akékoľvek nové aplikácie IT používané na elektronizáciu súdejnej práce.

Podľa prieskumov EÚ sú maďarské súdy v popredí európskeho prechodu na elektronickú správu.

A je to tiež vynikajúci výsledok, pretože sme ho dosiahli veľmi rýchlo. V roku 2011 bolo možné iba elektronické podávanie obchodných prípadov a elektronická komunikácia sa stala možnou alebo povinnou na každom súde, na všetkých súdnych úrovniach a v každom prípade.

Čo však tomu predchádzalo?

Jedným z klúčových strategických cieľov predsedníčky Národného úradu pre súdnictvo bolo zjednodušiť prístup k súdom.

Ked' nastúpila do úradu v roku 2012, stanovila si za cieľ vytvoriť súd nezávislý od priestoru a času pre klientov, pridružené orgány a sudcov.

Čo to znamená? Rýchlejšia a jednoduchšia, časovo a nákladovo efektívna práca a správa pre všetkých.

Projekt digitálneho súdu má štyri oblasti:

1. Úpravy a zjednotenie súdnych rozhodnutí: Upravuje sa rozhodnutie; centrálnie sa vytvorí jednotná aplikácia editora rozhodnutí. Je veľmi dôležité, aby program nenapísal rozsudok namiesto súdca, ale predstavil vzorky špecifické pre daný prípad.

2. Uverejňovanie súdnych rozhodnutí a vývoj anonymizácie: Cieľom je poskytnúť jednotnú a ľahko prehľadateľnú databázu obsahu súdnych rozhodnutí pre občanov či justičných a justičných pracovníkov. Program rozpoznáva časti textu, ktoré sa majú

* Príspevok z angličtiny preložil Kristián Csach.

anonymizovať, keď sú zaznamenané v texte, takže anonymné rozhodnutie môže byť vygenerované jedným kliknutím hneď, keď sa vec rozhodne. Súčasne sa obnovuje rozhranie na vyhľadávanie rozhodnutí. Bol vytvorený vyhľadávací nástroj, ktorý reaguje na výzvy moderného veku a ktorý umožňuje komplexné a rýchle vyhľadávanie.

3. E-spis: Vytvorí sa E-spis, ktorý predstavuje prehľadové rozhranie. Sudca aj klient sa môžu na súdne dokumenty pozerať z domu bez toho, aby sa museli obrátiť na súd. Po riadnej identifikácii a, samozrejme, na základe oprávnenia. Na vytvorenie elektronického prístupu k záznamom sa musel vytvoriť samotný elektronický súbor. Elektronický spis umožňuje prístup k súdnym záznamom bez ohľadu na čas a priestor, obsahuje všetky súdne digitalizované dokumenty a sprístupňuje všetky informácie (údaje) zaznamenané na obale papierového spisu. V e-spise môže rozhodca robiť poznámky, písat komentáre, vyhľadávať klúčové slová, používať farbu, svetlo, kruh rovnako ako v papierovom súbore. Elektronický spis teda umožňuje elektronický prístup. Po správnom overení a identifikácii budú všetky elektronické záznamy k dispozícii zákazníkom 24 hodín denne.

Softvér na rozpoznávanie reči

Slúži na efektívnejšiu pracovnú dobu skrátením doby nahrávania zvukových záznamov. Na základe rozhodnutia súdu sa záznamy skompletujú rýchlejšie, takže budú klientovi k dispozícii skôr.

V súčasnosti používame dva typy programov: program závislý od hlasovej stopy a program nezávislý od hlasovej stopy.

Podľa prieskumov Európskej komisie dosiahli maďarské súdy každý rok vynikajúce výsledky aj v oblasti elektronickej správy. Podľa hodnotiacej tabuľky spravodlivosti EÚ v roku 2019 bolo Maďarsko na prvom mieste v kategórii prístupu k elektronickým komunikáciám a na treťom mieste z hľadiska dĺžky prípadov elektronických komunikácií.

Vzhľadom na to, že súdy dostávajú ročne v priemere 1,5 milióna prípadov, ktoré sa dotýkajú takmer 4 miliónov osôb, je to vynikajúci výsledok.

NATIONAL REPORT UNITED KINGDOM

HHJ Andrew Greensmith

Circuit Judge, The Family Court, Liverpool, Lead Judge, The Financial Remedies Court, Cheshire and Merseyside

We are living through interesting times in the UK at the moment. To say that the future is uncertain would be a huge understatement. The timing of this conference is fortunate as it gives me to the opportunity to convey a message from the Senior Judiciary of England that there is a determination in all internal jurisdictions to maintain international collaboration.

In my own internal jurisdiction, which is Family, the Deputy Head of International Family Justice, Mr Justice MacDonald, has asked me stress that whatever the outcome of the present political manoeuvrings, the UK judiciary will work with its European counterparts be that through the newly revised version of B2A, if there is a deal, or through the 1980 and 1996 Hague Conventions if a deal is not reached.

NOW. SOME ROLE PLAY.

I want you to imagine for a moment that you are not the judge – you are the litigant.

Your court case is the most important thing that is happening in your life. The judgment you are about to read or hear is the culmination of your investment of time, money and emotional energy. It is the end of a long ordeal. The very minimum that you are entitled to is to understand why the person making the judgment has reached the decision that is going to have such an impact on your future.

In 2012 Lord Neuberger, a Justice of the Supreme Court of the United Kingdom said: "... without judgments there would be no justice, because decisions without reasons are certainly not justice: indeed, they are scarcely decisions at all."

However His Lordship did not go onto to dictate how a judgment should be framed or composed. Court judges learn their skill of framing judgments from experience as advocates and training of best practice delivered in England and Wales by the Judicial College.

The Judicial College has this year launched a compulsory course for all newly appointed judges in all internal jurisdictions. The course is a two day residential course in judicial skills and conduct.

I am one of a team of senior trainers within the College who have designed and are

delivering the course. My role within the team was to design a module on how to deliver a reasoned decision or judgment.

My challenge was to design and deliver a module that would be relevant for newly appointed judges working in all fields of the judiciary: Crime, Family, Employment, Civil, Mental Health, Education, Coroners and many more.

What is delivered is a module in two parts. The first part comprises of setting out basic common principles which would assist the newly appointed judge ensure clarity and fairness. The second part provides a number of models which the judge might find useful to draw on as a starting template. The aim is to give the judge the confidence to build on these and then to move on to develop their own style.

Judges are reminded that they should always focus on their target audience; they should ask themselves for whom are the reasons being given?

Different recipients of the reasons will be a combination of winners, losers, lawyers and maybe the appeal court.

It is often said that winners don't care why they have won but losers need to know why they have lost.

The court system in England and Wales is divided into two distinct groups of judicial delivery: Court judges and Tribunal judges.

Over the past 12 – 15 years the judicial system has become increasingly remodelled towards a unified structure.

The significance in relation to the delivery of judgments, delivered by court judges, and decisions, delivered by tribunal judges is that differences in the practice of delivery remain; there are different approaches in different jurisdictions.

Tribunals commonly specify how judgments should be presented. For example the Employment Tribunal Rules specify when judgements should be given in writing or when they can be given orally. The Employment Tribunal rules are very specific as to what is required from a judge of the tribunal when delivering judgments and the rules are prescriptive as to when judgments should be delivered in writing and how the judgments should be formulated.

Within the Employment Tribunal rules there is a helpful template:

“... the reasons shall:

- 1. identify the issues which the tribunal has determined;*
- 2. state the findings of fact made in relation to those issues;*
- 3. concisely identify the relevant law; and,*

4. state how that law has been applied to those findings in order to decide the issues."

Contrast court judgments.

The way court judgments are constructed and delivered depends mainly upon convention and guidance from senior courts: the Court of Appeal and the Supreme Court.

In the English courts it is unnecessary for any judgment, however it is constructed, to be delivered in writing.

It is very common for judgments delivered by all levels to be delivered orally in an extempore manner. All court proceedings are digitally recorded and transcripts of the judgment may be obtained, but this will usually be at one of the parties' expense.

Where either a court or a tribunal delivers a judgement, the order which it leads to will be issued separately and will be set out in a different document. This is for administrative clarity. Judgments are the reasons behind the order. There is some overlap in that the judgment will of necessity record the decision and the remedy. It would not make sense if it didn't. It may even set out precisely the wording of the order that it leads to, but that will not be the order itself. The order will be a document which will specifically state words to the effect:

A judgment can be altered by the judge at any time up until the order is sealed. To avoid unnecessary miscarriages of justice advocates are encouraged to point out to judges errors and omissions in judgments even after they have been formally handed down or delivered and at any time up until the order is sealed. This is so, whether the judge verbally delivers the judgment or whether a written judgement is prepared and handed down in court or by other means such as post or email. The alterations must not change the effect of the judgment but they can serve to ensure that parties are satisfied that all relevant facts have been taken into account.

Having explained that there is not a prescribed formula or template as to how a court judgement should be presented nevertheless most judgements will follow similar patterns.

A typical judgement will begin by stating the purpose of the application before the court. The parties will then be identified and the names and status of the advocates, if applicable, will be given.

The nature of the application that is to say what the issues are will be clearly set out and the parties positions in relation to those issues will be recorded.

If there are facts which have to be found they will be stated as well the party who has the burden of establishing each fact.

The relevant law must be clearly stated. Wherever the law is stated it is common practice to identify relevant statute law first and then to cite any relevant case law.

Any judgement will set out clearly the standard of proof by which facts are to be found. This will either be the civil standard of the balance of probabilities or the criminal standard of beyond reasonable doubt.

The judgement will normally then go on to summarise in whatever detail is appropriate the evidence that the court has received.

Where evidence has been received purely in statement form the statements will be referred to, where evidence has been received orally it will be common to summarise that evidence. It will be appropriate sometimes to recite precisely the wording of evidence particularly if that evidence goes to a crucial issue within the case as to its reliability. An essential part of any judgement will be the judge's opinion of the credibility of the evidence that the parties understand what evidence the judge has relied upon to reach his or her decision.

Finally the judge will give his or her analysis of the facts as found against the law which will lead to the reasoning of his or her decision. This element of the judgement will be the basis of the remedy and will go onto summarise the order which will follow.

In most courts, except the higher appeal courts, judges sit alone. This is rarely the case in tribunals. Tribunal judges usually sit with a panel of two lay members who are not judges and are not legally qualified.

Decisions of panels are usually reached by consensus. However, the reasoning behind the decision may be a delicate balance of differing judgements. In these circumstances it will always be for the judicial member to reduce the reasoning of the entire panel into one judgement which accurately reflects a consensus and which enables the parties to understand how the eventual decision has been reached.

Practice among judges as to how that judgement is recorded and delivered varies greatly. Some judges will never reduce their judgement to writing and will present their judgement orally in the presence of the parties.

Other judges will present a written judgement to the parties either on the day of the hearing at its conclusion or it will be sent by post or email.

There is no provision within the court service for judges to dictate their judgements to have them typed later by a member of the court staff.

It is becoming increasingly common for judges to dictate their judgements into DragonDictate so that they are able to hand a copy of the judgement to the parties immediately at the conclusion of the proceedings.

The majority of my work involves children who are or are about to be the subject of state intervention. This often leads to the children being removed from their families. The

removal may be permanent and be without parental consent. In these circumstances, it is essential that decisions are supported by a reasoned judgement which can be analysed by the parties without any unnecessary delay so that each party is able quickly to assess whether an appeal to the Court of Appeal would have a realistic prospect of success. Avoiding any delay always serves the welfare of children.

An example of a poor judgment adding delay is that I allowed an appeal against a lower tier judge. He had explained why a child was to be the subject of state care but did not fully say why the child would be removed from her mother permanently and adopted. I had to rehear the case. This added 4 months delay to a child aged 8 months: half of her life.

My common practice after a welfare or placement hearing which might last between five and 20 days will be to hand down a written judgement either at the conclusion of the hearing or very shortly thereafter. This is achieved by using the DragonDictate system.

At the conclusion of the hearing I will retire for a time during which I dictate a judgement into Dragon. When the judgement is prepared I often email it to the advocates minutes before I enter court. Whether I read the judgement out or simply read verbatim extracts from it will depend on the circumstances of the case. What I would never do is to summarise my judgement as this would run the risk of confusing my reasoning.

There may be times when I email my judgement to the advocates hours or even days before delivery. Occasions where this would be appropriate are where I would like the advocates to have the opportunity of seeking points of clarification where I think that an appeal could possibly be avoided by this approach.

Another reason would be where one or more of the parents have limited powers of understanding. They may be have learning difficulties or be learning disabled and I think it would benefit their welfare to have the opportunity of the advocates explaining the judgement to them before it is formally delivered.

Whether a judgement is published will depend on several factors.

The Internet site on which the judgements are published is called Bailii which stands for the British and Irish legal information Institute. Bailii is not a government or court service. It is a company with charitable status.

In addition to judgements being published in a neutral manner as described above judgements relevant to particular jurisdictions may be published by commercial publishers in discipline specific publications such as internet sites and journals.

Where judgements are published commercially they often have an introductory paragraph drafted by the editor of the journal or website which will give a far more helpful explanation of the relevance of the judgement to specific practice areas and will often summarise the judge's reasoning.

I want to conclude by giving you an extreme but highly effective example of how judgments can be delivered in a way that get reach their target audience.

In 2017 in a Family case in the High Court Mr Justice Peter Jackson, as he then was (he is now a Lord Justice) handed down his judgment in the form of a letter to a 14 year old boy who was the subject of court proceedings between his parents. The case was about whether the child should live with his mother in the UK or his father in the US. During the course of the proceedings the judge had met the child so that he could be familiarised with the court and the judge. This is quite common practice in England. The letter started,

“Dear Sam,
It was a pleasure to meet you on Monday and I hope your camp went well.
This case is about you and your future so I am writing this letter as a way of giving my decision to you and to your parents.”

Peter Jackson J then went on to give a reasoned analysis of the case and his reasons for his decision in language a 14 yr old would understand. The decision was not the outcome the child wanted, but anyone reading it, especially the child would understand why the result served the child’s welfare.

This is an extreme example of a highly experienced senior judge doing something quite unusual and new judges are discouraged from attempting this approach early in their careers, but it does emphasise that judgments are for the parties – not the lawyers or the appellate courts.

I have my own way of ensuring that my target audience understands why I have reached the decision that I have.

I find that it can be dangerous to summarise my reasoning to two parents who are sitting at the back of court with eyes like rabbits in the headlights. Summarising reasoning can lead to unnecessary appeals when pedantic lawyers scrutinise an cross reference with the intention of finding discrepancies.

My practice often is to go through my judgment and highlight, on my screen, phrases which I think the parents will understand have informed my reasoning and to read them out rather than the thousands of words which inform the lawyers that I really have covered all the relevant evidence that has been put before me.

UK judges are resolute that they are not civil servants, they are public servants. They do not serve the state, they serve the people. Only by people understanding why we have reached the decisions we reach will that role be achieved.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

HHJ Andrew Greensmith

*Circuit Judge, The Family Court, Liverpool, Lead Judge, The Financial Remedies Court, Cheshire and Merseyside**

Momentálne prežívame zaujímavé časy vo Veľkej Británii. Povedať, že budúcnosť je neistá, by bolo obrovským podhodnotením. Načasovanie tejto konferencie je šťastné, pretože mi dáva príležitosť odovzdať správu od vyššieho súdnictva v Anglicku, že vo všetkých vnútorných oblastiach súdnictva je odhadlanie zachovať medzinárodnú spoluprácu.

V mojej vlastnej oblasti súdnictva, ktorou je rodinné právo, sa ma zástupca vedúceho medzinárodnej rodinnej spravodlivosti, sudca MacDonald, opýtal, že bez ohľadu na výsledok súčasných politických manévrov bude súdnictvo Spojeného kráľovstva pracovať so svojimi európskymi partnermi, či už prostredníctvom novo revidovanej verzie B2A, ak dôjde k dohode, alebo prostredníctvom Haagských dohovorov z rokov 1980 a 1996, ak sa dohoda nedosiahne.

TERAZ. SKÚSME SA VŽIŤ DO ROLE.

Chcem, aby ste si na chvíľu predstavili, že nie ste sudcom – ste účastníkom konania. Váš súdny spor je najdôležitejšou vecou, ktorá sa deje vo Vašom živote. Súd, ktorý sa chystáte čítať alebo počuť, je vyvrcholením Vašej investície času, peňazí a emocionálnej energie. Je to koniec dlhého utrpenia. Minimálne, na čo máte nárok, je pochopiť, prečo osoba, ktorá rozsudok vydala, dospela k rozhodnutiu, ktoré bude mať taký dopad na Vašu budúenosť.

V roku 2012 lord Neuberger, sudca Najvyššieho súdu Spojeného kráľovstva, povedal: „...bez rozsudkov by nebolo spravodlivosti, pretože rozhodnutia bez odôvodnenia určite nie sú spravodlivosťou: v podstate, nie sú ani len rozhodnutiami.“

Jeho lordstvo však nediktovalo, ako má byť rozsudok vystavaný alebo spísaný. Sudcovia sa učia zručnosti pri spisovaní rozsudkov ešte zo svojich skúseností ako obhajcovia a zo školení osvedčených postupov, ktoré v Anglicku a vo Walese poskytuje Justičná akadémia.

Justičná akadémia tento rok spustila povinný kurz pre všetkých novovoymenovaných súdcoov vo všetkých oblastiach súdnictva. Kurz je dvojdňovým pobytovým kurzom v oblasti justičných schopností a správania sa.

* Príspevok z angličtiny preložil Kristián Csach.

Som jedným z tímu vedúcich lektorov na tejto akadémii, ktorí navrhli a realizujú kurz. Mojou úlohou v tíme bolo navrhnuť modul, ako spracovať odôvodnené rozhodnutie, resp. rozsudok.

Mojou výzvou bolo navrhnuť a ponúknut' modul, ktorý by bol relevantný pre novovymenovaných suds pracujúcich vo všetkých oblastiach súdnictva: trestné právo, rodinné právo, pracovné právo, občianske právo, ale aj oblastí ako je duševné zdravie, vzdelávanie, koroneri a mnoho ďalších.

Postupuje sa v dvoch častiach. Prvá časť pozostáva zo stanovenia základných spoločných zásad, ktoré by novo vymenovanému sudsovi pomohli formulovať názory jasne a spravodivo. Druhá časť obsahuje niekoľko modelov, ktoré môžu byť pre sudsu užitočné ako východisková šablóna. Cieľom je posilniť u sudsu dôveru, aby na nich staval a potom pokračoval v rozvíjají vlastného štýlu.

Sudscom sa pripomína, že by sa mali vždy zameriavať na svoje cieľové publikum; Mali by sa pýtať, pre koho sa uvádzajú dôvody rozhodnutia?

Príjemcami odôvodnenia bude kombinácia víťazov, porazených, právnikov a možno aj odvolacieho súdu.

Často sa hovorí, že víťazi sa nestarajú o to, prečo vyhrali, ale porazení musia vedieť, prečo prehrali.

Súdny systém v Anglicku a vo Walese je rozdelený do dvoch odlišných skupín rozhodovacích telies: sudscovia súdov a sudscovia tribunálov.

Za posledných 12 - 15 rokov sa súdny systém stále viac pretvára smerom k jednotnej štruktúre.

Medzi spracovaním rozhodnutí vydaných sudsami súdov a rozhodnutiami vydanými sudsami tribunálov sú stále rozdiely; v rôznych oblastiach súdnictva existujú rôzne prístupy.

Tribunály všeobecne určujú spôsob vyhotovenia rozsudkov. Napríklad Pravidlá Zamestnaneckého tribunálu určujú, kedy by sa rozsudky mali vydávať písomne alebo kedy sa môžu ústne vydávať. Pravidlá Zamestnaneckého tribunálu sú veľmi detailné, pokiaľ ide o to, čo sa vyžaduje od sudsu súdu pri vydávaní rozsudkov, a pravidlá sú preskriptívne, pokiaľ ide o to, kedy by sa rozsudky mali vydávať písomne a ako by mali byť rozhodnutia formulované.

Pravidlá Zamestnaneckého tribunálu obsahujú užitočnú šablónu:

„.... Odôvodnenie by malo:

- 1. identifikovať otázky, ktoré súd posudzoval;*
- 2. uviesť skutkové zistenia týkajúce sa týchto otázok;*
- 3. stručne identifikovať príslušné právne predpisy; a*
- 4. uviesť, ako sa tieto predpisy uplatnili na dané zistenia s cieľom rozhodnúť o nastolených otázkach.“*

Porovnajme rozhodnutia súdov.

Spôsob zostavovania a vyhotovovania súdnych rozhodnutí závisí najmä od tradícií a usmernení vyšších súdov: odvolacieho súdu a najvyššieho súdu.

Na anglických súdoch nie je potrebné, aby bol akýkoľvek rozsudok, bez ohľadu na to, ako je vydaný, vyhotovený písomne.

Je veľmi bežné, že rozsudky vynesené na všetkých úrovniach sú vynesené ústne a ex tempore. Všetky súdne konania sa zaznamenávajú digitálne a je možné získať prepisy rozsudku, zvyčajne to však pôjde na náklady niektoré zo strán.

Ak súd alebo tribunál vynese rozsudok, príkaz (order), ktorý súd uložil (výrok), sa vydá osobitne a bude uvedený v inom dokumente. Je to kvôli administratívnej zrozumiteľnosti. Rozsudok je vlastne odôvodnením príkazu. Existuje určité prekrývanie v tom, že rozsudok nevyhnutne obsahuje aj samotné rozhodnutie a poučenie o opravnom prostriedku. Nedávalo by zmysel, ak by tomu tak nebolo. Môže dokonca presne uviesť znenie príkazu, ku ktorému vedie, ale nebude to samotný príkaz. Príkaz bude dokumentom, ktorý obsahuje slová tohto zmyslu.

Rozsudok môže sudca kedykoľvek zmeniť až do zapečatenia (formálne prijatie, vydanie - seal) príkazu. Aby sa predišlo zbytočným omylom, odporúčame advokátom, aby poukazovali na chyby a opomenutia v rozsudkoch, a to aj potom, čo boli formálne vydané a kedykoľvek do zapečatenia príkazu. Je tomu tak, či už sudca vynese rozsudok ústne alebo či sa pripravuje rozhodnutie písomne alebo iným spôsobom, napríklad poštou alebo e-mailom. Úpravy nesmú zmeniť účinok rozsudku, ale môžu slúžiť na zabezpečenie toho, aby sa strany uistili, že boli zohľadnené všetky relevantné skutočnosti.

Hoci neexistuje predpísaný vzorec alebo vzor, ako sa má súdny rozsudok predkladať, väčšina rozsudkov sa bude riadiť podobnými vzormi.

Typický rozsudok sa začne uvedením predmetu žaloby podanej na súd.

Pokračuje identifikácia strán a ak je to možné, budú uvedené mená a postavenie právnych zástupcov.

Podstata žiadosti, teda jasné vysvetlenie problémov, o ktoré ide s uvedením stanovísk strán k týmto otázkam.

Ak existujú skutočnosti, ktoré je potrebné zistiť, uvedie sa to spolu s identifikáciou strany, ktorá znáša dôkazné bremeno.

Musí sa jasne uviesť príslušné ustanovenie zákona. Kedykoľvek sa uvádzajúce právny predpis, je obvyklou praxou identifikovať najskôr príslušné ustanovenie právneho predpisu a až následne citovať príslušnú judikatúru.

Akýkoľvek rozsudok musí jasne uviesť mieru požiadavky na unesenie dôkazného bremena. Pôjde buď o súkromnoprávnu mieru prevažujúcej pravdepodobnosti (balance

of probabilities) alebo o trestnoprávnu úroveň preukázania okolností bez akýchkoľvek pochybností.

Rozsudok potom spravidla zhrnie v požadovanom detaile všetky dôkazy, ktoré súd vykonal.

Ak bol predložený dôkaz vo forme vyhlásenia, bude sa odkazovať na toto vyhlásenie, ak bol predložený ústny dôkaz, je bežné zhrnúť obsah tohto vyjadrenia. Niektory bude vhodné presne uviesť znenie vyjadrení, najmä ak ide o klúčovú otázku v rámci prípadu.

Podstatnou súčasťou každého rozsudku bude názor súdu na hodnotnosť dôkazov, tak aby strany rozumeli dôkazom, na ktoré sa súdca odvolával vo svojom rozhodnutí.

Napokon súdca uvedie svoje posúdenie skutočností zistených vo vzťahu k právnemu predpisu, čo povedie k odôvodneniu jeho rozhodnutia. Tento prvak rozsudku bude základom právneho prostriedku nápravy (remedy) a zhrnie príkaz, ktorý bude nasledovať.

Vo väčšine súdov, s výnimkou vyšších odvolacích súdov, rozhodujú samosudcovia. Pri tribunáloch je tomu inak. Na tribunáloch sa zvyčajne stretávame so senátom, v ktorom sú aj dvaja laici, ktorí nie sú súdcami a ktorí nemajú právnu kvalifikáciu.

Rozhodnutia senátov sa zvyčajne prijímajú na základe konsenzu. Dôvodom rozhodnutia však môže byť krehká rovnováha medzi rôznymi rozhodnutiami. Za týchto okolností je potom vždy úlohou člena senátu zo súdcovského stavu, aby redukoval odôvodnenie celej poroty na jedno odôvodnenie, ktoré presne odráža konsenzus a ktoré stranám umožňuje pochopiť, ako sa dospelo ku konečnému rozhodnutiu.

Prax súdcov, pokiaľ ide o spôsob zaznamenávania a vydávania tohto rozsudku, sa veľmi líši. Niektorí súdcovia nikdy nevydajú svoj rozsudok v písomnej forme, ale len ústne za prítomnosti strán.

Iní súdcovia predložia účastníkom konania písomný rozsudok buď v deň pojednávania po jeho ukončení, alebo ho zašlú poštou alebo e-mailom.

Neexistuje pravidlo v rámci súdnej služby, podľa ktorého by súdcovia diktovali svoje rozsudky tak, že ich neskôr prepísal zamestnanec súdu.

Je čoraz bežnejšie, aby súdcovia diktovali svoje rozsudky na DragonDictate, aby mohli stranám odovzdať kópiu rozsudku okamžite na konci konania.

Väčšina mojej práce sa týka detí, ktoré sú alebo majú byť predmetom štátnej intervencie. To často vedie k tomu, že deti sú odňaté zo svojich rodín. Ich odňatie môže byť trvalé a nesmie byť bez súhlasu rodičov. Za týchto okolností je nevyhnutné, aby rozhodnutia boli podporené odôvodneným rozsudkom, ktorý môžu strany analyzovať bez zbytočného odkladu tak, aby každý účastník mohol rýchlo posúdiť, či by odvolanie na odvolací súd

malo reálnu perspektívú úspechu. Vyhýbanie sa oneskoreniu vždy slúži blahu detí.

Príkladom nesprávneho rozhodnutia vedúceho k predĺženiu trvania môže byť to, keď som vyhovel odvolaniu proti rozhodnutiu nižšej inštancie. V rozhodnutí sudca sice vysvetlil, prečo má byť dieťa predmetom štátnej starostlivosti, nevysvetlil však dostatočne to, prečo by malo byť dieťa trvalo odňaté z matky a adoptované. Musel som to posúdiť ja ešte raz. Toto pridalо 4-mesiace trvania sporu dieťaťu vo veku 8 mesiacov: polovicu jeho života.

Mojou bežnou praxou po vypočutí v oblasti životných podmienok alebo rozhodovaní o umiestnení, ktoré by mohlo trvať päť až dvadsať dní, bude vyniesť písomný rozsudok buď na konci pojednávania alebo veľmi krátko po ňom. Dosahuje sa to pomocou systému DragonDictate.

Na konci pojednávania odídem na dobu, počas ktorej diktujem rozsudok pre Dragon. Keď je rozsudok pripravený, často ho e-mailom adresujem obhajcom tesne pred tým, ako vstúpim do súdnej siene. Či už rozsudok prečítam, alebo doslovne prečítam výňatky z neho, bude závisieť od okolností prípadu. To, čo by som nikdy neurobil, je povedať zhrnutie rozhodnutia, pretože by tým vzniklo riziko zmätočného odôvodnenia.

Môžu sa vyskytnúť prípady, keď svoj e-mail zasielam e-mailom advokátom hodiny alebo dokonca dni pred jeho vyhlásením. Za vhodné to považujem v prípadoch, ak chcem, aby obhajcovia mali možnosť hľadať body, ktoré je treba objasniť v záujme toho, aby nedošlo k odvolaciemu konaniu.

Ďalším dôvodom by mohlo byť to, že jeden alebo viacerí rodičia majú obmedzené schopnosti porozumieť. Môžu mať ľažkosti s učením alebo mať učebný hendikep a myslím si, že by bolo pre nich prospiešné, keby mali ich právni zástupcovia príležitosť vysvetliť rozsudok skôr, ako bude formálne vyhlásený.

To, či sa rozsudok uverejní, bude závisieť od niekoľkých faktorov.

Internetová stránka, na ktorej sa rozsudky uverejňujú, sa nazýva Bailii, čo znamená britské a írske právne informácie. Bailii nie je vládnou ani súdnou službou. Je to spoločnosť s charitatívnym statusom.

Okrem rozsudkov, ktoré sa uverejňujú vyššie popísaným neutrálnym spôsobom, môžu byť rozsudky, ktoré sa týkajú konkrétnych oblastí, uverejňované komerčnými vydavateľmi v špecializovaných odborných publikáciách, ako sú internetové stránky a časopisy.

Tam, kde sú rozsudky uverejňované komerčne, majú často úvodný odsek vypracovaný redaktorom časopisu alebo webovej stránky, ktorý poskytuje omnoho užitočnejšie vysvetlenie významu rozsudku pre konkrétné oblasti praxe a často zhŕňa argumenty sudsco.

Na záver by som rád uviedol extrémny, ale vysoko efektívny príklad toho, ako možno rozsudky vynášať spôsobom, ktorý osloví cieľové publikum.

V roku 2017 v rodinnom prípade na najvyššom súde sudca Justice Peter Jackson, (v súčasnosti už lord Justice), vyniesol rozsudok vo forme listu 14-ročnému chlapcovi, ktorého sa týkalo súdne konanie medzi jeho rodičmi. Prípad bol o tom, či by malo dieťa žiť so svojou matkou v Spojenom kráľovstve alebo so svojím otcom v USA. V priebehu konania sa sudca stretol s dieťaťom, aby sa mohlo oboznámiť so súdom a sudcom. V Anglicku je to bežná prax. List začal,

“Drahý Sam,

Bolo pre mňa potešením stretnúť sa v pondelok a dúfam, že twoje táborenie dopadlo dobre.

Tento prípad sa týka Teba a Tvojej budúcnosti, preto Ti píšem tento list o tom, ako som rozhodol o Tebe a Tvojich rodičoch.“

Sudca Peter Jackson ďalej podrobne odôvodnil prípad a svoje rozhodnutie jazykom, ktorému by mal 14-ročný rozumieť. Rozhodnutie nebolo výsledkom, ktoré dieťa samo chcelo, ale každý, kto si ho prečíta, najmä dieťa, pochopí, prečo tento výsledok prospel záujmom dieťaťa.

Toto je extrémny príklad vysoko skúseného vyššieho sudskej, ktorý robí niečo úplne nezvyčajné a noví sudsia sú od pokusu o tento prístup na začiatku svojej kariéry odrádzaní. Zdôrazňuje sa v ňom, že rozsudky sa týkajú strán - nie právnikov ani odvolacích súdov.

Mám svoj vlastný spôsob, ako zabezpečiť, aby moja cieľová skupina pochopila, prečo som dospel k rozhodnutiu, ku ktorému som dospel.

Zistil som, že môže byť nebezpečné zhrnúť moje zdôvodnenie dvom rodičom, ktorí sedia v zadnej časti súdu a majú oči ako králiky v žiare svetlometov. Zhrnutie úvah môže viesť k zbytočným odvolaniám, keď pedantskí právnici preskúmajú každé prepojenie s cielom zistiť nezrovnalosti.

Moju častou praxou je, prechádzať odôvodnenie rozhodnutia a zvýrazňovať na mojej obrazovke tie časti úvah, ktoré si myslím, že rodičia pochopia, a ktoré ma viedli k výsledku, namiesto toho, aby som sa sústredil na tisícky slov, určených právnym zástupcom, ktoré majú preukázať, že som sa skutočne vysporiadal so všetkými relevantnými dôkazmi, ktoré mi boli predložené.

Sudsia Spojeného kráľovstva majú rázny postoj, že nie sú štátnymi zamestnancami, ale verejnými zamestnancami. Neslúžia štátu, slúžia ľuďom. Táto úloha sa dosiahne iba tým, že ľudia pochopia, prečo sme dospeli k rozhodnutiu, ktoré sme vydali.

NATIONAL REPORT SCOTLAND: THE POETRY OF JUDGMENTS

*Lord Stephen Woolman,
Sudca, The Outer House, Scottish Court of Session*

I

Imagine being present at the court of King Solomon. He's about to take his famous decision. Two women each claim to be the mother of a baby. The king orders that the infant be split in two. A soldier brings a sword. Consider the reactions of the crowd in sequence. Horror – how could he make such a cruel decision? Relief – one woman disclaimed her rights and saved the baby's life. Surprise – King Solomon awarded custody to her. Understanding – he explained that only the true mother would forfeit her rights to keep her child alive. Approbation – the bible version says:

And all Israel heard of the judgment which the king had judged; and they feared the king: for they saw that the wisdom of God was in him, to do judgment.

II

The judgment was wise, brief and clear. Our opinions aim to meet those standards. They must also be legally accurate. We are bound to apply the relevant legislation or case law. That's not always a good thing. Justice Robert Jackson thought that the US Supreme Court issued its best judgments in its early years, when it did not have a library.

There is a simpler way of testing the quality of a judgment. How does it look to the most important person in any courtroom: the losing party. They must believe (a) that the overall process is a fair one, (b) that in particular their arguments and points have been understood and assessed, and (c) that there are sound reasons for the decision, even if they profoundly disagree with it.

The winning party also has a big stake in the cogency of the decision. If the reasons are unconvincing, then the decision may be quashed on appeal.

III

Most disciplines value simplicity. Great works of art display an elegance of line. The same is true of science – think of the form of the double helix. In maths we admire the economy of an Einstein equation, even if we don't understand it.

Often, however, we lawyers fail to achieve the goals of clarity and simplicity. In 1936, a Yale jurist wrote:

There are two things wrong with almost all legal writing. One is its style.
The other is its content. That, I think, about covers the ground.

Fred Rodell *Goodbye to Law Reviews* 23

Virginia Law Review 38

Eighty years later, the observation is still true. Visit any law library. Volume after volume is filled with great slabs of prose. That's sometimes inescapable in relation to statutes. But most judgments go unread, even by the litigants in the case. They turn straight to the conclusion. I often take the same shortcut. Why try to decipher impenetrable script? We have an obligation to improve our writing, not least because it promotes confidence in the rule of law.

IV

I advance three propositions. (1) Writing judgments is hard. (2) Writing good judgments is extremely hard. (3) Although we should never compose in verse, we may learn from the poets.

In ancient Greek mythology, certain goddesses inspired all artists, including poets. My muses are less glamorous, but almost as impressive. Their statues can be found on Edinburgh's Royal Mile.

David Hume

David Hume made this intriguing comment:

Poets ... though liars by profession, always endeavour to give an air of truth to their fictions.

I agree with Justice Albie Sachs that many opinions also contain a fiction. They convey certainty. 'This is the clear and obvious answer to the dispute'. Only it's not. I frequently toy with reaching the opposite decision right until the last minute. I conceal my doubts and hesitation.

Adam Smith

Adam Smith used the phrase "the invisible hand" only three times, but it laid the foundation for an entire school of economics. I wish I could fashion something so simple, yet so profound.

Robert Fergusson

On the early death of Robert Fergusson, poet, Robert Burns wrote:

Oh Fergusson thy glorious parts
Ill-suited laws dry musty arts

Dry? Musty? On the contrary, law is vital and vibrant. There is something intoxicating in opening a fresh set of papers. Composing a judgment is an absorbing exercise. It occupies my thoughts, whether in court, chambers, on the bus, or in the bath. Putting together the constituent parts of the opinion takes much mental effort. Often the writing

process itself crystallises my thoughts. As to time pressures, litigants say that it's more important to have a quick rather than a correct decision. I find that attitude only lasts up to the point when I find against them. But I don't find judgment-writing to be a chore. As Noel Coward said: "work is more fun than fun".

It's of vital importance to maintain an inquiring analytical mind in undertaking the task. Rewinding to the 18th-century, Benjamin Franklin visited Scotland in 1759 and again in 1771. He wrote:

Persons of good Sense ... seldom fall into [disputation], except Lawyers,
University Men, and Men of all Sorts that have been bred at Edinburgh.

Autobiography

V

Drawing a line between prose and poetry is often difficult. Archibald MacLeish, Librarian of Congress and lawyer-poet suggested that they have a similar purpose:

The business of the law is to make sense of the confusion of what we call human life – to reduce it to order but at the same time to give it possibility, scope, even dignity. But what, then, is the business of poetry? Precisely to make sense of the chaos of our lives. To create the understanding of our lives. To compose an order which the bewildered, angry heart can recognize. To imagine man.

(1972) 85th Anniversary Banquet of the Harvard Law

Review

There are many definitions of poetry. William Wordsworth described it as “emotion recollected in tranquillity”. For Samuel Johnson, it was “the art of uniting pleasure with truth”. We can discard those. Let’s work with the definition by Samuel Taylor Coleridge: “the best words in the best order”.

Poets wish to move hearts. Lawyers wish to move minds. Both are engaged in a craft. They might better be described as ‘verse-wrights’ and ‘law-wrights’. They both aim to keep their readers’ eyes on the page and not to skip.

We therefore want to take readers on a journey. To guide them through the facts, the law and the logic in a persuasive manner. That requires us to engage their minds. To avoid boredom and distraction, poets aim for seamless text from beginning to end. It’s here that we confront a great truth. If something is easy to read, it was difficult to write.

VI

Parliament passed the Clean Air Act 1956 to deal with the Great Smog. My Clean Text Act states:

1. *Opening Sentence Hook the reader.*
2. *Clarity* Each sentence should comprise a subject, a verb, an object clauses must justify themselves.

3. *Brevity* Consider the appeal decision in *Denny v Radar Industries* (1969) 28 Mich. App. 294, 184 N.W.2d 289:

“The appellant has attempted to distinguish the factual situation in this case from that in *Renfroe* ... He didn’t. We couldn’t. Affirmed. Costs to appellee.”

4. *Active Tense* Most prose improves if it is put in the active tense.
5. *Jargon* Avoid anxious parade of knowledge.
6. *Quotations* Go light on quotations. They interrupt the flow.
7. *Double Negatives* These are a favourite of lawyers. Avoid.
8. *Submissions* Steal the best ideas from the advocates.
9. *Headlines* I often ask counsel to frame their points as headlines.
10. *Rewriting* This is essential to achieve sentence flow.
11. *Colleagues* No passion burns brighter than the desire to revise another’s draft.
12. *Reading Aloud* Your ears are remarkable instruments. This can be invaluable to check that the right word lands in the right place.

Most of these rules also apply to poets, particularly as my Clean Text Act has an important saving provision. I ignore all these rules if they impede clear writing.

VII

Here are my final thoughts. Two eminent US judges, Holmes and Cardozo, believed that law is no place for poetry. That position seems to be weakening. Chief Justice Roberts has quoted from Bob Dylan:

When you got nothing, you got nothing to lose.
Like a Rolling Stone (Highway 61 Revisited)

Similarly Justice Antonin Scalia said:

‘The-times-they-are-a-changin’ is a feeble excuse for disregard of duty.

While lawyers should not attempt poetry, poets may be unwise to stray into the legal field. One of the greatest British poets of the 20th century, WH Auden, wrote a poem about the Partition of India and Pakistan. The lawyer who drew the boundary between the two countries was Cyril Radcliffe, later a judge in the House of Lords, who had only a matter of weeks to accomplish this task. The poem ends with less than a flourish:

The next day he sailed for England, where he could quickly forget

The case, as a good lawyer must. Return he would not,

Afraid, as he told his Club, that he might get shot.

Contrast these words with the opening paragraph of the recent Supreme Court Brexit judgment in

It is important to emphasise that the issue in these appeals is not when and on what terms the United Kingdom is to leave the European Union. The issue is whether the advice given by the Prime Minister to Her Majesty the Queen on 27th or 28th August 2019 that Parliament should be prorogued from a date between 9th and 12th September until 14th October was lawful. It arises in circumstances which have never arisen before and are unlikely ever to arise again. It is a “one off”. But our law is used to rising to such challenges and supplies us with the legal tools to enable us to reason to a solution.

[2019] UKSC 41, para 1

That is undoubtedly clear prose to all, but poetry to some.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA ŠKÓTSKO: POÉZIA ROZSUDKOV

*Lord Stephen Woolman,
Sudca, The Outer House, Scottish Court of Session**

I

Predstavte si, že ste na súde kráľa Šalamúna. Chystá sa prijať svoje slávne rozhodnutie. Každá žena tvrdí, že je mamou dieťaťa. Kráľ nariaduje, aby sa dieťa rozseklo na dve časti. Vojak prináša meč. Zohľadnite postupne reakcie davu. Vystrašenie – ako by mohol urobiť také kruté rozhodnutie? Uvoľnenie – jedna žena sa zriekla svojich práv a zachránila život dieťaťa. Prekvapenie – kráľ Šalamún jej dieťa zveril do starostlivosti. Pochopenie – vysvetlil, že iba pravá matka by sa vzdala svojho práva za udržanie svojho dieťaťa nažive. Schválenie - biblická verzia hovorí:

Cely Izrael sa dopočul o rozsudku, ktorý vyniesol kráľ, a báli sa kráľa,
lebo vedeli, že je v nám Božia múdrost, keď vynáša rozsudok.

II

Rozsudok bol múdry, krátky a jasný. Cieľom našich úvah je splniť tieto normy. Musia byť tiež právne presné. Sme povinní uplatňovať príslušné právne predpisy alebo judikatúru. To nie je vždy dobrá vec. Sudca Robert Jackson si mysel, že Najvyšší súd USA vydał najlepšie rozsudky v prvých rokoch, keď nemal knižnicu.

Existuje jednoduchší spôsob testovania kvality rozsudku. Ako vyzerá najdôležitejšia osoba v akejkolvek súdnej sieni: strana, ktorá prehrala. Musí uveriť: a) že celkový proces bol spravodlivý; b) že najmä jej argumenty a body boli pochopené a posúdené a c) že existujú dostatočné dôvody na rozhodnutie, aj keď s ním hlboko nesúhlasi.

Vŕťazná strana má tiež veľký záujem na presvedčivosti rozhodnutia. Ak dôvody nie sú presvedčivé, rozhodnutie sa môže zrušiť na základe odvolania.

III

Väčšina disciplín si cení jednoduchosť. Veľké umelecké diela ukazujú eleganciu línie. To isté platí o vede – myslite na formu dvojitej špirály. V matematike obdivujeme stručnosť Einsteinovej rovnice, aj keď jej nerozumieeme.

My však právniči často nedosahujeme ciele jasnosti a jednoduchosti. V roku 1936 právnik Yale napísal:

* Príspevok z angličtiny preložil Kristián Csach.

Takmer na všetkých právnych písomnostiach sú zlé dve veci. Jednou z nich je ich štýl. Druhou je ich obsah. Myslím si, že to vystihuje podstatu..
Fred Rodell *Goodbye to Law Reviews* 23

Virginia Law Review 38

O osemdesiat rokov neskôr je jeho postreh stále pravdivý. Pozrite si akúkolvek právnickú knižnicu. Polica po police je vyplnená veľkými doskami prózy. Nedá sa pred tým niekedy ujsť v prípade zákonov. No ani väčšina rozsudkov však zostáva neprečítaná, dokonca ani len sporovými stranami. Obracajú zrak priamo k záveru. Často používam rovnakú skratku. Prečo sa pokúšať rozlúštiť nepreniknuteľnú písomnosť? Máme povinnosť zlepšiť nás písomný prejav, v neposlednom rade preto, že tým podporujeme dôveru v právny štát.

IV

Predkladám tri myšlienky. (1) Písanie rozsudkov je ťažké. (2) Písanie dobrých rozsudkov je mimoriadne ťažké. (3) Aj keď by sme nikdy nemali tvoriť verše, môžeme sa učiť od básnikov.

V starogréckej mytológii inšpirovali niektoré bohyne všetkých umelcov, vrátane básnikov. Moje múzy sú menej okúzľujúce, ale takmer také pôsobivé. Ich sochy nájdete na kráľovskej milí v Edinburgu.

David Hume

David Hume je autorom tohto zaujímavého komentára:
Básnici ... hoci sú klamármi z povolania, vždy sa usilujú dať svojim fikciám nádych pravdy. Súhlasím so sudcom Albie Sachsom, že mnoho názorov obsahuje aj fikciu. Poskytuje istotu. „Toto je jasná a zrejmá odpoveď na spor.“ Nie, iba toto nie je. Často zvažujem až do poslednej minúty s opačným rozhodnutím. Zakrývam svoje pochybnosti a váhanie.

Adam Smith

Adam Smith použil frázu „neviditeľná ruka“ iba trikrát, ale položil tým základy celej ekonomickej školy. Prial by som si, aby som mohol vytvoriť niečo také jednoduché a zároveň také hlboké.

Robert Fergusson

O predčasnej smrti básnika Roberta Fergussona napísal Robert Burns:

*Oh Fergusson thy glorious parts
Ill-suited laws dry musty arts*

Vyschnúť? Zatuchnutý? Naopak, zákon je životne dôležitý a živý. Pri otváraní nového balíka papierov je niečo opojné. Zostavenie rozsudku je absorbujúcim cvičením. Pohlcuje moje myšlienky, či už na súde, v pracovniach, v autobuse alebo vo vani. Zostavenie podstatných častí stanoviska si vyžaduje veľa duševného úsilia. Samotný proces písania často kryštalizuje moje myšlienky. Pokiaľ ide o časové tlaky, strany sporu tvrdia, že je dôležitejšie mať rýchle ako správne rozhodnutie. Zistil som, že tento postoj

trvá len do tej miery, keď je proti nim rozhodnutie vydané. Ale nepovažujem písanie rozsudku za ťarchu. Ako povedal Noel Coward: „práca je zábavnejšia ako zábava“.

Pri plnení tejto úlohy je životne dôležité udržiavať pýtajúcu sa analytickú myseľ. V 18. storočí navštívil Benjamin Franklin Škótsko v roku 1759 a znova v roku 1771. Napísal:

Osoby s bystrým rozumom ... sa zriedka dostanú do sporu, okrem právnikov, univerzitných mužov a mužov všetkých druhov, ktorí boli vychovaní v Edinburghu.

Autobiografia

V

Kreslenie hranice medzi prózou a poéziou je často ťažké. Archibald MacLeish, knihovník kongresu a právnik-básnik tvrdil, že majú podobný účel:

Cieľom zákona je dať zmysel zmätku tomu, čo nazývame ľudským životom – obmedziť ho na poriadok, ale zároveň mu dať možnosť, rozsah a dokonca dôstojnosť. Čo je potom účelom poézie? Presne to, dať zmysel chaosu našich životov. Aby sme naše životy pochopili. Zostaviť poriadok, ktorý rozzárené, nahnevané srdce dokáže rozoznať. Predstaviť si človeka.

(1972) 85th Anniversary Banquet of the Harvard

Law Review

Existuje mnoho definícií poézie. William Wordsworth to opísal ako „emócie znovuvnímané v pokoji“. Pre Samuela Johnsona to bolo „umenie zjednotenia potešenia s pravdou“. Môžeme ich vyniechať. Podľme pracovať na definícii Samuela Taylora Coleridge: „najlepšie slová v najlepšom poriadku“.

Básnici si želajú pohnúť srdcom. Právnici chcú pohnúť myšľou. Obaja sa zaoberajú remeslom. Možno ich lepšie opísať ako „verse-wrights“ a „law-wrights“. Obidve sa zameriavajú na to, aby čitatelia sledovali riadky a nepreskočili stránku.

Chceme preto vziať čitateľov na cestu. Presvedčivo ich presvedčiť o skutočnostiach, zákonoch a logike. To si vyžaduje, aby sme sa zapojili do ich myseľ. Aby sa predišlo nude a rozptyľovaniu, cieľom básnikov je hladký text od začiatku do konca. Tu sme konfrontovaný s veľkou pravdou. Bolo ťažko napísať, čo je ľahko čitateľné.

VI

Parlament prijal zákon o čistom ovzduší v roku 1956, aby sa zaoberal veľkým smogom. V mojom zákone o čistom texte sa uvádzajú:

1. Otvorenie vety Zaujmite čitateľa.
2. Zrozumiteľnosť: Každá veta by mala obsahovať predmet, sloveso, objektové klauzuly sa musia odôvodňovať.
3. Stručnosť: Zvážte rozhodnutie o odvolaní v Denny proti Radar Industries (1969) 28 Mich.App. 294, 184 N.W.2d 289:
„Odvolateľ sa pokúsil rozlíšiť skutkovú situáciu v tomto prípade od situácie

v prípade Renfroe... neúspešne. My sme tak urobiť nemohli. Odvolanie odvolateľa zamietnuté. Náklady konania v prospech druhej strany. "

4. **Próza** – činný rod: pochopiteľnosť sa zlepšuje, ak je vložená do aktívneho času.
5. **Žorgón**: Vyhnite sa úzkostnej prehliadke vedomostí.
6. **Citácie**: čo najúspornejšie, prerušujú tok textu.
7. **Dvojité zápory**: Oblúbená právnická disciplína. Vyhnuť sa im.
8. **Prednesy**: Ukradnite najlepšie nápady obhajcov.
9. **Nadpisy**: Často žiadam právnika, aby zaraďoval svoje body do titulkov.
10. **Prepisovanie**: Je nevyhnutné dosiahnuť tok viet.
11. **Kolegovia**: Žiadna väšeň nehorí jasnejšie ako túžba revidovať návrh iného.
12. **Čítanie nahlas**: Vaše uši sú pozoruhodné nástroje. Môže to byť neocenieiteľné na overenie, či správne slovo pristane na správnom mieste.

Väčšina z týchto pravidiel sa vzťahuje aj na básnikov, najmä preto, že môj zákon o čistom teste obsahuje dôležité ustanovenie o úsporách. Všetky tieto pravidlá však ignorujem, ak bránia jasnému písaniu.

VII

Tu sú moje posledné myšlienky. Dvaja poprední americkí sudcovia, Holmes a Cardozo, verili, že zákon nie je mestom pre poéziu. Zdá sa, že táto pozícia sa oslabuje. Hlavný sudca Roberts citoval Boba Dylanu:

Ked' nemáš nič, nemáš čo stratiť.

Like a Rolling Stone (Highway 61 Revisited)

Podobne sudca Antonín Scalia povedal:

„Časy-sa-menia“ je slabá ospravedlnenie pre ignorovanie povinností.

Kým právniči by sa nemali pokúšať o poéziu, pre básnikov môže byť rozumné, zablúdiť do oblasti práva. Jeden z najväčších britských básnikov 20. storocia, WH Auden, napísal báseň o oddelení Indie a Pakistanu. Právnikom, ktorý vymedzil hranice medzi oboma krajinami, bol Cyril Radcliffe, neskôr sudca v Snemovni lordov, ktorý mal na splnenie tejto úlohy iba pári týždňov. Básně končí menej ako rozmachom:

Nasledujúci deň odplával do Anglicka, kde môže rýchlo zabudnúť

na Prípad tak, ako sa žiada od každého dobrého právnika. Vrátiť sa nevráti,

v strachu, ako povedal svojmu klubu, že ho tam niekto zastrelí.

Porovnajte tieto slová s úvodným odsekom nedávneho rozsudku Najvyššieho súdu vo veci Brexit z roku 2006

Je dôležité zdôrazniť, že v týchto odvolaniach nejde o to, kedy a za akých podmienok Spojené kráľovstvo opustí Európsku úniu. Otázkou je, či rada, ktorú poskytol premiér Jej Veličenstvu kráľovnej 27. alebo 28.

augusta 2019, že parlament by nemal zasadať od 9. do 12. októbra do 14. októbra, bola zákonná. Vyskytuje sa za okolnosti, ktoré nikdy predtým nevznikli a je nepravdepodobné, že by sa znova objavili. Je „jednorazovou“. Naše právo je však zvyknuté na takéto výzvy a ponúka nám právne nástroje, ktoré nám umožňujú hľadať dôvody pre riešenie.

[2019] UKSC 41, odsek 1

To je nepochybne pre všetkých jasná próza, no pre niektorých je aj to poéziou.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA NEMECKO

Gilbert Häfner

Prezident Vrchného krajinského súdu Drážďany*

Begründung richterlicher Urteile	Odôvodnenie súdnych rozsudkov
<p>1. Der Zweck der Urteilsbegründung: Wofür schreibt der Richter eine Begründung des Urteils?</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Abschluss des Rechtsstreites b) Grundlage für Zwangsvollstreckung c) Grundlage für Rechtsmittelgericht d) Selbstkontrolle des Richters e) Rechtsfortbildung (Leitsätze!) f) Erklärung für Beteiligte (und ggf. Öffentlichkeit): Die Beteiligten sollen verstehen, warum so entschieden wurde! 	<p>1. Účel odôvodnenia: Aký účel sleduje sudca pri písaní odôvodnenia rozsudku?</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Ukončenie sporu b) Podklad pre nútenej výkon c) Podklad pre odvolací súd d) Sebakkontrola sudcu e) Rozvíjanie práva (právne vety!) f) Vysvetlenie pre účastníkov (a prípadne pre verejnosť): Účastníci by mali pochopiť, prečo sa tak rozhodlo!

* Príspevok z nemčiny preložil Kristián Csach.

2. Gesetzliche Grundlage: § 313 ZPO	2. Právny základ: § 313 ZPO
<p>3. Aufbau eines Urteils in Zivilsachen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Angabe Gericht und Aktenzeichen b) Art des Urteils (z.B. Versäumnis-, Anerkenntnis-, Vorbehaltssurteil) c) Bezeichnung der Parteien, gesetzlichen Vertreter und Rechtsanwälte d) Tag der letzten Verhandlung (im schriftlichen Verfahren des Endes der Frist zur Einreichung von Schriftsätze) e) Bezeichnung der Spruchkammer und der Namen der Richter f) Tenor - Verurteilung/Klageabweisung - Ausspruch zu Nebenforderungen (Zinsen, Kosten) - vorläufige Vollstreckbarkeit - Streitwert - Zulassung der Berufung/Revision g) Tatbestand (Sachverhalt) - Unstreitiger Sachverhalt - Streitiger Vortrag des Klägers und dessen Antrag - streitiger Vortrag des Beklagten und sein Antrag - Prozessgeschichte (wurden Zeugen vernommen und dergleichen) h) Entscheidungsgründe - Anspruchsgrundlage und Subsumtion mit Auseinandersetzung zu den rechtlichen Fragen - ggf. Beweiswürdigung - Begründung der Nebenentscheidungen 	<p>3. Stavba rozsudku v občianskych veciach:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Označenie súdu a číslo spisu b) Druh rozhodnutia (napríklad rozsudok pre zmeškanie, uznanie, podmienený rozsudok) c) určenie strán, zákonných zástupcov a advokátov d) dátum posledného pojednávania (v písomnom konaní koniec lehoty na predloženie písomných podaní) e) Názov súdu a mená sudcov f) Výrok - odsúdenie (vyhovenie žalobe) / zamietnutie žaloby - Výrok o príslušenstve (úroky, náklady) - predbežná vykonateľnosť - hodnota sporu - Pripustenie odvolania / revízie g) Fakty (skutkový stav) - Nesporné skutočnosti - Tvrdenia žalobcu a jeho návrh - tvrdenia žalovaného a jeho návrh - História procesu (boli vypočítané svedkovia a podobne) h) Odôvodnenie - Právny dôvod nároku, subsumpcia a vysporiadanie sa s právnymi otázkami - V prípade potreby vyhodnotenie dôkazov - Odôvodnenie vedľajších rozhodnutí

<p>Beispiel: Der Beklagte hat schuldhaft seine vertragliche Pflicht zur anlegergerechten Beratung des Klägers im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage verletzt und ist ihm daher zum Ersatz des entstandenen Schadens in Höhe von ... verpflichtet.</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Zustandekommen eines Beratungsvertrages b) Verletzung einer dem Beklagten als Anlageberater obliegenden Pflicht (hier ggf. Beweiswürdigung dazu) c) schuldhaftes Handeln d) entstandener Schaden e) Kausalität 	<p>Príklad: Žalovaný porušil svoju zmluvnú povinnosť poučiť žalobcu v súvislosti s investíciou v súlade s právom investícií, a je preto povinný nahradíť mu vzniknutú škodu vo výške...</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Uzatvorenie konzultačnej zmluvy b) Porušenie povinnosti odporcu ako investičného poradcu (tu treba v prípade potreby vyhodnocovať dôkazy) c) zavinenie d) vzniknutá škoda e) Kauzalita
<p>4. Besonderheiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Berufungsurteil: Kein Tatbestand erforderlich (§ 313a ZPO) b) Vereinfachtes Verfahren unter 600 Euro Streitwert: Keine Tatbestand nötig (§§ 495 a, 313 a ZPO) c) Verzicht auf Begründung möglich (führt zur Ermäßigung der Gerichtsgebühr! § 313a II ZPO) 	<p>4. Osobitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Odvolacie rozhodnutie: Nevyžaduje sa popis faktov a tvrdenia strán (§ 313a ZPO) b) Zjednodušený postup v prípadoch hodnoty sporu menej ako 600 EUR: Žiadne fakty a tvrdenia strán (§§ 495 a, 313a ZPO) c) Vzdanie sa práva na odôvodnenie rozhodnutia (vedie k zníženiu súdneho poplatku! § 313a II ZPO)
<p>5. Hinweise:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Länge b) Zitate c) Sprache 	<p>5. Poznámky:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Dĺžka b) Citácie, odkazy c) Jazyk

NATIONALREPORT ÖSTERREICH: BEGRÜNDUNG VON GERICHTSENTSCHEIDUNGEN

*Dr. Erich Schwarzenbacher
Sudca, Rakúsky Najvyšší súd*

Frage 1: Sind Gerichtsentscheidungen zu begründen?

Urteile: In Österreich sind gemäß § 417 ZPO Urteile grundsätzlich zu begründen, und zwar ausführlich. Die Nichtbegründung oder mangelhafte Begründung (wenn die Fassung des Urteils so mangelhaft ist, dass dessen Überprüfung nicht mit Sicherheit vorgenommen werden kann, wenn das Urteil mit sich selbst in Widerspruch ist oder für die Entscheidung keine Gründe angegeben sind) steht unter der Nichtigkeitssanktion des § 477 Abs 1 Z 9 ZPO. In der Praxis kommt dieser Nichtigkeitsgrund nur sehr selten vor.

Versäumungs-, Verzichts- und Anerkennungsurteile können in gekürzter Form und mit Benutzung einer Ausfertigung der Klage oder einer Rubrik ausgefertigt werden.

Mündlich verkündete Urteile (samt den wesentlichen Entscheidungsgründen) können, wenn keine der Parteien Berufung angemeldet hat, ebenfalls verkürzt ausgefertigt werden (§ 417a ZPO)

Weitere Ausnahme von der Begründungspflicht: Die Zurückweisung außerordentlicher Revisionen oder Revisionsrekurse durch den Obersten Gerichtshof bedarf keiner Begründung (§ 510 Abs 3 ZPO). Die Begründung beschränkt sich dann darauf, dass ausgesprochen wird, dass die außerordentliche Revision oder der außerordentliche Revisionsrekurs mangels erheblicher Rechtsfrage zurückgewiesen wird.

Beschlüsse: Bei Beschlüssen ist eine Begründung nur dann obligatorisch, wenn der Beschluss über widerstreitende Anträge ergeht oder einen Antrag abweist (§ 428 ZPO). So ist etwa die Bewilligung einer Fristerstreckung oder einer Vertagungsbitte (der sich die Gegenseite nicht entgegen stellt) nicht zu begründen.

Frage 2: Welchen Inhalt muss die Urteilsbegründung haben?

§ 417 ZPO: Die Entscheidungsgründe haben in gedrängter Darstellung zu enthalten: das wesentliche Vorbringen und die Anträge der Parteien, die Außerstreichstellungen, die Tatsachenfeststellungen, die Beweiswürdigung und die rechtliche Beurteilung.

Das Urteil besteht aus drei Teilen: Urteilskopf – Urteilsspruch – Entscheidungsgründe
Urteilskopf: Bezeichnung des Gerichts, Namen der Richter, Bezeichnung der Parteien und ihrer Vertreter, Gegenstand des Rechtsstreits („wegen“)

Urteilsspruch: Entscheidung über das Klagebegehren

Beispiele: Die beklagte Partei ist schuldig, binnen 14 Tagen der klagenden Partei 10.000 € zu zahlen und die mit xxx € bestimmten Prozesskosten zu ersetzen.

Die Leistungsfrist beträgt, wenn im Gesetz nichts anderes vorgesehen ist, 14 Tage (§ 409 ZPO).

Varianten: Teilstattgebung (Abweisung eines Mehrbegehrrens).

Gegenforderung (compensando-Einwand): Dreiglieder Spruch, z.B.

1. *Die Klagsforderung besteht mit 10.000 € zu Recht,*
2. *die Gegenforderung besteht mit 4.000 € zu Recht.*
3. *Die beklagte Partei ist daher schuldig, der klagenden Partei 6.000 € samt ... Zinsen zu zahlen und die mit ... bestimmten Prozesskosten zu ersetzen; dies alles binnen 14 Tagen bei Exekution.*

Zwischenurteil: z.B.: *Die Forderung, die beklagte Partei sei schuldig, der klagenden Partei 10.000 € zu zahlen, besteht dem Grunde nach zu Recht*

Entscheidungsgründe:

Die Begründung wird im Regelfall wie folgt unterteilt:

1. Unstrittiger Sachverhalt, z.B.: Die Parteien haben am 1.6.2019 einen Kaufvertrag über ... geschlossen.

2. Parteivorbringen und Parteianträge, z.B.: *Der Kläger bringt vor, er habe die Ware am ... geliefert und Rechnung in Höhe von ... € gelegt. Der Beklagte habe trotz mehrfacher Mahnung nicht gezahlt. Der Kläger beantragt daher, den Beklagten zur Zahlung von ... € zu verurteilen. Der Beklagte bestreitet dieses Vorbringen. Die Ware sei mangelhaft gewesen ... Er beantragt daher kostenpflichtige Klagsabweisung.*

3. Auflistung der erhobenen Beweise, z.B.: Beweis wurde erhoben durch Einsicht in folgende Urkunden ... sowie durch Einvernahme des Klägers und des Beklagten als Parteien und des ... als Zeugen.

4. Sachverhaltsfeststellungen, z.B.: Aufgrund der erhobenen Beweise wird folgender Sachverhalt festgestellt: ...

Dies ist der Kern des erstinstanzlichen Urteils. Das Gericht hat den (strittigen) relevanten Sachverhalt festzustellen, auf dessen Basis die rechtliche Beurteilung zu erfolgen hat. Die Feststellungen sind deshalb so wichtig, weil sie nur beschränkt anfechtbar sind (nur mit Berufung in die zweite Instanz, nicht aber mit Revision in die dritte Instanz) und die Oberinstanzen (sofern das Berufungsgericht die Sachverhaltsfeststellungen billigt) diese Tatsachen ihrer rechtlichen Beurteilung zugrunde legen. Der Oberste Gerichtshof ist keine Tatsacheninstanz mehr; er ist an die Tatsachenfeststellungen der Vorinstanzen gebunden. Bei unklaren oder fehlenden Tatsachenfeststellungen hebt

der Oberste Gerichtshof im Regelfall die Urteile der Vorinstanzen auf und trägt dem erstinstanzlichen Gericht die Ergänzung des Beweisverfahrens auf.

Ganz wichtig ist es, im Urteil streng zwischen dem Parteivorbringen und den Tatsachenfeststellungen des Gerichts zu unterscheiden, damit auch für die Oberinstanzen klar ist, welche Tatsachen das Erstgericht seiner rechtlichen Beurteilung zugrunde gelegt hat.

5. Beweiswürdigung: An dieser Stelle hat das Gericht zu begründen, warum es zu den zuvor dargelegten Sachverhaltsfeststellungen gelangt ist. Hier ist insbesondere zu begründen, warum man einzelne Zeugenaussagen für wahr hält und andere für unwahr oder unrichtig.

6. Rechtliche Beurteilung: Kurze Darstellung der Rechtslage und Subsumption des vorliegenden Sachverhalts unter die entsprechende Rechtsnorm. Es ist durchaus üblich, in der rechtlichen Beurteilung nicht nur Judikate des Obersten Gerichtshofs zu zitieren, sondern auch Literaturmeinungen, die in juristischen Zeitschriften geäußert werden. Allerdings sollte sich die Auflistung von Zitaten in Grenzen halten. Keineswegs besteht ein Recht von publizierenden Rechtswissenschaftlern, insbesondere Universitätsprofessoren, dass ihre Rechtsmeinung Eingang in Urteilsbegründungen findet. Dabei ist auch zu berücksichtigen, dass Abhandlungen in juristischen Zeitschriften nicht immer frei von Partikularinteressen sind, handelt es sich doch oft um bezahlte Privatgutachten, die in der Literatur verwertet werden.

Allgemein ist zu den Urteilen noch zu sagen, dass in Österreich großen Wert auf die Verständlichkeit gelegt wird. Gerichtsurteile sollen nicht nur von Spezialisten (vor allem Rechtsanwälten) verstanden werden, sondern grundsätzlich von jedermann. Die Entscheidungsgründe sind daher in einer Sprache abzufassen, die allgemein verständlich ist.

Website:

Sämtliche Entscheidungen des Obersten Gerichtshof werden veröffentlicht. Sie können im Rechtsinformationssystem des Bundes von jedermann im Volltext (sowie in Form von Rechtssätzen) kostenfrei abgerufen werden (www.ris.bka.gv.at).

Zusätzlich betreibt der Oberste Gerichtshof noch eine Website (www.ogh.gv.at), in der unter der Rubrik „Aktuelle Entscheidungen“ Kurzzusammenfassungen von Entscheidungen, bei denen ein verstärktes Publikumsinteresse angenommen wird, aufscheinen.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA RAKÚSKO: ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ

*Dr. Erich Schwarzenbacher
Sudca, Rakúsky Najvyšší súd**

Otázka 1: Musia byť súdne rozhodnutia odôvodnené?

Rozsudky: V Rakúsku sa rozsudky musia odôvodniť podrobnejšie podľa § 417 ZPO. Neodôvodnenie alebo nedostatočné odôvodnenie (ak je znenie rozsudku natoľko nedostatočné, že jeho preskúmanie nie je možné vykonať s istotou, ak je rozsudok v rozpore sám so sebou alebo ak nie je rozhodnutie odôvodnené), je dôvodom pre jeho zrušenie podľa § 477 ods. 1 č. 9 ZPO. V praxi sa tento dôvod zrušenia vyskytuje veľmi zriedka.

Rozsudky pre zmeškanie, vzdaní sa práva a uznaní sa môžu vydávať v skrátenej forme s použitím vyhotovenia žaloby alebo rubriky.

Ústne vyhlásené rozsudky (vrátane hlavných dôvodov rozhodnutia) možno výdať aj v skrátenej forme, ak sa účastníci vzdali práva podať odvolanie (§ 417a ZPO).

Ďalšia výnimka z povinnosti odôvodnenia: odmietnutie mimoriadnych revízií alebo revízných žiadostí zo strany Najvyššieho súdu nevyžaduje odôvodnenie (§ 510 ods. 3 ZPO). Odôvodnenie sa potom obmedzuje na konštatovanie, že mimoriadna revízia alebo mimoriadna revízna žiadosť je odmietnutá z dôvodu neexistencie závažnej právnej otázky.

Uznesenia: V prípade uznesení je odôvodnenie povinné iba vtedy, ak ide o protichodné návrhy alebo o zamietnutie návrhu (§ 428 ZPO). Napríklad schválenie predĺženia lehoty alebo žiadosti o odročenie (proti ktorej nemá protistrana námitky) nie je potrebné odôvodniť.

Otázka 2: Aký je obsah odôvodnenia rozsudku?

§ 417 ZPO: Dôvody rozhodnutia musia byť stručné: hlavné tvrdenia a návrhy účastníkov konania, nesporné okolnosti, skutkové zistenia, posúdenie dôkazov a právne posúdenie.

Rozsudok sa skladá z troch časťí: záhlavie rozsudku – rozsudok – odôvodnenie rozhodnutia.

* Príspevok z nemčiny preložil Kristián Csach.

Záhlavie rozsudku: meno súdu, meno sudcu, meno účastníkov konania a ich zástupcov, predmet sporu („o“)

Výrok rozsudku: rozhodnutie o žalobe

Príklady: Žalovaný sa zaväzuje zaplatiť sťažovateľovi 10 000 EUR do 14 dní a uhradiť troy konania stanovené na xxx EUR.

Pokiaľ zákon neustanovuje inak, lehota na plnenie je 14 dní (§ 409 ZPO).

Varianty: Vyhovenie v časti (zamietnutie návrhu nad rámec).

Protinávrh (námiestka kompenzácie): trojdielny výrok, napr.

1. Žalovaná pohľadávka je oprávnená vo výške 10 000 EUR,
2. Protinávrh je oprávnený vo výške 4 000 EUR.
3. Žalovaný sa preto zaväzuje zaplatiť žalobcovi sumu 6 000 eur vrátane ... úroku a náhradu trov konania, ktoré sa určia, ...; všetko do 14 dní od právoplatnosti.

Predbežné rozhodnutie: napr.: Pohľadávka, že žalovaná strana je povinná zaplatiť 10. 000 Eur, existuje podľa práva.

Odôvodnenie rozhodnutia:

Odôvodnenie je zvyčajne rozdelené takto:

1. Nesporný skutkový stav, napr. Strany uzavreli kúpnu zmluvu na ... dňa 1. 6. 2019.
2. Podania a žiadosti účastníkov konania, napr.: žalobca tvrdí, že tovar dodal ... a fakturoval sumu ... EUR. Žalovaný nezaplatil napriek niekoľkým upomienkam. Navrhovateľ preto žiada, aby bol žalovanému uložený príkaz na zaplatenie Eur. Žalovaný spochybňuje toto tvrdenie. Tovar mal byť vadný. ... Preto požiadal o zamietnutie sťažnosti a náhradu trov konania.
3. Zoznam vykonaných dôkazov, napr.: boli vykonané nasledovné listinné dôkazy ... a vypočítal sa výsledok žalobca a odporca ako účastníci konania a ... ako svedok.
4. Zistenie skutkového stavu, napr.: Na základe získaných dôkazov sa za zistené určujú tieto skutočnosti: ...

Toto je jadro rozsudku prvého stupňa. Súd musí určiť (sporné) relevantné skutočnosti, na základe ktorých sa musí vykonať právne posúdenie. Zistenia sú také dôležité, pretože ich možno napadnúť iba v obmedzenej mieri (iba v prípade odvolania na druhý stupeň, ale už nie pri revízii na tretí stupeň) a vyššie súdy (ak odvolací súd potvrdí skutkové zistenia) z týchto skutočností vchádzajú pri právnom posúdení. Najvyšší súd už nie je skutkovým súdom; je viazaný skutkovými zisteniami nižších súdov. Ak sú skutkové

okolnosti nejasné alebo chýbajú, najvyšší súd zvyčajne zruší rozsudky nižších súdov a nariadi súdu prvého stupňa, aby doplnil dokazovanie.

V rozsudku je veľmi dôležité prísne rozlišovať medzi tvrdeniami účastníkov konania a skutkovými zisteniami súdu, aby bolo vyšším súdom jasné, ktoré skutočnosti použil prvý súd ako základ pre svoje právne posúdenie.

5. Hodnotenie dôkazov: Na tomto mieste musí súd uviesť dôvody, pre ktoré dospel k vyššie uvedeným zisteniam. V tejto súvislosti musí byť odôvodnené najmä to, prečo súd považuje individuálne svedectvo za pravdivé a iné za nepravdivé alebo nesprávne.

6. Právne posúdenie: Stručný opis právneho stavu a subsumpcia skutkového stavu pod príslušnú právnu normu. Je celkom bežné v odôvodnení citovať nielen rozsudky Najvyššieho súdu, ale aj názory právej vedy vyjadrené v právnických časopisoch. Zoznam odkazov by však mal byť obmedzený. V žiadnom prípade nie je právo, najmä univerzitných profesorov, aby určité publikované stanovisko bolo zahrnuté do odôvodnenia rozsudku. Malo by sa tiež pamätať na to, že články v právnych časopisoch nie sú vždy bez zvláštnych záujmov, pretože sú často platenými súkromnými stanoviskami, ktoré sa využili aj publikáne.

Vo všeobecnosti sa dá povedať o rozsudkoch, že v Rakúsku je veľký dôraz kladený na zrozumiteľnosť. Rozsudkom by nemali rozumieť len odborníci (najmä právnici), ale v zásade všetci. Odôvodnenia rozhodnutia musia byť preto napísané v jazyku, ktorý je všeobecne zrozumiteľný.

Webové stránky:

Všetky rozhodnutia najvyššieho súdu sa uverejňujú. Môžu byť vyhľadané bezplatne v právnom informačnom systéme federálnej vlády v plnom znení (ako aj vo forme právnych viet) (www.ris.bka.gv.at).

Najvyšší súd ďalej prevádzkuje webovú stránku (www.ogh.gv.at), v ktorej sa v časti „Aktuálne rozhodnutia“ nachádzajú stručné zhnutia rozhodnutí, pri ktorých sa predpokladá zvýšený verejný záujem.

NÁRODNÁ SPRÁVA ZA ČESKÚ REPUBLIKU

Robert Waltr

Sudca, Najvyšší súd Českej republiky

I. Všeobecne o súdnych rozhodnutiach a ich štruktúre

1. Existujú vo Vašej jurisdikcii kodifikované pravidlá pre písanie súdnych rozhodnutí?

Náležitosti soudních rozhodnutí upravují procesní předpisy přijaté formou zákona (viz příloha), detailem jsou dány ustálenou praxí. Vzhledem k dlouhodobému soužití Čechů a Slováků v jednom státě jsou legislativní základy i nenormované zvyklosti pro psaní soudních rozhodnutí v obou nyní samostatných státech velmi podobné.

Formální podobu soudních rozhodnutí a ostatních soudních písemností upravuje od r. 2018 instrukce Ministerstva spravedlnosti, která se však nevztahuje na Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud. Tyto vrcholné soudy jí proto nejsou vázány, jejich předsedové vydávají pro své soudy kancelářské řady, v nichž obdobnou problematiku (formální úpravu soudních písemností) upravují samostatně, a tudíž formální podoba jejich rozhodnutí se od rozhodnutí nižších soudů nyní odlišuje výrazněji než v minulosti. Nejnápadnejším rozdílem je to, že instrukce ukládá strukturovat záhlaví rozhodnutí nikoli formou souvislého textu, nýbrž formou jakési tabulky či formuláře, do něhož se dosazují příslušné údaje. Výhodou takového řešení je lepší možnost využití počítačové techniky při zpracování rozhodnutí a přenosu dat z existujících elektronických databází. Některé rozdíly však svou iracionalitou jsou hodny rodné země Franze Kafky, např. instrukce ministerstva předepisuje typ písma Garamond a zakazuje jeho prokládání, zatímco kancelářský řád Nejvyššího soudu předepisuje typ Times New Roman a nařizuje jeho prokládání v určitých částech textu.

Ministerstvo spravedlnosti rovněž vydává formulářové vzory soudních písemností, včetně jednoduchých procesních rozhodnutí (např. výzva k zaplacení soudního poplatku, výzva k opravě podání, výzva k vyjádření, ustanovení zástupce nebo opatrovníka, ustanovení znalce a tlumočníka, přiznání znalečného, tlumočného a svědečného, připuštění změny žaloby apod.), které soudy mohou využívat k usnadnění své práce, jejich použití však není závazné.

Existují také opakovane vydané a pruběžně aktualizované publikace vzorů rozhodnutí a úkonů soudù, na jejichž tvorbě se rovněž podílejí zkušení soudci soudù všech stupňù. Jinak je psaní rozhodnutí vèí ustálených zvyklostí, které se začínají soudcùm, asistentùm a justičním čekatelùm předávají zkušení soudci tzv. „z generace na generaci“.

V této souvislosti bych rád zmínil, že součástí justičních zkoušek, jejichž složení je předpokladem pro jmenování soudcem v České republice, je napsání tří rozsudků (civilního, trestního a správního). Justiční akademie jako přípravu na tyto zkoušky pořádá několikrát v roce několikadenní seminář pro justiční čekatele a asistenty. Seminář je rovněž rozdělen na část civilní, trestní a správní, každá z nich se skládá z úvodní přednášky přednesené soudcem příslušné specializace, poté účastníci příši na podkladě skutečného soudního spisu rozsudek z daného oboru, tyto rozsudky posuzují soudci, kteří je ve skupinách asi po sedmi účastnících rozebírají a na závěr se všichni účastníci semináře sejdou a vyslechnou závěrečné hodnocení od posuzujících soudců, kteří jim sdělí své poznatky z opravování rozsudků i ze své soudní praxe. Tento seminář patří k nejoblíbenějším a vždy plně obsazeným akcím Justiční akademie, u nichž optávka převyšuje nabídku.

2. Ako je u Vás vystavené rozhodnutie a jeho odôvodnenie? Aké je poradie časti – najprv skutkový stav, potom právna úvaha, nasleduje výrok?

Obecně je struktura všech soudních rozhodnutí obdobná: záhlaví, výrok, odôvodnení a poučení. Tyto části jsou výrazně graficky odděleny. Odôvodnení rozhodnutí je zpravidla souvislé, členěné pouze na odstavce, u delších rozsudků jsou odstavce číslovány. V poslední době někteří soudci vyšších soudů po vzoru zahraničních a mezinárodních soudů člení odôvodnení delších rozhodnutí na části, které opatřují mezitulky, např. rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání takto: I. Dosavadní průběh řízení, II. Dovolání a vyjádření k němu, III. Formální náležitosti a přípustnost dovolání, IV. Důvodnost dovolání.

V odôvodnení se zásadně nejprve uvádí skutkový stav, poté jeho právní posouzení. V detailech se rozhodnutí liší, jednak podle právních odvětví (civilní, trestní, správní a ústavní soudnictví), jednak podle stupně soudu (nalézací soudy, odvolací soudy, soudy rozhodující o mimořádných opravných prostředcích).

3. Existujú súdne rozhodnutia bez odôvodnenia? Ktoré?

V civilním řízení musí být rozsudky ve věci samé vždy odôvodněny, u některých procesní předpis umožňuje zkrácené odôvodnení (viz § 157 odst. 3 a 4 o. s. ř.). Ve vyjmenovaných usneseních, jimiž se nerohoduje o věci samé, nemusí být obsaženo odôvodnení, např. usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu na předběžné opatření, návrhu na zajištění důkazu, návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví nebo jinému návrhu, jemuž nikdo neodporoval, nebo usnesení, které se týká vedení řízení, anebo usnesení o určení věcné příslušnosti soudu (§ 169 o. s. ř.).

V trestním řízení jestliže se po vyhlášení rozsudku nebo v soudem stanovené lhůtě po vyhlášení rozsudku státní zástupce a obžalovaný vzdali odvolání a prohlásili, že netrvají na vyhotovení odôvodnení, a obžalovaný zároveň prohlásil, že si nepřeje, aby v jeho

prospěch podaly odvolání jiné oprávněné osoby, může soud vyhotovit zjednodušený rozsudek, který neobsahuje odůvodnění.

Rozhodovací praxe Ústavního soudu je ve vztahu k možnosti neodůvodňovat některá soudní rozhodnutí velmi restriktivní a považuje odůvodnění rozhodnutí zásadně za součást ústavního práva na spravedlivý proces.

II. Odôvodnenie súdnych rozhodnutí

4. Ako sa v rozhodnutiach popisuje skutkový stav (prosim, uvedte príklady, ako sa odporúča postupovať a ako sa neodporúča postupovať):

- Preberanie výpovede svedkov, písomných listín a podobne
- Preberanie zápisníc z pojednávania do textu odôvodnenia?

V civilních rozhodnutích se nejprve uvádí dílčí skutková zjištění z jednotlivých důkazů a poté souhrnný závěr o skutkovém stavu, v trestních rozhodnutích je tomu naopak, aniž by tento rozdíl přímo vyplýval z právní úpravy, jde pouze o vžitou praxi. Za nepřípustná se považují tzv. souhrnná zjištění, tedy pouhé konstatování skutkového děje zjištěného na základě všech provedených důkazů, aniž by bylo zřejmé, co bylo zjištěno z kterého důkazu a byly reflektovány případné rozpory mezi těmito důkazy. Občanský soudní řád (v reakci na kritizované, ale v praxi často užívané postupy) výslovně stanoví, že není přípustné ze spisu opisovat skutkové předhesy účastníků a provedené důkazy. Přesto se tento nešvar zatěžující odůvodnění rozhodnutí zbytečným balastem nepodařilo dosud zcela odstranit. Je to způsobeno patrně jednak využitím moderní techniky (diktafonů, textových editorů a scannerů), jednak tím, že je mnohem jednodušší reprodukovat do rozsudku obsah spisu, než vybrat jen podstatné údaje a soustředit se na formulaci vlastních skutkových a právních závěrů.

5. Existujú pravidlá o formulovaní právnej úvahy (s príkladmi, ako sa odporúča postupovať a ako sa neodporúča postupovať)

- Ustálené formy odkazov na právne predpisy?
- Používanie odkazov na judikáturu v rozhodnutiach?
- Používanie odbornej literatúry v rozhodnutiach?

Doporučuje se v odůvodnění rozhodnutí uvést konkrétní klíčová ustanovení právního předpisu s jeho přesným označením (číslem a názvem) při prvním výskytu a zavést zkratku předpisu dále v textu rozhodnutí užívanou, citovat rozhodné znění tohoto předpisu, provést jeho výklad a poté podřazení skutkového stavu pod tato ustanovení.

V rozhodnutích je obvyklé citovat judikaturu vyšších soudů, zásadně v podobě: forma rozhodnutí (rozsudek/usnesení), soud, datum, spisová značka. Doporučuje se uvádět i zdroj, kde bylo rozhodnutí uveřejněno, jde-li však o rozhodnutí Ústavního soudu a nejvyšších soudů, která jsou uveřejňována na webových stránkách těchto soudů, což je považováno za obecně známý fakt, často se již od uvedení zdroje upouští.

Odborná literatúra se cituje v rozhodnutích pomérne zřídka, a to spíše v rozhodnutích vyšších soudů. Frekvence jejich citací se v poslední době poněkud zvýšila, což souvisí především s rekodifikací občanského práva, takže soudní praxe nemá k dispozici dostatek relevantní judikatury k nové právní úpravě, a proto se více uchyluje k citacím z právní literatury.

6. Existujú rozdiely vo formulovaní odôvodnení rozhodnutí súdov vyšších stupňov – zmena štýlu odôvodnenia v závislosti od inštančného postupu?

Rozdíly mezi rozhodnutími vyšších a nižších soudů vyplývají především ze samotné povahy řízení před soudy různých instancí (např. podstatnou část odôvodnení rozhodnutí soudu nalézacího představují přirozeně skutkové závěry, zatímco odôvodnení rozhodnutí soudů rozhodujících o opravných prostředcích tvorí stručná rekapitulace napadeného rozhodnutí a námitek vnesených účastníky a těžiště rozhodnutí spočívá v právním posouzení a vypořádání námitek účastníků). Jinak lze říci, že styl rozhodnutí všech českých soudů je obdobný – jde o styl úřední, tedy neosobní, objektivní, věcný, např. není užíváno první osoby, nýbrž třetí osoby („soud zjistil, dovodil, uzavřel, rozhodl“ atd.). Výrazně odlišný, individuální styl jednotlivých soudců se vyskytuje zcela ojediněle a je považován za nežádoucí výstřednost.

7. Existujú špecifika pri odôvodňovaní rozhodnutí súdov nižších stupňov po zrušení ich rozhodnutí vyšším súdom a vrátení veci späť.

Žádná zásadní specifika pro odôvodňování rozhodnutí po zrušení předchozího rozhodnutí vyšším soudem se neuplatňuje, byť je pochopitelné, že odôvodnení takového rozhodnutí se soustřeďuje na řešení otázek, které v této fázi řízení zůstaly sporné.

III. Iné časti súdnych rozhodnutí

8. Ako formulujete poučenie o opravnom prostriedku?

Poučení o opravném prostředu je pomérne ustálené a vykazuje jen nevýznamné odchylinky mezi jednotlivými soudy a soudci.

Standardní poučení o odvolání v civilním řízení zní: Proti tomuto rozhodnutí lze podat do 15 dnů od jeho doručení u Okresního soudu v Berouně odvolání ke Krajskému soudu v Praze.

Standardní poučení o dovolání v civilním řízení zní: Proti tomuto rozhodnutí lze podat do dvou měsíců od jeho doručení u Okresního soudu v Berouně dovolání k Nejvyššímu soudu. Některé odvolací soudy rozšířují minimalistické poučení o citaci zákonného ustanovení upravujícího přípustnost dovolání takto: Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné za předpokladu, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlí od ustálené

rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Poučení někdy též obsahují podrobnější informace o podání opravného prostředku, např. o vyžadovaném počtu jeho vyhotovení, o jeho náležitostech, o osobách oprávněných opravný prostředek podat, o způsobu počítání lhůty, o povinném právním zastoupení atd.

Poučení ve správním soudnictví je obdobné, spíše obsáhlější.

Trestní řád vymezuje obsah poučení podrobněji v § 125 odst. 2 a 3:

V poučení o odvolání, které musí být obsaženo v každém rozsudku soudu prvního stupně, se uvede lhůta, ve které musí být podáno, označení soudu, ke kterému má být odvolání podáno, označení soudu, který o podaném odvolání bude rozhodovat, rozsah, v kterém mohou rozsudek napadat oprávněné osoby, a vymezení nutného obsahu odvolání.

V poučení o dovolání, které musí být obsaženo v každém rozhodnutí soudu ve věci samé učiněné v druhém stupni, se uvedou oprávněné osoby, včetně nutnosti, aby dovolání obviněného bylo podáno prostřednictvím obhájce, lhůta k podání dovolání, označení soudu, ke kterému má být dovolání podáno, označení soudu, který o podaném dovolání bude rozhodovat, a vymezení nutného obsahu dovolání.

9. Formulácie výrokov – existujú národné špecifiká?

Rozdíly ve formulaci výroků v civilním, správním, trestním a ústavním soudnictví plynou především z rozdílného účelu různých typů řízení.

Pro civilní řízení je typická tendence k maximální stručnosti, ve výrocích se zásadně neuvádějí odkazy na ustanovení právních předpisů ani právní důvod plnění (plnění ze smlouvy, náhrada škody, bezdůvodně obohacení), existují však výjimky, např. se ve výroku uvádí, že určité peněžité plnění je výživným, úrokem z prodlení, náhradou nákladů řízení či soudním poplatkem.

Nejčastějším výrokem v civilním řízení je výrok ukládající peněžité plnění, např. žalovaný je povinen zaplatit žalobci 15 000 Kč do tří dnů od právní moci rozhodnutí. Existují samozřejmě i jiné typy výroků, např. o určení vlastnického práva, vykizení nemovitosti, určení neplatnosti právního jednání, určení otcovství, svěření dítěte do péče některého z rodičů, stanovení využívací povinnosti, vypořádání majetku rozvedených manželů, uložení povinnosti zdržet se určitého jednání atd.

Naproti tomu v trestním řízení se ve výrocích uvádějí odkazy na příslušná ustanovení právních předpisů a výrok je strukturován složitěji, např. odsuzující rozsudek zní zpravidla takto: Obžalovaný XY je vinen, že (popis skutkového děje) tedy (citace příslušné skutkové

podstaty trestného činu jak je vymezena zákonem), čímž spáchal (právni kvalifikace skutku, tj. např. přečin ublížení na zdraví podle § ... trestního zákoníku) a odsuzuje se (stanovení trestu).

Připojil-li se poškozený s nárokem na náhradu újmy k trestnímu řízení, obsahuje rozsudek též výrok o přiznání této náhrady poškozenému anebo o odkázání poškozeného s tímto nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.

Nejčastějším typem výroku ve správním a ústavním soudnictví, jakož i výroku soudů rozhodujících o opravných prostředcích v civilním a trestním soudnictví, je výrok o zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení, popřípadě o zamítnutí návrhu (žaloby, opravného prostředku, ústavní stížnosti).

IV. Súvisiace otázky

10. Písanie rozhodnutí v senáte – osobitosti oproti písaniu rozhodnutí prijímaných samosudcom

Psaní rozhodnutí v senátě vykazuje značnou variabilitu v závislosti na řadě faktorů, od stupně soudu až po individuální zvyklosti konkrétních členů senátu. Pokud jde o prvostupňové rozhodnutí, kde senát je složen z jednoho profesionálního soudce a dvou laických předsedících, senát pouze odhlasuje výsledek řízení a psaní rozhodnutí je prakticky výlučně v rukou soudce z povolání. U vysších soudů, kde se senát skládá jen z profesionálních soudců, je způsob psaní rozsudků dán individuálními zvyklostmi a zatížeností senátu. U odvolacích soudů rozhodnutí příše pověřený člen senátu a kontroluje a podepisuje předseda senátu. U vrcholních soudů obvykle pověřený člen senátu napiše koncept rozhodnutí, ten pak koluje v senátě, jehož členové ke konceptu sdělí své připomínky a pověřený člen senátu pak tyto připomínky do rozhodnutí zapracuje.

11. Účasť súdneho aparátu pri písaní rozhodnutí

Je třeba rozlišit účast právně kvalifikovaného aparátu a jiného administrativního aparátu. Právně kvalifikovaným aparátům jsou mimoři zaměstnanci soudů s vysokoškolským právnickým vzděláním, tj. asistenti soudců a justiční čekatelé. Zatímco u soudů prvního a druhého stupně připadá zpravidla jeden asistent na několik soudců, u vrcholních soudů je tomu naopak, např. u Nejvyššího soudu mají soudci od 1 do 3 asistentů. Z toho plyne, že podíl asistentů na psaní rozhodnutí je nepochybně větší u vrcholních soudů, závisí ovšem na zkušenostech toho kterého asistenta, stylu práce a zatíženosti toho kterého soudce. Je jistě rozdíl mezi asistentem, který je čerstvým absolventem právnické fakulty, a dlouholetým zkušeným asistentem. Někteří soudci nechají psát asistenty jen jednodušší rozhodnutí, popřípadě pouze části rozhodnutí, jiní je nechají psát celá rozhodnutí, která ovšem poté kontrolují a více či méně korigují.

Účast právně nekvalifikovaného aparátu se omezuje na technické vyhotovení rozhodnutí

a spočívá buď ve zformátování konceptu napsaného soudcem na počítači do konečné podoby, nebo v přepisu diktafonového záznamu nadiktovaného soudcem.

12. Automatizácia (digitalizácia) pri formulovaní súdnych rozhodnutí

Dnes již každý soudce, asistent i administrativní pracovník soudu má k dispozici počítač. Počítače jsou využívány k vypracování konceptů i originálů soudních rozhodnutí, buď přímým zápisem anebo přepisem diktafonového záznamu. Využití techniky umožňující převod hlasové nahrávky do písemné podoby je zatím ve fázi experimentů. Počítače též umožňují využívat rozsáhlé interní i komerční databáze judikatury, odborné literatúry, vzorů rozhodnutí i jejich opakujúcích se standardizovaných častí.

13. Normativizovanie rozhodnutí: existuje vo Vašej jurisdikcii evidenčný senát, vyberajú sa judikáty na oficiálne zverejnenie? Používate „právne vety“ ako zovšebeecnenie rozhodnutia? Kto a ako ich formuluje?

Evidenční senáty jsou zřizovány u odvolacích a Nejvyšších soudů. Např. u Nejvyššího soudu jsou zřízeny dva evidenční senáty, které připravují podklady pro pravidelná jednání trestního a civilního kolegia (10x ročně). Na těchto jednáních se většinou hlasují soudci toho kterého kolegia schvalují k publikaci v oficiální sbírce významná rozhodnutí a stanoviska za účelem sjednocení právní praxe. Každé takové rozhodnutí je opatřeno právní větou stručně vystihující podstatu řešeného právního problému. Rozhodnutí navrhují k publikaci a právní věty formulují předsedové senátů nebo evidenční senát a své návrhy mohou zasílat Nejvyššímu soudu i soudy nižších stupňů. Všechna rozhodnutí Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu jsou zveřejňována na webových stránkách těchto soudů. Jsou rozdělována do několika skupin podle významu a jen ta nejvýznamnější jsou opatřována právními větami a publikována v oficiálních sbírkách. Ministerstvo spravedlnosti usiluje o to, aby byla zveřejňována na internetu rozhodnutí všech soudů.

Přílohy

1. Formální struktura rozsudku soudu v občanskoprávním řízení č.j. 12 C 25/2011-154

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Soud X rozhodl samosoudcem/v senátě složeném z jména a příjmení soudců a předsedících ve věci žalobců:

- a) **Název, právní forma**, identifikační číslo sídlo (právnické osoby)
- b) **Jméno, příjmení**, datum narození bydliště (fyzické osoby)
zastoupený jméno, příjmení
sídlo/bydliště zástupce

proti

žalovaným: 1. dtto
2. dtto

o předmět řízení

takto:

- I. Text prvního výroku...
- II. Text druhého výroku...

Odůvodnění:

1. Čeho se žalobce domáhal.
2. Jak se ve věci vyjádřil žalovaný.
3. Které skutečnosti má soud za prokázané a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil.
4. Proč nepovedl i další důkazy.
5. Jaký učinil závěr o skutkovém stavu.
6. Jak věc posoudil po právní stránce.

Poučení:

Poučení o opravných prostředcích a o možnosti výkonu rozhodnutí.

Místo a datum vyhlášení rozsudku.

Jméno, příjmení

a funkce osoby, která rozhodnutí vydala (soudce/předsedy senátu).

2. Příklad záhlaví a výrokové části rozsudku soudu prvního stupně v civilní věci

Okresní soud v Pardubicích rozhodl samosoudkyní JUDr. Alenou Horovou ve věci žalobce:

Jaroslav Moudrý, narozený 12. 9. 1956
bytem Pod Lesem 245/8, 533 45 Opatovice nad Labem

proti
žalovanému:

Václav Kovanda, narozený 6. 4. 1945
bytem Pod Lesem 248/10, 533 45 Opatovice nad Labem

o zaplacení 15 000 Kč s příslušenstvím

takto:

I. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci 15 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně od 26. 7. 2018 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 1 600 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

3. Příklad záhlaví a výrokové části rozsudku odvolacího soudu v civilní věci

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Bílka a soudců JUDr. Vladimíra Suka a JUDr. Marty Krásenské ve věci žalobce:

Jaroslav Moudrý, narozený 12. 9. 1956
bytem Pod Lesem 245/8, 533 45 Opatovice nad Labem

proti
žalovanému:

Václav Kovanda, narozený 6. 4. 1945
bytem Pod Lesem 248/10, 533 45 Opatovice nad Labem
zastoupený advokátem Mgr. Davidem Stuchlíkem
sídlem Masarykova 20, Pardubice

o zaplacení 15 000 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 12. 1. 2018, č. j. 3 C 183/2016-64

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se mění** tak, že žaloba na zaplacení částky 15 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně od 26. 7. 2018 do zaplacení se zamítá.

II. Žalobce **je povinen** zaplatit žalovanému k rukám jeho zástupce na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 5 280 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

4. Příklad záhlaví a výrokové části rozsudku Nejvyššího soudu v civilní věci

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Krause a soudců JUDr. Mileny Romanové a JUDr. Jana Hory ve věci žalobce **Jana Kohouta**, narozeného 20. 9. 1959, bytem v Olomouci, Masarykova 36, zastoupeného JUDr. Václavem Slámovou,

advokátem se sídlem v Olomouci, náměstí Míru 56, proti žalovanému **Josefu Suchému**, narozenému 12. 5. 1976, bytem v Pardubicích, Pražská 21, zastoupenému JUDr. Evou Vackovou, advokátkou se sídlem v Pardubicích, Královo pole 867, o 56 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 8 C 137/2014, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 10. 2014, č. j. 18 Co 167/2014-123, t a k t o :

I. Dovolání **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

5. Příklad záhlaví a výrokové části rozsudku soudu prvního stupně v trestní věci

Okresní soud v Humpolci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana

Nováka

a přísedících Petra Viceny a Iva Svobody v hlavním líčení konaném dne 24. 12. 2017

takto:

Obžalovaný

Karel Novák, narozený 30. 2. 1989 v Rokycanech, skladník, trvale bytem Vinohradská 5,
330 03 Plzeň,

je vinen, že

skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta,

skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta, skutková věta,

tedy

právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta,

čímž spáchal

právní kvalifikace, právní kvalifikace, právní kvalifikace, právní kvalifikace, právní kvalifikace,
právní kvalifikace, právní kvalifikace,

a odsuzuje se

výrok o trestu,
výrok

o trestu, výrok o trestu, výrok o trestu, výrok o trestu, výrok o trestu, výrok o trestu.

Výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody, výrok o náhradě
škody,

výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody.

6. Právní úprava obsahu soudních rozhodnutí v České republice

Občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

§ 157

(1) Není-li stanoveno jinak, v písemném vyhotovení rozsudku se po slovech „Jménem republiky“ uvede označení soudu, jména a příjmení soudců a předsedících, přesné označení účastníků a jejich zástupců, účast státního zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, označení projednávané věci, znění výroku, odůvodnění, poučení o tom, zda je přípustný opravný prostředek nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost, a o lhůtě a místu k jeho podání, poučení o možnosti výkonu rozhodnutí a den a místo vyhlášení. Je-li to možné, uvede se v označení účastníků též jejich datum narození (identifikační číslo).

(2) Není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.

(3) V odůvodnění rozsudku pro uznaní nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a stručně vyloží důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznaní nebo rozsudkem pro zmeškání.

(4) V odůvodnění rozsudku, proti němuž není odvolání přípustné nebo proti němuž se účastníci odvolání vzdali (§ 207 odst. 1), soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci.

Soudní řád správní (zákon č. 150/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

§ 54 odst. 2

Rozsudek musí být písemně vyhotoven, musí obsahovat označení soudu, jména všech soudců, kteří ve věci rozhodli, označení účastníků, jejich zástupců, projednávané věci, výrok, odůvodnění, poučení o opravném prostředku a den a místo vyhlášení.

Ustanovení § 64 s. ř. s. upravuje podpůrné přiměřené užití občanského soudního řádu pro řízení ve správním soudnictví.

Zákon o Ústavním soudu (zákon č. 182/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

§ 54 odst. 2

Nálezy musí být odôvodneny a musí obsahovat poučení, že proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolať.

Ustanovení § 63 z. ú. s. upravuje podpůrné přiměřené užití občanského soudního řádu pro řízení před Ústavním soudem.

Trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů)

§ 120

(1) Rozsudek po úvodních slovech „Jméinem republiky“ musí obsahovat

- a) označení soudu, o jehož rozsudek jde, i jména a příjmení soudců, kteří se na rozhodnutí zúčastnili,
- b) den a místo vyhlášení rozsudku,
- c) výrok rozsudku s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito,
- d) odôvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného, a
- e) poučení o opravném prostředku.

(2) Obžalovaný musí být v rozsudku označen údajem svého jména a příjmení, dne a místa narození, svého zaměstnání a bydliště, popřípadě jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. Jde-li o příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, uvede se i hodnost obžalovaného a útvar, jehož je příslušníkem.

(3) Výrok, jímž se obžalovaný uznává vinným, nebo jímž se obžaloby zprostřuje, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením, zda jde o zločin nebo přečin, a místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odôvodňují určitou trestní sazbu.

(4) Schvaluje-li soud dohodu o vině a trestu, je součástí rozsudku také výrok o schválení dohody o vině a trestu.

§ 121

Do rozsudku, jímž se rozhoduje otázka viny, pojme soud také výrok

- a) o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, jestliže byl nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení včas uplatněn (§ 43 odst. 3),
- b) o ochranném opatření, jestliže o něm bylo v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání konaném o odvolání rozhodnuto.

§ 122

(1) Odsuzujúcí rozsudek musí obsahovať výrok o trestu s uvedením zákonných ustanovení, podľa nichž byl trest vymieren, nebo podľa nichž bolo od potrestáni upušteno, a ide-li o podmínene upuštení od potrestáni s dohledom, týž výrok o stanovení zkušební doby a jejím trváním. Byl-li nad pachateľom vysloven dohled, musí byť z výroku rozsudku zrejmé, zda dohled má byť vykonávan v rozsahu stanoveném trestným zákonem nebo zda jsou vedle něj pachateľi ukládána další prímeňená omezení nebo povinnosti. Byl-li uložen trest, jehož výkon lze podmínene odložiť, musí rozsudek obsahovať i výrok o tom, zda byl podmínenny odklad povolen, popričad na jaké podmínky je vázán. Byl-li uložen nepodmínenny trest odnietí svobody, musí rozsudek obsahovať výrok o zpôsobu výkonu tohto trestu. Je-li odsouzený pachateľem trestného činu spáchaného ve prospch organizované zločinecké skupiny, je nutno výrok o tom rovněž pojmit do rozsudku.

(2) Ve výroku zproštujujícího rozsudku musí byt uvedeno, o ktorý z dôvodov uvedených v § 226 se zproštieni obžaloby opírá.

§ 123

Soud, ktorý rozhoduje znova ve vči, v nž dřívější rozsudek byl na podkladě odvolání, stížnosti pro porušení zákona nebo návrhu na obnovu zrušen jen částečně, pojme do nového rozsudku pouze ty výroky, stran nichž vči znova rozhoduje. Na souvislost těchto výroku s výroky, v nichž zůstal dřívější rozsudek nedotčen, přitom poukáže.

§ 124

V rozsudku, jímž ukládá souhrnný trest, musí soud označiť ty dřívější rozsudky, z nichž nový rozsudek zrušuje výrok o trestu a nahrazuje jej výrokem o trestu souhrnném. Ukládá-li se v rozsudku společný trest za pokračování v trestném činu, musí soud označiť ty dřívější rozsudky, v nichž zrušuje výrok o vině, o pokračujícím trestném činu a o trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají v uvedeném výroku o vině svj podklad, a nahrazuje je novými výroky, včetně výroku o společném trestu za pokračování v trestném činu.

§ 125

(1) Pokud rozsudek obsahuje odôvodnení, soud v ném stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporuji. Z odôvodnení musí být patrn, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu. Při odôvodnení uloženého trestu uvede jakými úvahami byl veden při ukládání trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu z hlediska významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, zpôsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchan, osoby pachatele, míry jeho zavinění a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jakož i polehčujících a přítěžujících okolností, doby, která uplynula od spáchaní trestného činu, případné změny situace a délky trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, při zvážení složitosti vči, postupu orgánů činných v trestním řízení, významu řízení

pro pachatele a jeho chování, kterým přispěl k průtahům v řízení; uvede též, jak přihlédl k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Jestliže byly do rozsudku pojaty další výroky, je třeba je rovněž odůvodnit. Ukládá-li soud nepodmíněný trest za trestný čin uvedený v § 55 odst. 2 trestního zákoníku, vyloží, jakými úvahami byl veden při tomto rozhodnutí a proč nebylo možno uložit trest přímo nespojený s odnětím svobody.

(2) V poučení o odvolání, které musí být obsaženo v každém rozsudku soudu prvního stupně, se uvede lhůta, ve které musí být podáno (§ 248 odst. 1), označení soudu, ke kterému má být odvolání podáno (§ 251), označení soudu, který o podaném odvolání bude rozhodovat (§ 252), rozsah, v kterém mohou rozsudek napadat oprávněné osoby (§ 246), a vymezení nutného obsahu odvolání (§ 249).

(3) V poučení o dovolání, které musí být obsaženo v každém rozhodnutí soudu ve vči samé učiněném v druhém stupni, se uvedou oprávněné osoby, včetně nutnosti, aby dovolání obviněného bylo podáno prostredníctvím obhájce (§ 265d), lhůta k podání dovolání, označení soudu, ke kterému má být dovolání podáno (§ 265e), označení soudu, který o podaném dovolání bude rozhodovat, a vymezení nutného obsahu dovolání (§ 265f).

REASONING OF JUDGMENTS: THE SLOVAK PERSPECTIVE

Michal Novotný

Sudca, Krajský súd v Trnave

Dear President of the Civil Chamber,

Distinguished Panellists and Guest,

Dear Colleagues from the Bench,

When I was first approached by the Judicial Academy with the opportunity of taking part in this conference, the first question that sprang into my mind was: Actually, how are our written judgements? And again, the first answer that immediately emerged was: Extremely long.

In order to base my assumptions on a critical bunch of empirical data, I made a short exercise. I have in my room court files which came to our court from the 1st instance courts, because an appeal had been filed there and that appeal is to be decided on by our court. At the moment, there are about 20 of those files, ready to be studied and decided. Out of them, I took about 15, where the appeals were filed against a judgment on the merits. Then, I counted the pages of those judgments – and I arrived at the average of about 14 pages per judgment. This means that, in general a judge of the first instance court needed 14 pages to explain the reasons for the decision he or she gave. Since the number 14 is the average, the actual extent ranged from 6 (shortest) to 23 (longest). Needless to say, the cases in my room are by no means exceptional, they are rather average in every meaning of this word.

Are 14 pages appropriate or too much, or perhaps too little? In order to have at least some kind of comparative material, I made another exercise. I collected the judgments issued by the German Federal Supreme Court (“Bundesgerichtshof”) in September this year in civil matters available on its website and did the same kind of exercise which I described above. To my surprise, I arrived at the average number of – 13.86 pages per judgment. This means that the highest court of German judiciary, which deals with most serious legal issues (in fact, a vast majority of the available judgments were the so-called leading judgments [“Leitsatzentscheidung”], needs on average the same amount of pages to give its explanation as the average 1st instance judge, whose cases are currently in my room.

Do the 14 pages still seem appropriate? Obviously, there are substantial differences in the work of a 1st instance judge, whose task is to establish the facts and to take

evidence to that effect, and the Supreme Court judge, whose primary task is to give opinions on legal issues. However, my personal view is that the average of 14 pages is a very high number. From one point of view, cum grano salis, we can look at relationship between the court and the party as a relationship between a provided and consumer of services. Would we not treat a 14 page long contract (or perhaps General Terms of Contract) between a provider and a consumer as not transparent or even incomprehensible? Would we not expect the provider to use documents, which are clear and precise – and, above all, shorter? So why do we offer to our consumers documents, which we would have difficulties to accept in day-to-day transactions? In order to find out, we have to have a short look into the development of the past 30 years.

In 1992, the Civil Procedure Code (“Občiansky súdny poriadok”) was amended and a new remedy was made available to the parties – a revision (“dovolanie”) to the Supreme Court. In essence, the revision was available in two different situations. First, it was admissible against appellate judgments, which reversed the 1st instance judgment. If the appellate judgment affirmed the 1st instance judgment, the revision was only admissible, if the appellate court explicitly allowed revision in its judgment. Second, revision was admissible against any appellate judgment provided that the proceeding was afflicted with serious procedural errors explicitly listed in the law. These included the situation, where “by the court’s action, a party was deprived of their right to act before the court”. The problem with this new legal regulation had become apparent very soon. The appellate courts only rarely allowed revisions against their affirmative judgments and in those cases, the parties were only left with the revision for procedural errors. In this case, the Supreme Court had only a limited opportunity to review the legal conclusions expressed in the affirmative appellate judgments, despite the fact that such conclusions appeared to be wrong or at least required Supreme Court’s attention. Nonetheless, despite this apparent shortcoming, in its early case law the Supreme Court had not seen the defects of the lower courts’ reasoning as a serious procedural error, which would make the revision automatically admissible. This conclusion was explicitly expressed in a decision published in the official gazette of the Supreme Court in 1998, and this line was generally followed by the Supreme Court itself, as well as the appellate courts in respect of the 1st instance judgments.

In 2002, the Slovak Constitutional Court (SCC) was for the first time in history given the power to hear constitutional complaints against judgment of ordinary court. Moreover, if the SCC came to the conclusion that the judgment violated the complainant’s constitutionally guaranteed right, it had the power to quash that judgment and remand the case back to the ordinary courts. However, from the very beginning the SCC developed in its case law an important limitation to its own powers of review. In essence, under the SCC doctrine, it had no power to review and conclude a violation of another constitutional right by an ordinary court than a procedural right, such as the (most important) right to a fair trial. The details of this case law are not relevant here, however, the consequence of it was the rise in importance of procedural aspects of the court proceedings. In fact, the SCC mostly developed a stressed the right of the party in a court proceeding to an exhaustive reasoning of court’s judgment. In the SCC’s

case law, that right was violated not only by the lack of reasoning at all, but also by the lack of constitutionally accepted argumentation or even by legal conclusions, which the SCC considered not conform to the Constitution. To stress this: if the ordinary court's reasoning was not in line with a constitutionally guaranteed right, say, to property, the SCC would not declare the violation of the rights to property, but rather the right to a fair trial (including the right to proper reasoning of the judgment).

The SCC generally based its legal conclusions on the case-law of the ECHR, in particular on its judgment in Ruiz Torija v. Spain. However, in my view, this case does not support the SCC's understanding of the right to a proper reasoning of court judgments. In Ruiz Torija, the ECHR concluded that "Art. 6 [of the Convention] obliges the courts to give reasons for their judgment, but cannot be understood as requiring a detail answer to every argument... It is necessary to take into account *inter alia* the differences existing between the contracting states with regard to statutory provisions, customary rules, legal opinion and the presentation and drafting of judgments". Therefore, essentially, only important and relevant arguments are required to be addressed in the court's reasoning. In fact, in Ruiz Torija the ECHR concluded the violation of Art 6, because Spanish court ignored Mr Torijas objection that the eviction claim brought against him is time barred.

Therefore, the case-law of SCC in fact slowly, but inevitably, transformed the right of a party to be given adequate and necessary reasons into a right to be given exhaustive reasoning, considering all aspects of the case (obviously, even those not brought in by the party). This case law soon settled and from 2003 onwards, it is regularly referred to by the SCC. Following this development and faced with the risk (and even reality) of its judgments being reviewed by the SCC, the Supreme Court started to refer to this case law in its own jurisprudence. As a result, in numerous decisions the Supreme Court started to consider the lack of exhaustive reasoning as a serious procedural error, by which the party was deprived of its right to act before the court. As already said, the existence of such error made the revision automatically admissible against any judgment of the appellate court with the inevitable consequence that the appellate judgment was quashed and the case was remanded to the appellate court for new consideration. Again, inspired by the SCC's case law, the Supreme Court stressed the right of parties to an exhaustive reasoning rather than an adequate reasoning. One may find in the Supreme Court's jurisprudence following examples as to what was considered to be a lack of exhaustive reasoning: - the appellate court wrongfully concluded that the defendant had standing; - the appellate court concluded that a particular agreement was entered into, but the reasons for it are not elaborated; - the appellate court gave little arguments for its conclusion that the defendant's action did not violate the claimant's personality rights; - the appellate court did not quash the 1st instance court, which itself lacked reasoning; - the appellate court wrongfully weighted all pieces of evidence in their entirety; - the appellate court had not taken into account "the complex of all relevant aspects"; - the appellate court departed from settled case law and did not give enough reasons for it; and so on.

In my personal view, in many of the above decisions, the Supreme Court concluded that the appellate court's reasoning was not adequate, but in fact, the Supreme Court did not agree with the legal conclusions of the appellate court as such. However, as already mentioned earlier, the revision to the Supreme Court was available to the parties against an affirmative appellate judgment. Therefore, the opportunities of the Supreme Court to review the legal conclusions of the appellate courts were limited in these cases. In my view, the Supreme Court was aware of this limitation and felt it as an obstacle to the proper development and protection of uniformity of legal interpretation throughout Slovakia. Therefore, it used the only power it had as hand in these circumstances – it considered the wrong or incomplete legal or factual consideration of the case as a serious procedural error and the violation of the right to adequate reasoning. As much as this approach can be understood, it is an overstretching of the requirements laid down by the ECHR's case law, in particular by the Ruiz Torija judgment, to which the Supreme Court regularly refers.

The appellate courts, confronted with these new developments, reacted in the only possible way. The argumentation contained in the Supreme Court's decisions poured over to the appellate court's decision and the appellate court started to put greater weight on the quality of the 1st instance judgments. And again, not the adequate reasoning, but an exhaustive reasoning was required. The 1st instance courts, with their heavy case load, reacted in the most predictable way – they started to produce longer and longer judgments, started to include long summaries of the case file, long general description of a particular legal instruments etc. However, in order to conform to the requirement of "exhaustive reasoning" and avoid their judgments being quashed by the appellate court, 1st instance courts often analysed legal questions which no party disputed or no party was particularly interested in.

The Supreme Court eventually softened its case law by an opinion of the Civil Chamber published in 2016, in which it concluded that only in extreme cases inadequate reasoning constitutes a serious procedural error. This view has generally been followed by the Supreme Court after the new Civil Procedural Code came into effect. However, in the meantime the obsession with the requirement of exhaustive reasoning as understood above continues. In my personal view, such a reasoning does not serve the consumers of our services – the parties with a better justice. It does not make the judgments more comprehensible, either for the parties, or for the public. However, this is in fact the most important purpose of any reasoning – to give the parties and the public an understandable explanation, why the court gave its judgment and why this judgment is right and in accordance with the law. To make the parties and the public believe that by this judgment justice was properly done.

There is no truth in thinking "the more words, the more justice". Just as long contracts and general business terms are not read by the consumers precisely because they are long, the same is in some way true with long and incomprehensible judgments. However, we should be at eager at making our judgments comprehensible, because only by doing so can we make the public believe that justice is done. And that justice

must be seen to be done is another important aspect of the right to a fair trial under Art 6 of the Convention.

I believe this conference have shown to us different ways how to do it. Let us not be afraid of using this opportunity in order to regain public confidence in the Slovak judiciary.

Thank you for your attention.

ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ: SLOVENSKÁ PERSPEKTÍVA

*Mgr. Michal Novotný
Sudca, Krajský súd v Trnave**

Vážená pani predsedníčka občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu,

vážení členovia panelovej skupiny a hostia,

vážené kolegyne a kolegovia,

keď som bol oslovený Justičnou akadémiou, aby som sa zúčastnil na tejto konferencii, pýtal som sa sám seba: Ako sú vlastne naše písomné rozsudky? A opäť, prvá odpoveď, ktorá mi okamžite prišla na um, bola: Mimoriadne dlhé.

S cieľom založiť svoje predpoklady na kritickej skupine empirických údajov som urobil krátke cvičenie. Vo svojej kancelárii mám súdne spisy, ktoré sa dostali na nás súd od súdov prvého stupňa, pretože bolo podané odvolanie a o tomto odvolaní má rozhodnúť nás súd. V súčasnosti je asi 20 z týchto spisov, ktoré sú pripravené na preskúmanie a rozhodnutie. Z nich som vzal asi 15, kde sa podali odvolania proti rozsudku vo veci samej. Potom som spočítal stránky týchto rozsudkov - a dospele som k priemeru asi 14 strán na rozsudok. To znamená, že sudca súdu prvého stupňa vo všeobecnosti potreboval 14 strán na to, aby vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia. Kedže číslo 14 je priemer, skutočný rozsah sa pohyboval od 6 (najkratší) do 23 (najdlhší). Netreba dodávať, že prípady v mojej kancelárii nie sú v žiadnom prípade výnimocné, sú skôr priemerné vo všetkých významoch tohto slova.

Je 14 strán vhodných alebo príliš veľa alebo možno príliš málo? Aby som mal aspoň nejaký porovnávací materiál, urobil som ďalšie cvičenie. Zhromaždil som rozsudky Nemeckého Spolkového súdneho dvora (*„Bundesgerichtshof“*) v septembri tohto roku v občianskych veciach, ktoré sú k dispozícii na jeho webovej stránke, a vykonal som rovnaké cvičenie, aké som opísal vyššie. Na moje prekvapenie som prišiel na priemerný počet - 13,86 strán na rozsudok. To znamená, že najvyšší súd nemeckého súdnictva, ktorý sa zaoberá najzávažnejšími právnymi otázkami (v skutočnosti veľká väčšina dostupných rozsudkov boli tzv. Vedúce rozsudky (*„Leitsatzentscheidung“*), potrebuje v priemere rovnaké množstvo strán na vysvetlenie toho, čo priemerný

* Príspevok z angličtiny preložil Kristián Csach.

sudca prvého stupňa, ktorého prípady sa momentálne nachádzajú v mojej kancelárii.

Stále sa zdá, že 14 strán je vhodných? Je zrejmé, že medzi prácou sudcu prvého stupňa, ktorého úlohou je dokazovanie a zisťovanie skutkového stavu, a sudcu najvyššieho súdu, ktorého primárnu úlohou je posudovať právne otázky, sú značné rozdiely. Môj osobný názor je však taký, že v priemere 14 strán na rozhodnutie je veľmi veľa. Z určitého hľadiska, *cum grano salis*, sa na vzťah medzi súdom a stranou môžeme pozerať ako na vzťah medzi poskytovateľom a konzumentom služieb. Nepovažovali by sme 14-stranovú zmluvu (alebo možno Všeobecné zmluvné podmienky) medzi poskytovateľom a spotrebiteľom za netransparentnú alebo dokonca za nepochopiteľnú? Neočakávali by sme, že poskytovateľ bude používať dokumenty, ktoré sú jasné a presné – a predovšetkým kratšie? Prečo našim zákazníkom ponúkame dokumenty, ktoré by sme pri každodenných transakciách len ťažko akceptovali? Aby sme to zistili, musíme sa krátko ohliadnuť za vývojom posledných tridsiatich rokov.

V roku 1992 bol zmenený a doplnený Občiansky súdny poriadok a účastníci konania dostali nový opravný prostriedok – dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky (najvyšší súd). Dovolanie bolo v zásade k dispozícii v dvoch rôznych situáciach. Po prvej, bolo prípustné proti odvolacím rozsudkom, ktorým bol zrušený rozsudok prvého stupňa. Ak odvolací rozsudok potvrdil rozsudok v prvom stupni, bolo jeho preskúmanie prípustné iba vtedy, ak odvolací súd výslovne vo svojom rozsudku povolil takéto preskúmanie. Po druhé, dovolanie bolo prípustné proti každému odvolaciemu rozsudku, ak bolo konanie postihnuté závažnými procesnými chybami výslovne uvedenými v zákone. Patria sem aj situácie, ked' „účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom“. Problém s touto novou právnou úpravou sa ukázal veľmi skoro. Odvolacie súdy len zriedka povolili dovolanie proti svojim potvrzujúcim rozsudkom a v týchto prípadoch mohol účastník iniciovať dovolacie konanie len pre procesné chyby. Najvyšší súd mal tak iba obmedzenú možnosť preskúmať právne závery vyjadrené v potvrzujúcich odvolacích rozsudkoch, a to napriek skutočnosti, že tieto závery sa zdali byť nesprávnymi alebo prinajmenšom si pozornosť najvyššieho súdu vyžadovali. Napriek tomuto zjavnému nedostatku však najvyšší súd vo svojej skorej judikatúre nevnímal vady odôvodnenia nižších súdov za závažnú procesnú chybu, ktorá by automaticky viedla k prípustnosti dovolania. Tento záver bol výslovne vyjadrený v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR v roku 1998 a vo všeobecnosti ho nasledoval samotný najvyšší súd, ako aj odvolacie súdy v súvislosti s rozsudkami prvého stupňa.

V roku 2002 bol Ústavný súd Slovenskej republiky (ústavný súd) po prvýkrát v histórii oprávnený rozhodovať o individuálnych ústavných stlažnostiach proti rozsudkom všeobecného súdu. Okrem toho, ak ústavný súd dospel k záveru, že rozsudok porušuje ústavné zaručené právo stlažovateľa, mal právomoc tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť na všeobecný súd. Ústavný súd však už od začiatku vo svojej rozhodovacej činnosti vytvoril dôležité obmedzenie svojich vlastných kontrolných právomocií. Podľa doktríny ústavného súdu v podstate nemal právomoc preskúmať a posúdiť porušenie iného základného práva všeobecným súdom ako procesné právo, ako je (najdôležitejšie) právo na spravodlivý

súdny proces (základné právo na súdnu ochranu). Podrobnosti tejto judikatúry tu nie sú relevantné, dôsledkom toho však bol rastúci význam procesných aspektov súdneho konania. V podstate však ústavný súd väčšinou zdôrazňoval právo účastníka súdneho konania na vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu bolo toto právo porušené nielen nedostatkom odôvodnenia, ale aj absenciou ústavne akceptovateľnej argumentácie alebo dokonca právnymi závermi, ktoré ústavný súd považoval za konformné s ústavou. Stručne povedané a zdôraznené: ak by argumentácia všeobecného súdu nebola v súlade s ústavne zaručeným právom, povedzme na majetok, ústavný súd by nevyhlásil porušenie základného práva na ochranu majetku, ale právo na spravodlivé súdne konanie (vrátane práva na riadne odôvodnenie rozsudku).

Ústavný súd vo všeobecnosti zakladal svoje právne závery na judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), najmä na svojom rozsudku vo veci Ruiz Torija c. Španielsko. Podľa môjho názoru však tento prípad nepodporuje chápanie práva na riadne odôvodňovanie súdnych rozsudkov tak, ako k nemu pristupuje ústavný súd. V rozsudku Ruiz Torija ESLP dospel k záveru, že „čl. 6 (Dohovoru) ukladá súdom, aby odôvodnili svoj rozsudok, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje podrobňú odpoved' na všetky argumenty ... Je potrebné zohľadniť, okrem iného, rozdiely medzi zmluvnými štátmi, pokiaľ ide o zákonné ustanovenia, zvykové pravidlá, právne stanoviská a predkladanie a vypracovávanie rozsudkov“. Preto sa v odôvodnení súdu musia súdy v zásade zaoberať iba dôležitými a relevantnými argumentmi. EDĽP vo veci Ruiz Torija v skutočnosti dospel k porušeniu článku 6, pretože španielsky súd ignoroval námitku pána Torija, že nárok na vystahovanie uplatnený proti nemu je premlčaný.

Judikatúra ústavného súdu tak v skutočnosti pomaly, ale nevyhnutne, zmenila právo účastníka na primerané a nevyhnutné dôvody na právo na vyčerpávajúce odôvodnenie, berúc do úvahy všetky aspeky prípadu (samozrejme aj tie, ktoré neboli účastníkom predložené). Táto judikatúra sa čoskoro ustálila a od roku 2003 sa na ňu pravidelne ústavný súd odvoláva. Po tomto vývoji a vzhľadom na riziko (a dokonca aj skutočnosť), že jeho rozhodnutia budú preskúmané ústavný súd, začal najvyšší súd na túto judikatúru odkazovať vo svojej vlastnej rozhodovacej činnosti. V dôsledku toho najvyšší súd v mnohých rozhodnutiach začal chýbať vyčerpávajúce odôvodnenie považovať za závažnú procesnú vadu, ktorou bola strana zbavená svojho práva konať pred súdom. Ako už bolo uvedené, existencia takejto chyby spôsobila, že dovolanie bolo automaticky prípustné proti akémukolvek rozsudku odvolacieho súdu, čo nevyhnutne viedlo k zrušeniu odvolacieho rozsudku a k vráteniu veci odvolaciemu súdu na nové konanie. Najvyšší súd, inšpirovaný judikárou ústavného súdu, opäť zdôraznil právo strán na vyčerpávajúce odôvodnenie a nie na primerané odôvodnenie. V rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu možno nájsť príklady toho, čo sa považuje za nedostatočne vyčerpávajúce odôvodnenie: - odvolací súd nesprávne dospel k záveru, že odporca bol v konaní pasívne legitimovaný; - odvolací súd dospel k záveru, že bola uzavretá určitá zmluva, ale nebolo odôvodnené, ako k tomuto záveru dospel, - odvolací súd uviedol málo argumentov pre svoj záver, že konanie odporcu neporušuje jeho právo na ochranu osobnosti; - odvolací súd nezrušil súd prvého stupňa, ktorý sám neboli odôvodnený; -

odvolací súd nekonal správne, keď neposúdil všetky dôkazy v celom rozsahu, - odvolací súd nezohľadnil „komplex všetkých relevantných aspektov“; - odvolací súd sa odchýlil od ustálenej judikatúry a neodôvodnil to dostatočne; a tak ďalej.

Podľa môjho názoru v mnohých z vyššie uvedených rozhodnutí sice najvyšší súd dospel k záveru, že odôvodnenie odvolacieho súdu nebolo neprimerané, ale v skutočnosti nesúhlasil s právnymi závermi odvolacieho súdu ako takými. Ako však už bolo uvedené, účastníci konania mali k dispozícii opravný prostriedok na najvyšší súd proti potvrzujúcemu odvolaciemu rozsudku. Preto boli možnosti najvyššieho súdu preskúmať právne závery odvolacích súdov v týchto prípadoch obmedzené. Podľa môjho názoru si najvyšší súd bol tohto obmedzenia vedomý a cítil ho ako prekážku riadneho rozvoja a ochrany uniformity rozhodovania súdov na celom území Slovenska. Preto za týchto okolností využil jedinú právomoc, ktorú mal k dispozícii – považoval nesprávne alebo neúplné právne posúdenie alebo zistenia skutkového stavu za závažnú procesnú chybu a porušenie práva na riadne odôvodnené rozhodnutie. Hoci je tento prístup pochopiteľný, ide o prekročenie požiadaviek stanovených v judikatúre ESĽP, najmä rozsudkom Ruiz Torija, na ktorý sa najvyšší súd tiež pravidelne odvoláva.

Odvolacie súdy konfrontované s týmto novým vývojom reagovali jediným možným spôsobom. Argumentácia obsiahnutá v rozhodnutiach najvyššieho súdu sa prenesla na rozhodnutie odvolacieho súdu a odvolací súd začal klásiť väčší dôraz na kvalitu rozsudkov súdov prvého stupňa. A opäť, nebolo dôležité primerané zdôvodnenie, ale vyčerpávajúce zdôvodnenie. Súdy prvého stupňa s veľkou záťažou vecí reagovali najpredvídateľnejším spôsobom - začali vydávať dlhšie a dlhšie rozsudky, začali obsahovať dlhé zhruňtu spisu, dlhý všeobecný opis konkrétneho právneho predpisu a podobne. S cieľom vyhovieť požiadavke „vyčerpávajúceho odôvodnenia“ a zabrániť tomu, aby ich rozsudky zrušili odvolací súd, súdy prvého stupňa často analyzovali aj právne otázky, ktoré neboli účastníkmi konania namietané.

Najvyšší súd nakoniec zmenil svoju judikatúru stanoviskom občianskoprávneho kolégia uverejneným v roku 2016, v ktorom dospel k záveru, že nedostatočné odôvodnenie predstavuje závažnú procesnú chybu iba v extrémnych prípadoch. Po nadobudnutí účinnosti nového Civilného sporového poriadku sa najvyšší súd vo všeobecnosti k tomuto názoru pridal. Medzitým však pokračuje posadnutosť požiadavkou vyčerpávajúceho odôvodnenia.

Podľa môjho názoru takéto zdôvodnenie neslúži spotrebiteľom našich služieb - stranám s lepšou spravodlivosťou. Nerobí zrozumiteľnejšie rozsudky ani pre účastníkov konania, a ani pre verejnosť. To je však v skutočnosti najdôležitejší účel akéhokoľvek odôvodnenia – poskytnúť účastníkom konania a verejnosti zrozumiteľné vysvetlenie, prečo súd vyniesol rozsudok a prečo je tento rozsudok správny a v súlade so zákonom. Tak, aby strany a verejnosť boli presvedčené, že týmto rozsudkom bolo spravodlivosti učinené zadost.

V tvrdení „čím viac slov, tým viac spravodlivosti“ nie je pravda. Rovnako ako zákazníci nečítajú dlhé zmluvy a všeobecné obchodné podmienky presne z toho dôvodu, že sú dlhé, to isté určitým spôsobom platí aj pri dlhých a nepochopiteľných rozsudkoch. Mali by sme sa však očakávať, že naše rozsudky budú zrozumiteľné, pretože len tak môžeme verejnosť presvedčiť, že spravodlivosť je vykonaná riadne. A to, že sa musí konať spravodlivo, je ďalším dôležitým aspektom práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Verím, že táto konferencia nám ukázala rôzne spôsoby, ako to urobiť. Nebojme sa využiť túto príležitosť na opäťovné získanie dôvery verejnosti v slovenské súdnictvo.

Ďakujem za Vašu pozornosť.

ŠTÝL ODÔVODNENÍ SÚDNYCH ROZHODNUTÍ POHĽADOM SLOVENSKÉHO SUDCU: NÁČRT PROBLÉMU

JUDr. Robert Šorl, PhD.
Sudca, Okresný súd Prievidza

Vo všeobecnosti štýl je spôsob vyjadrovania, myslenia, konania alebo správania charakteristický pre jednotlivca, skupinu alebo obdobie. V jazykovede, ktorá so súdnym rozhodovaním súvisí, je štýl cielavedomý výber, usporiadanie a využitie jazykových prostriedkov vzhľadom na obsah a funkciu prejavu, situáciu a zámer autora. Niektoro právo definuje ako umenie dobra, iný ako umenie textu a tretí ako vedu. Ponímanie štýlu, či už v umení alebo vo vede, je v zásade rovnaké. Ide o spôsob výberu a používania umeleckých, či vedeckých prostriedkov typický pre určitého umelca, školu, smer alebo obdobie. Takmer všetci v tejto miestnosti sme sudcovia. Každý z nás má svoj štýl. Otázkou však je, či máme rovnaký alebo aspoň podobný štýl odôvodňovania súdnych rozhodnutí. Otázkou je, či slovenskí sudcovia odôvodňujú súdne rozhodnutia rovnako alebo inak ako ich kolegovia z blízkej cudziny. Z cudziny, ktorá nám nie je blízka len geograficky, ale aj spoločným vývojom, nielen právej kultúry. S ktorou však aj porovnávame efektivitu sudcovskej práce. Odôvodňujeme súdne rozhodnutia dnes inak, ako sme to robili pred 30 rokmi, niektorí z nás v celkom iných politických a spoločenských podmienkach. Akým smerom sme sa pohli? Máme štandard textu odôvodnenia súdneho rozhodnutia? Je vôbec možné a účelné niečo také vytvárať?

Banálne rozdiely v zákonoch

Prvým pokusom o stanovenie štandardu je ustanovenie zákona – procesného predpisu o tom, čo rozsudok a jeho odôvodnenie má obsahovať. Náš nový procesný predpis sa k tradičným kodifikáciám hlási, no v mnomohom sa od nich líši. Niekde preberá ustanovenia nášho predchádzajúceho socialistického kódexu, inde vytvára vlastné autochtónne riešenia. Ustanovenie tradičnej kodifikácie nemeckého ZPO sa právej úprave rozsudku venuje v pomerne rozsiahlych 30 paragrafoch. Forme a obsahu rozsudku je venovaných celkom 113 slov § 313 nemeckého ZPO. Ustanovenie má tri, pomerne strohé odseky a nedá ho neocitovať: „§ 313 Forma a obsah rozsudku¹ (1) Rozsudok obsahuje 1.

¹ § 313 ZPO *Form und Inhalt des Urteils* (1) Das Urteil enthält: 1. die Bezeichnung der Parteien, ihrer gesetzlichen Vertreter und der Prozessbevollmächtigten; 2. die Bezeichnung des Gerichts und die Namen der Richter, die bei der Entscheidung mitgewirkt haben; 3. den Tag, an dem die mündliche Verhandlung geschlossen worden ist; 4. die Urteilsformel; 5. den Tatbestand; 6. die Entscheidungsgründe.(2) Im Tatbestand sollen die erhobenen Ansprüche und die dazu vorgebrachten Angriffs- und Verteidigungsmittel unter Hervorhebung der gestellten Anträge nur ihrem wesentlichen Inhalt nach knapp dargestellt werden. Wegen der Einzelheiten des

označenie strán, ich zákonných zástupcov a procesných splnomocnencov; 2. označenie súdu a sudcov, ktorí pôsobili pri rozhodnutí; 3. deň skončenia ústneho pojednávania; 4. výrok rozhodnutia; 5. skutkový stav; 6. dôvody rozhodnutia. (2) V skutkovom stave sa stručne, so zvýraznením podstatného obsahu podaných návrhov uvedú vznesené nároky a uplatnené prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. Vo vzťahu k podrobnostiam stavu veci a sporu sa odkáže na podania, zápisnice a ostatné podklady. (3) Dôvody rozhodnutia obsahujú krátke zhnutie úvah, na ktorých spočíva rozhodnutie v skutkovom a právnom ohľade.“ Preklad bol pomerne jednoduchý. Problémom bolo len slovo *Tatbestand*, ktoré má v prekladových slovníkoch význam skutková podstata alebo skutkový stav. Skôr by sa však na tomto mieste malo preložiť spojením *prednesy strán, či priebeh konania*.

Náš nový civilný sporový poriadok sa hlási k štandardným kodifikáciám. 136 slov § 157 ods. 1 a 2 OSP bolo nahradených 177 slovami § 220 ods. 1 až 4 CSP. Veľa sa nezmenilo v úprave formálnych náležitostí rozsudku. § 157 ods. 1 OSP² a § 220 ods. 1 CSP sú akoby ich jedna matka mala. Rovnako ako pred reformou, rekodifikáciou, či retušou nášho procesu sa v písomnom vyhotovení rozsudku po slovách „V mene Slovenskej republiky“ uvedie: (i) označenie súdu, mená a priezviská sudcov (už nie prísediacich); (ii) presné označenie strán (už nie účastníkov) a ich zástupcov; (iii) iných subjektov (teda už nie iba všemocného ochrancu zákonnosti prokurátora); (iv) označenie prejednávaného sporu (už nie veci); (iv) výrok; (v) odôvodnenie; (vi) poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach odvolania; (vii) poučenie o možnosti exekúcie (už nie výkonu) rozhodnutia a (viii) deň a miesto vyhlásenia.

Veľké rozdiely v margináliah

Celkom jasné, zrozumiteľné a takmer zhodné so štandardnou kodifikáciou. Preto ani sudca, autor tohto textu, neváha a do poučenia v rozhodnutí³, v ktorom celkom vyhovuje žalobe, ktorá je evergreenom nášho rozhodovania (telekomunikačná spoločnosť proti občanovi na neznámom mieste o zaplatenie odplaty za telekomunikačné služby a zmluvnej pokuty s príslušenstvom) uvádzá bez akéhokoľvek odkazu na ustanovenie právneho predpisu 66 slov obsiahnutých v troch vetách a dvoch odsekok.⁴ Toto poučenie rekodifikáciu ani nepostrehlo, je rovnaké ako za čias starého OSP, či už v roku 2008, alebo v roku 2016.

Sach- und Streitstandes soll auf Schriftsätze, Protokolle und andere Unterlagen verwiesen werden. (3) Die Entscheidungsgründe enthalten eine kurze Zusammenfassung der Erwägungen, auf denen die Entscheidung in tatsächlicher und rechtlicher Hinsicht beruht.

² § 157 OSP (1) V písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách „V mene Slovenskej republiky“ uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov a prísediacich, presné označenie účastníkov a ich zástupcov, účasť prokurátora, označenie prejednávanej veci, znenie výroku, odôvodnenie, poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2, poučenie o možnosti výkonu rozhodnutia a deň a miesto vyhlásenia.

³ Okresný súd Prievidza sp.zn. 17/Csp/33/2018 z 27.8.2018

⁴ „Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie na Okresnom súde Prievidza do 15 dní odo dňa jeho doručenia. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa odvolateľ domáha. Ak povinny dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.“

Každý sudca, aj autor tohto textu, však o sebe musí pochybovať. Preto aj musí svoju prácu porovnávať. Najlepšie s tým, koho rešpektuje, komu telefonuje, keď si nevie poradiť; s tým, ktorý mu je blízky vekom, vzdelaním a právnickou kariérou. Priateľ a kolega, absolvent toho istého ročníka, rovnakej právnickej fakulty, ktorý bol za sudcu vymenovaný v ten istý deň niekedy v zime roku 2007 však do poučenia v rovnakej veci a rovnakého žalobcu⁵ udáva nie 66, ale 537 slov; nie tri, ale 11 odsekov, z ktorých deväť obsahuje odkaz na konkrétné ustanovenie Civilného sporového poriadku a jedno na Exekučný poriadok z ich dôslednou formálnej citáciou.⁶

Čo je to za štýl? Kto z nás sa mylí? Ktoré odôvodnenie je chybné, či nedostatočné? Z tohto porovnania je zrejmé, že ustanovenie § 220 ods. 1 CSP dvaja, rovnako vzdelaní súdcovia chápú celkom inak. Celkom inak si vysvetľujú jednoduché, relatívne určité slová zákona o tom, že rozsudok obsahuje poučenie. Podobné poučenia boli autorom tohto článku uvedené nespočetnekrát, rovnako nespočetnekrát bolo poučenie povedané po vyhlásení rozsudku v pojednávacej miestnosti. Koľko času som však musel stráviť v pojednávacej miestnosti autor článku a koľko jeho kolega poučovaním? Bol účelne využitý tento čas platený v našej mzde? Máme štandard, máme dobrú a zhodnú prax vôbec v tom, čo uvádzame či už v záhlaví a v poučení o opravnom prostriedku. Základom správnej praxe je zhoda viacerých na spôsobe výkonu rovnakých činností. Túto zhodu nemáme. Text zaťažujeme nie obsahom, ale rozsahom.

Je slovenskou praxou, že do označenia prejednávaného sporu uvádzame nič nehovoriace číslo namiesto toho, aby sme tam uviedli, že konáme o zaplatenie odplaty za telekomunikačné služby a zmluvnej pokuty s príslušenstvom. Neskôr náš systém zaťažujeme tým, že naši súdni tajomníci namiesto prepisu predmetu sporu zo

⁵ Okresný súd Žilina sp.zn. 6Csp/180/2018 z 30.4.2019

⁶ „Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Žilina. Podľa ust. § 125 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), odvolanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

Podľa ust. § 125 ods. 2 CSP, odvolanie urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súdna dodatočné doručenie podania nevyzýva.

Podľa ust. § 125 ods. 3 CSP, odvolanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Podľa ust. § 363 CSP, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktoré veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisovej značky konania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa ust. § 364 CSP, rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ust. § 365 ods. 1 CSP, odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávny procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie

záhlavia rozhodnutia, uvádzajú pri zverejnení rozhodnutia konkrétnie paragrafy právnych predpisov, ktoré vyberajú z odôvodnenia, čím miňajú svoj čas na to, aby uspokojili správu súdnictva v záujme na informovaní verejnosti o rozhodovacej činnosti súdov. Prostoduchý text autora vo veci Orange, ktorý ani raz nebol napadnutý odvolaním, si slovenský občan nájde na internete 27 krát. Text kolegu zo Žiliny, ktorý na rozdiel od predsedu okresného súdu, nemá znížený nápad, si možno prečítať v 87 anonymizovaných vyhotoveniach. 87 krát musela súdna tajomníčka môjho kolegu jeho text pred zverejnením manuálne zbaviť život ohrozujúcich osobných údajov, nielen mena, priezviska, dátumu narodenia a bydliska žalovaného, ale aj čísla zmluvy, čísla SIM karty, telefónneho čísla, čísel jednotlivých nezaplatených faktúr a značky mobilného telefónu. Okrem toho, aby boli naše rozsudky ľahko vyhľadateľné, či už redaktorom denníka alebo študentom práva, súdna tajomníčka musela nahodiť dátá o ustanovení právnych predpisov, podľa ktorých bolo rozhodnuté. V prípade prvého rozsudku to súdna tajomníčka ešte zvládla, no v Žiline túto milú úlohu vzdala. Možno preto, že kolega v odôvodnení rozhodnutia doslovne cituje dve ustanovenia zákona o elektronických komunikáciách, 11 ustanovení Občianskeho zákonníka, pričom čitateľovi nezabúda uviesť jeho číslo v Zbierke zákonov. Naštastie zvedavému čitateľovi stačí do vyhľadávača na www.justice.gov.sk vložiť Orange a takmer vždy nájde to, čo ho bude zaujímať. Nájde rozhodnutie, v ktorom predmetom sporu bolo zaplatenie odplaty za telekomunikačné služby a zmluvnej pokuty s príslušenstvom. Podľa toho však hľadať nemôže, keďže našim zvykom je označenie predmetu sporu žalovanou čiastkou v eurách.

Miera medzi všeobecným, či abstrahovaným vyjadrením na strane jednej a podrobňím, či doslovým prepisom na strane druhej, je základným faktorom, ktorý určuje štýl odôvodnení súdnych rozhodnutí. Nielen odôvodnení, ale aj v pohľade tvorby textu takých banálnych častí súdneho rozhodnutia, akými sú jeho záhlavie, výrok alebo poučenie o opravnom prostriedku. Týmto časťiam súdnych rozhodnutí sa však bližšie venovať nechceme, i názov tejto konferencie je Odôvodňovanie súdnych rozhodnutí.

Stav veci

Rekodifikačný vplyv na úpravu náležitosti odôvodnenia súdnych rozhodnutí bol minimálny.

dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prej inštanciu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa ust. § 365 ods. 2 CSP, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa ust. § 365 ods. 3 CSP, odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa ust. § 366 CSP, prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prej inštancie, možno v odvolaní použiť len ttedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia súdca alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov)."

Treba zopakovať, že staré paragrafy OSP a nové ustanovenia CSP akoby jedna matka mala; a tá je vždy istá. Rovnako ako podľa OSP aj podľa CSP súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ostatné zmeny boli kozmetické. Zmena CSP oproti OSP spočíva len v tom, že sa vyjadruje, že do nového kódexu boli implantované nemecké konštrukcie o prostriedkoch procesného útoku a procesnej obrany. No pri úprave formy a obsahu rozsudku už neboli prebraté nemecké konštrukcie, ktoré jasne stanovujú, že v skutkovom stave sa stručne, so zvýraznením podstatného obsahu podaných návrhov uvedú vznesené nároky a uplatnené prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. Vo vzťahu k podrobnostiam stavu veci a sporu sa odkáže na podania, zápisnice a ostatné podklady. Inak povedané vo vzťahu k tomu, ako prebiehalo konanie, nás CSP nestanovuje požiadavku stručnosti a potreby vyjadrenia len podstatného obsahu.

A z toho vznikajú ďalšie nedorozumenia medzi vnímaniami nielen dvoch súdcov – autorov porovnávaných textov o tom, čo vyjadril v tejto časti rozsudku, ktorá sa v nemeckom prostredí označuje stroho *Tatbestand* a náš predpis ju opisuje slovami: „*čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil.*“ Na prvý pohľad možno až šlendriánske odôvodnenie autora tohto textu obsahuje strohých 84 slov v jednom odseku.⁷ Kolega zo súdu vzdialenej zhruba 50 km musí použiť 742 slov v šiestich odsekoch. Z jeho textu sa dozvedáme o priebehu neúspešného upomínacieho konania, ktoré napriek vydaniu platobného rozkazu skončilo jeho zrušením pre nedoručenie do vlastných rúk. Dozvieme sa číslo právneho predpisu, ktorý tento relativne nový inštrument nášho procesu upravuje. Rovnako sa kolega s čitatelom podelí o odôvodnenie toho, prečo nenariadiл pojednávanie a rozhodol na verejnem vyhlásení rozsudku. Predovšetkým však kolega prepíše nielen skutkové, ale aj právne zdôvodnenie žaloby.⁸ Text kolegu je takmer desaťkrát rozsiahlejší ako text odôvodnenia autora tohto textu. Opäť pod vplyvom odlišného vnímania strohého ustanovenia zákona.

⁷ „Žalobca sa domáhal proti žalovanému zaplatenia 374,26 eur s úrokom z omeškania v sadzbe 5% ročne z tejto sumy od 1.1.2017 do zaplatenia. Tvrđil, že so žalovaným uzavrel zmluvu, žalovaný využíval ním poskytované služby, pričom nezaplatił mesačné odpaty a zmluvnú pokutu. Žalovaný sa k doručenej žalobe nevyjadril. Súd vykonal všetky žalobcom navrhnuté dôkazy, a to: zmluva o poskytovaní verejných služieb a dodatok k zmluve (čl. 5 - 13), pokus o pokonávku (čl. 15) faktúry (čl. 16 - 18), z ktorých bol zistený nasledovný skutkový stav:“

⁸ 1. Žalobou doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 10.08.2018 sa žalobca domáhal vydania platobného rozkazu podľa ust. § 7 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínanom konaní (ďalej len „ZoUK“), ktorým by žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť mu sumu 271,85 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 271,85 eur od 03.04.2017 do zaplatenia a nahradíť mu troy konaním.

2. Podanú žalobu žalobca odôvodnil tým, že uzavrel so žalovaným Zmluvu č. O.. V zmysle predmetnej zmluvy vypožičal žalovanému SIM kartu s telefónnym číslom uvedeným v zmluve. Pri uzavretí Dodatku k Zmluve č. O. odpredal žalovanému telekomunikačné zariadenie za kúpnu cenu uvedenú v dodatku k zmluve s dohodnutou zmluvnou pokutou. V dodatku k zmluve zohľadnil pri určení výšky zmluvnej pokuty výšku zľavy poskytnutej žalovanému pri predaji mobilného telefónu/telekomunikačného zariadenia. Dohodnutá zmluvná pokuta nie je vyššia, ako výška zľavy, ktorá bola pri predaji mobilného telefónu/telekomunikačného zariadenia žalovanému poskytnutá. Taktiež zohľadnil aj časový aspekt uloženia zmluvnej pokuty a zohľadnil čas, kedy si žalovaný prestal plniť zmluvné povinosti a tomu prispôsobil aj výšku uplatňovanej zmluvnej pokuty. Má za to, že uvedenými zmenami v dodatku k zmluve odstránil všetky vady, pre ktoré súdy v minulosť vyhodnotili dohodnutú zmluvnú pokutu ako nepriateľskú zmluvné podmienku. Tým, že žalovaný riadne a včas nezaplatił cenu za poskytnuté telekomunikačné služby spolu vo výške 78,25 eur porušil zmluvné povinosti a v zmysle Dodatku k Zmluve je povinný zaplatiť zmluvnú pokutu spolu vo výške 100,- eur. Zmluvnú pokutu v sume 100,- eur si tak uplatňuje

Ako by táto časť rozsudku vyzerala v nemeckom rozsudku? Ku tejto časti rozsudku by bolo uvedené: „Ohne Tatbestand gemäß § 313a Abs. 1 ZPO.“ „Bez opisu predhesov a návrhov podľa § 313a ods. 1 ZPO.“ K tomu na vysvetlenie treba len uviesť, že v Nemecku (i) skutkový stav nie je v odôvodnení potrebný, keď proti rozsudku nepochybne nie je prípustný opravný prostriedok; (ii) v takomto prípade netreba uviesť ani dôvody, ak s tým strany súhlásia alebo ak ich podstatný obsah je uvedený v zápisníci;⁹ (iii) odvolanie je prípustné, ak hodnota sporu je vyššia ako 600 eur alebo súd pripustil odvolanie; (iv) súd prvej inštancie odvolanie pripustí, ak má vec zásadný význam alebo rozvoj práva, prípadne upevnenie jednotnej rozhodovacej činnosti vyžaduje rozhodnutie odvolacieho súdu.¹⁰ Čo ja vyjadrujem 84 slovami a môj kolega zo Žiliny 742 slovami, vyjadri nemecký súd formulkou o deviatich slovách.

na základe Dodatku k zmluve č. O.. Zmluvná pokuta bola vypočítaná v súlade s ust. čl. 2.5 dodatku k zmluve, v ktorom bola dohodnutá vo výške 120,- eur a na základe pravidiel jej výpočtu sa jej výška znižila v závislosti od toho, koľko celých mesiacov uplynulo od uzatvorenia dodatku k zmluve (01.10.2016) do okamihu porušenia zmluvnej povinnosti žalovaným (30.10.2016). Žalovaný viazanosť nedodržal po dobu 24 mesiacov. Ďalej žalobca uviedol, že so žalovaným dňa 01.10.2016 uzavrel splátkovú zmluvu č. XXXXXXXXX, v ktorej sa žalovaný zaviazal uhradiť v 24 mesačných splátkach vo výške 3,90 eur zvyšnú časť kúpnej ceny za telekomunikačné zariadenie. Žalobca myžosplatiť aj zvyšné neuhradené splátky spolu v sume 93,60 eur. Napokon žalobca uviedol, že zaslal žalovanému pokus o pokonávku, v ktorej ho vyzval na úhradu pohľadávky. Jeho pohľadávka voči žalovanému v titulu neuhradených služieb a zmluvnej pokuty predstavovala celkom sumu 271,85 eur. Žalovaný na pokus o pokonávku nereagoval žiadnom ani čiastočnou úhradou pohľadávky. Žalobca si zároveň uplatňoval nárok na zaplatenie úrokov z omeškania z celkovej dlžnej sumy s odskazom na Všeobecné podmiemky čl. 11, bod 11.14, a to počnúc dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na dodatočné plnenie uvedenej v pokuse o pokonávku, t. j. odo dňa 03.04.2017. Žalovaný bol na zaplatenie dluhu vyzvaný v posledných troch mesiacoch pred podaním žaloby.

3. Okresný súd Banská Bystrica vydal v upomínamecom konaní platobný rozkaz spis. zn. 18Up/540/2018 zo dňa 27.08.2018, ktorým zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcoví sumu 78,25 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 217,85 eur od 03.04.2017 do zaplatenia, zmluvnú pokutu vo výške 100,- eur a sumu 93,60 eur a súčasne nahraďať žalobcoví trovy konania vo výške 94,38 eur. Keďže sa žalovanému nepodarilo doručiť platobný rozkaz do vlastných rúk a keďže žalobca v rámci Okresného súdu Banská Bystrica podľa ust. § 10 ods. 1 ZoUK zo dňa 03.12.2018 navrhlo pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa CSP, Okresný súd Banská Bystrica postúpil podľa ust. § 10 ods. 3 ZoUK vec listom zo dňa 11.12.2018 Okresnému súdu Žilina (ďalej len ako „súd“) ako súdu príslušnému podľa CSP.

4. Žalovaný sa k žalobe a jej príloham, ktoré mu boli doručené podľa ust. § 116 ods. 2 CSP aj napriek výzve súdu zo dňa 09.01.2019 v určenej lehote písomne nevyjadril.

5. Vzhľadom k tomu, že v danej veci išlo o spotrebiteľský spor s hodnotou do 1.000,- eur (vrátane), ako aj vzhľadom k tomu, že v danom prípade išlo o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci a skutkové tvrdenia žalobcu žalovaný nenamietal, súd v zmysle ust. § 297 písm. b) CSP vo veci rozhadol bez nariadenia pojednávania a verejne vyhlásil tento rozsudok dňa 30.04.2019, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznánil na úradnej tabuľi a webovnej stránke súdu dňa 17.04.2019.

6. Súd tak na základe žalobcom produkovaných dôkazov dospel k nasledovným skutkovým zisteniam, pričom vec posúdil podľa nižšie uvedených ustanovení právnych predpisov a dospel k nasledovným záverom.“

⁹ § 313a Weglassen von Tatbestand und Entscheidungsgründen (1) Des Tatbestandes bedarf es nicht, wenn ein Rechtsmittel gegen das Urteil unzweifelhaft nicht zulässig ist. In diesem Fall bedarf es auch keiner Entscheidungsgründe, wenn die Parteien auf sie verzichten oder wenn ihr wesentlicher Inhalt in das Protokoll aufgenommen worden ist.

¹⁰ § 511 Statthaftigkeit der Berufung (1) Die Berufung findet gegen die im ersten Rechtszug erlassenen Endurteile statt. (2) Die Berufung ist nur zulässig, wenn 1. der Wert des Beschwerdegegenstandes 600 Euro übersteigt oder 2. das Gericht des ersten Rechtszuges die Berufung im Urteil zugelassen hat. (3) Der Berufungskläger hat den Wert nach Absatz 2 Nr. 1 glaubhaft zu machen; zur Versicherung an Eides statt darf er nicht zugelassen werden. (4) Das Gericht des ersten Rechtszuges lässt die Berufung zu, wenn 1. die Rechtssache grundsätzlich Bedeutung hat oder die Fortbildung des Rechts oder die Sicherung einer einheitlichen Rechtsprechung eine Entscheidung des Berufungsgerichts erfordert und 2. die Partei durch das Urteil mit nicht mehr als 600 Euro beschwert ist. Das Berufungsgericht ist an die Zulassung gebunden.

Skutkový stav

V ostatnom CSP kopíruje OSP, keď uvádza, že súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Asi najpodstatnejšie sú slová zákona o tom, že odôvodnenie musí byť jasné a výstižné. Synonymický slovník slovenského jazyka uvádza, že synonymami výstižného sú výrazy: priliehavý, primeraný, príhodný, vhodný, patričný, presný, a čo osobitne teší aj lapidárny, stručný a strohý. Treba upozorniť, že krátky už nie je synonymom výstižného. Naštastie v nemeckom ZPO nachádzame v § 313 ods. 3, že „*dôvody rozhodnutia obsahujú krátke zhnutie úvah, na ktorých spočíva rozhodnutie v skutkovom a právnom ohľade.*“ Ak však hľadáme objektívny význam tohto nemeckého ustanovenia, dospejeme k tomu istému, čo chcel vyjadriť i nás zákonodarca. Tým je to, že odôvodnenie musí obsahovať vyrovnanie sa so skutkovou a právnou stránkou veci, no toto textové vyrovnanie musí byť jasné, výstižné, priliehavé, primerané, príhodné, patričné, presné a zároveň lapidárne, stručné a strohé.

Musí ísť o krátke zhnutie podstatného. Zhnutie podstatného je výsledkom abstrahovania a nevšímania si nepodstatného. Ide o výber podstatnej látky z textov podaní a prednesov strán, z textov listinných dôkazov, znaleckých posudkov a výpovedí svedkov zo zápisníc s následným priradením k textu zákona, či právej vete súdneho rozhodnutia vyšej súdnej autority. Pri prvom rozsudku je výsledkom abstrakcie skutkový stav zistený z nesporných listinných dôkazov, ktorý je zachytený v približne 140 slovach.¹¹ Sudca z justičného pracoviska spoza kopca (s mierne odlišným skutkovým stavom), uvádza do odôvodnenia z rovnako nesporných listinných dôkazov do zistených skutočností 1503 slov.¹² Rozdiel spočíva predovšetkým v tom, že druhý text je doslovným prepisom obsahu listinných dôkazov, nie oboznámením ich podstatného obsahu.

¹¹ „Súd vykonal všetky žalobcom navrhnuté dôkazy, a to: zmluva o poskytovaní verejných služieb a dodatok k zmluve (čl. 5 - 13), pokus o pokonávku (čl. 15) faktúry (čl. 16 - 18), z ktorých bol zistený nasledovný skutkový stav: Žalobca a žalovaný 12.7.2016 uzavreli zmluvu, na základe ktorej sa žalobca zaviazal poskytovať žalovanému telekomunikačné služby na telefónnom čísle XXXXXXXXXX. Zároveň uzavreli dodatok k tejto zmluve, ktorým sa žalovaný sa zaviazal po dobu 24 mesiacov dodržiavať zmluvné povinnosti, predovšetkým včas platiť cenu služieb vyfakturovanú za zvolený program. Povinnosť žalovaného zotrvať v zmluvnom vzťahu so žalobcom po dobu 24 mesiacov bola zabezpečená zmluvnou pokutou, ktorej základná sadzba bola stanovená na 261 eur s tým, že táto výška pokuty sa zniží v závislosti od trvania doby, po ktorú si žalovaný splní svoju povinnosť. Žalobca žalovanému vyúčtoval faktúrou z 23.7.2016 za poskytnuté služby 68 eur splatných do 6.8.2016, faktúrou z 23.8.2016 za poskytnuté služby 45 eur splatných do 6.9.2016 a faktúrou z 23.9.2016 za poskytnuté služby 0,26 eur splatné do 7.10.2016. Listom z 21.11.2016 žalovaný žalobcu vyzval na zaplatenie zmluvnej pokuty 261 eur do 31.12.2016.“

¹² 7. Dňa 01.10.2016 uzavrel žalobca a žalovaný zmluvu o poskytovaní verejných služieb č.O. (ďalej len „Zmluva“), na základe ktorej žalobca započízał žalovanému 1ks SIM kartu č. XXXXXXXXXXXXXXXXX, priradil k nej telefónne číslo XXXX XXX XXX a zaviazal sa aktivovať žalovanému účastnícky program „Max 30 eur“, sprístupniť mu a poskytovať mu v zmluve a vo Všeobecnych podmienkach poskytovania verejných elektronických komunikačných služieb prostredníctvom verejnej mobilnej siete spoločnosti Orange Slovensko, a. s. (ďalej len „VP“)špecifikované služby. V zmysle zmluvy sa žalovaný zaviazal platiť cenu za zriadenie a poskytovanie dohodnutých služieb podľa Činníka žalobcu.

8. V zmysle medzi stranami sporu uzavretého dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb č. O. zo dňa 01.10.2016 (ďalej len „Dodatak“) sa žalobca zaviazal aktivovať žalovanému účastnícky program „Max 30 eur“ a súčasne predať zariadenie zn. Lenovo Vibe S1 Lite white za zlavnenú kúpnu cenu 95,-eur, pri spotrebiteľskej cene tohto zariadenia bez zlavy vo výške 195,- eur. Ďalej sa žalobca zaviazal žalovanému poskytovať bonusy

Právne posúdenie

Spravidla predposlednou časťou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je právne posúdenie. I právne posúdenie musí byť jasné a výstižné. V odôvodnení slovenských rozsudkov táto činnosť spravidla začína slovom „podľa“, ktorému nasledujeme niekoľko

v rámci ponuky „ponuka NMD“ zo dňa 19.05.2016. (čl. 1 dodatku).9. Ust. čl. 2 predmetného Dodatku k zmluve upravovalo práva povinnosti žalobcu a žalovaného. Žalovaný sa medzi inými povinnosťami v bode 2.3 zaviazal po dobu 24 mesiacov odo dňa uzavretia tohto dodatku: a) zotrvať so žalobcom v zmluvnom vzťahu podľa zmluvy ako účastník služieb mu poskytovaných žalobcom prostredníctvom SIM karty a po celú dobu bez prerušenia využívať tieto služby, a to v súlade so svojimi záväzkami a zároveň nedoručiť žalobcoví výpoved, odstúpenie od zmluvy alebo iný úkon, ktorého účelom je ukončenie zmluvy a/alebo dodatku pred uplynutím doby viazanosti; za porušenie tejto povinnosti sa nepovažuje odstúpenie od zmluvy z dôvodov stanovených zákonom č. 351/2011 Z. z. alebo z dôvodov stanovených pre odstúpenie od zmluvy iným platným právnym predpisom, b) nepožiadat o vypojenie z prevádzky, alebo o dočasné deaktiváciu SIM karty (pokiaľ mu takáto povinnosť nevyplýva zo zmluvy, príčom v takomto prípade je povinný bez zbytočného odkladu počraňovať v užívaní služieb prostredníctvom inej SIM karty, ktorá nahradí vypojenú alebo deaktivovanú SIM kartu), c) nedopustiť sa takého konania, alebo nedat svojim konaním žiadnen taký podnet ani neumožniť také konanie, na základe ktorého by žalobcoví vzniklo právo odstúpiť od zmluvy alebo právo vypojať zmluvu z dôvodov nesplnenia alebo porušenia povinností zo strany žalovaného, ku ktorým sa zavazal v dodatku alebo zmluve, alebo na základe ktorého by bol žalobca oprávnený mu v dobe viazanosti dočasne obmedziť alebo prerušiť poskytovanie služieb, d) mať na SIM karte aktivovaný taký účastnícky program (resp. taký variant účastníckeho programu) alebo takú kombináciu v bode 2.2 písm. b) uvedených služieb (resp. iných produktov), že nedôjde k porušeniu záväzku účastníka uvedeného v bode 2.2 tohto článku, e) že bude riadne a včas uhrádzať cenu za služby a iné svoje peňažné záväzky voči žalobcoví a súčasne bude včas a riadne uhrádzať žalobcoví iné platby, ktoré je povinný platiť žalobcoví, a to aj v prípade, ak sa nejedná o peňažné záväzky voči žalobcoví, avšak žalovaný je povinný ich uhradiť žalobcoví alebo prostredníctvom žalobcu tretej osobe.

10. Ust. čl. 2 bod 2.5 Dodatku si strany psotu ďalej dohodli, že a) ak žalovaný počas doby viazanosti uvedenej v čl. 2 bode 2.3. dodatku poruší svoju povinnosť včas a riadne uhradiť cenu za služby alebo povinnosť uhradiť včas a riadne iný svoj peňažný záväzok voči žalobcoví alebo povinnosť uhradiť riadne žalobcoví inú platbu, ktorú je povinný platiť žalobcoví (a to aj v prípade, ak sa nejedná o peňažné záväzky voči žalobcoví, avšak žalovaný je povinný ich uhradiť žalobcoví alebo prostredníctvom žalobcu tretej osobe), b) ak žalovaný počas doby viazanosti uvedenej v čl. 2 bode 2.3 dodatku poruší svoju povinnosť zotrvať v zmluvnom vzťahu so žalobcom podľa zmluvy v znení dodatku a po celú dobu viazanosti užívať bez prerušenia služby prostredníctvom SIM karty alebo poruší svoju povinnosť nedoručiť žalobcoví výpoved, odstúpenie od zmluvy alebo iný úkon, ktorého účelom je ukončenie zmluvy a/alebo dodatku pred uplynutím doby viazanosti (za porušenie tejto povinnosti sa nepovažuje odstúpenie od zmluvy z dôvodov stanovených zákonom č. 351/2011 Z. z. alebo z dôvodov stanovených pre odstúpenie od zmluvy iným platným právnym predpisom), je povinný uhradiť žalobcoví zmluvnú pokutu vo výške 100,-eur, príčom výška zmluvnej pokuty sa bude postupne znižovať podľa uvedených pravidiel v závislosti od toho koľko celých mesiacov uplynulo od uzavretia dodatku do okamihu porušenia zmluvnej povinnosti. Výška zmluvnej pokuty sa vypočíta tak, že sa rozdiel medzi počtom mesiacov, na ktorý bola podľa ustanovení dodatku stanovená doba viazanosti a počtom celých mesiacov, ktorý uplynul od uzavretia dodatku do okamihu porušenia zmluvnej povinnosti, s ktorým je spojený vznik práva na túto zmluvnú pokutu, vynásobí číslom, ktoré má v čítateľi výšku zmluvnej pokuty a v menovateli číslo rovnajúce sa počtu celých mesiacov, na ktorý bola podľa ustanovení dodatku stanovená doba viazanosti. Výsledná suma zmluvnej pokuty získaná podľa uvedených pravidiel sa zaokrúhlí na celé eurocenty nadol. Zmluvná pokuta predstavuje rozdiel medzi bežnou maloobchodnou (spotrebiteľskou) cenou zariadenia bez zľavy z jeho spotrebiteľskej ceny s DPH a kúpcou cenou, t. j. kúpcou cenou s DPH, za ktorú žalobca predal žalovanému zariadenie. Právo na zmluvnú pokutu podľa tohto bodu vznikne žalobcoví samotným porušením povinnosti žalovaného, a to v okamihu porušenia povinnosti žalovaným, príčom toto právo nie je podmienené vykonaním žiadneho úkonu zo strany žalobcu (napr. odstúpením od Zmluvy alebo prerušením či obmedzením poskytovania Služby v prípade porušenia povinnosti podľa bodu 2.3 písm. c) tohto článku).

11. Podľa ust. čl. 2 bod 2.5 Dodatku žalovaný zároveň vyhlásil, že si je vedomý, že zariadenie je mu predávané za v dodatku uvedenú kúpnu cenu, ktorej výška sa rovná rozdielu medzi spotrebiteľskou (trhovou) cenou zariadenia a v zmysle dodatku poskytnutou zľavou zo spotrebiteľskej ceny, len z toho dôvodu, že sa zaviazal užívať služby poskytované mu prostredníctvom SIM karty v zmysle ustanovení dodatku po dobu dohodnutú v tomto dodatku, príčom nedodržanie tohto záväzku (konkrétnie záväzkov v čl. 2 v bode 2.2, 2.3 alebo 2.4) vzhľadom na výšku zo spotrebiteľskej ceny zariadenia, ako aj na prípadný obsah prílohy

samostatných a očíslovaných odsekov s rovnakým prvým slovom, z ktorých každé obsahuje určité zákonné ustanovenie. Táto textová technika sa v našom prostredí rozšírila v 90. rokoch minulého storočia a význame ovplyvnila aj autora tohto textu. Bolo vtedy módou presvedčovať znalosťou príkazov *paste and copy* a najprv odcitovať niečo z ústavy, prípadne dohovoru o ľudských právach (však ústava prežaruje celým systémom práva) a následne text vyciselovať niekoľko stranovým kopírovaním všetkých možných ustanovení zákonov, nariadení a vyhlášok, samozrejme, že s dôsledným uvedením čísla v Zbierke zákonov. Spravidla takáto citácia vyzerala nasledovne: „*Podľa § 44 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“)*“ Mnohým právnikom z predchádzajúceho obdobia vývoja našej pravnej kultúry bola táto technika cudzia. Je to len bližšie nezdôvodnené poznanie, že štýl slovenských prvoinštančných odôvodnení rozsudkov spred roka 1989 sa omnoho viac podobal súčasnému štýlu nemeckých rozsudkov, ako našim súčasným rozsudkom.

č. 1 dodatku, by spôsobilo, že žalobcovi vznikla škoda (minimálne v rozsahu zľavy zo spotrebiteľskej ceny zariadenia).

12. Podľa ust. čl. 2 bod 2.6 Dodatku účastník (žalovaný) súhlasi s tým, že ak počas doby viazanosti dodatku dôjde na základe jeho žiadosti alebo z dôvodov jeho zavinenia k dočasnej deaktivácii jemu pridelenej SIM karty a v dôsledku toho k obmedzeniu alebo k prerušeniu poskytovania služieb podľa zmluvy o pripojení, že doba po ktorú nebude z týchto dôvodov používať tieto služby sa mu nezapočítava do doby viazanosti. Táto skutočnosť nezばvuje účastníka jeho povinnosti zaplatiť navrhovateľovi za túto dobu cenu služieb, pokiaľ mu táto povinnosť v zmysle zmluvy vznikne, ani povinnosti plniť svoje záväzky dohodnuté v písmanoch a) a c) bodu 2.3 tohto článku dodatku.

13. Podľa ust. čl. 3 bod 3.3 Dodatku tento nadobudne platnosť a účinnosť v deň, v ktorom ho podpíšu zmluvné strany.

14. Dňa 01.10.2016 bolo medzi stranami sporu uzavretá dohoda o splátkach (ako dodatok k Dodatku), v zmysle ktorej sa žalovaný zaviazal uhradiť žalobcovi dojednanú kúpnu cenu v sume 95,- eur v splátkach, a to vo výške 1,40 eur so splatnosťou bez zbytočného odkladu po uzavretí dohody a ďalej zvyšnú časť kúpnej ceny v 24-och splátkach vo výške 3,90 eur so splatnosťou na základe výzvy žalobcu po ukončení každého celejno zúčtovacieho obdobia, ktoré mu bude žalobcom po uzavretí dohody pridelené, t.j. v lehote 14 dní od vystavenia výzvy žalobcom na úhradu splátky, pokiaľ nebude vo výzve určená dlhšia lehotu splatnosti, s tým, že nezaplatenie ktoriekolvek splátky riadne a včas sa považuje za podstatné porušenie tejto dohody. Zároveň sa strany sporu dohodli, že celá nezaplatená zvyšná časť kúpnej ceny sa stane splatnou, a teda žalobca je oprávnený žiadať o zaplatenie celej nezaplatenej časti zvyšnej časti kúpnej ceny a žalovaný je povinný celú nezaplatenú časť zvyšnej časti kúpnej ceny zaplatiť v prípade, ak bude žalovaný v omeškaní zo zaplatením ktoriekolvek splátky zvyšnej časti kúpnej ceny podobou minimálne troch mesiacov, príčom v takomto prípade sa stáva celá nezaplatená časť zvyšnej časti kúpnej ceny splatnou do 15 dní od dňa doručenia upozornenia žalovanému, že žalobca si uplatní právo na zaplatenie celej nezaplatenej časti zvyšnej časti kúpnej ceny, alebo iný, neskorší dátum, určený v uvedenom upozornení.

15. Žalobca výčtovať žalovanému faktúrami: č. XXXXXX zo dňa 15.10.2016 splatnou dňa 29.10.2016 v sume 34,10 eur a č. XXXXXX zo dňa 15.11.2016 splatnou dňa 29.11.2016 v sume 44,15 eur cenu služieb podľa Zmluvy.

16. Žalobca vyzval žalovaného pokusom o pokonávku zo dňa 21.02.2017 na zaplatenie ceny poskytnutých služieb v sume 78,25 eur. Ďalej žalobca žalovaného upozornil, že je povinný z dôvodu porušenia zmluvných povinností podľa dodatku k zmluve zaplatiť zmluvnú pokutu / náhradu škody v celkovej výške 100,- eur. Tieto pohľadávky žalobca žadal uhradiť najneskôr do 02.04.2017. Súčasne žalobca upozornil žalovaného, že eviduje pohľadávku vo výške 19,50 eur, ktorá zahŕňa nezaplatené splátky zvyšnej kúpnej ceny za zariadenie po splatnosti, so zaplatením ktorých je v omeškaní viac ako 3 mesiace a ďalej, že ak najneskôr do 15 dní od doručenia tohto upozornenia nezaplatiť dĺžnu sumu vo výške 19,50 eur, uplynutím uvedenej lehoty sa mu ruší výhoda splátok, t.j. okrem uvedenej dĺžnej sumy týmto požaduje aj jednorazové zaplatenie všetkých zostávajúcich nezaplatených splátok zvyšnej časti kúpnej ceny za zariadenie vo výške 74,10 eur.

Pozrime sa na naše súčasné techniky. Rozsiahle právne posúdenie druhého rozhodnutia najprv uvádzia 14 samostatných odsekov s úplnou citáciu konkrétnego ustanovenia právneho predpisu. Ide o 691 slov, ktorým nasleduje 850 slov individualizovaného a konkretizovaného právneho posúdenia, či skôr už tretieho prepisu od začiatku nesporného skutkového stavu v šiestich odsekoch.¹³ Štýl právneho posúdenia autora

¹³ 17. Podľa ust. § 43 ods. 1 písm. a) zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, podnik má právo na úhradu za poskytnutú verejnú službu.

18. Podľa ust. § 44 ods. 1 zákona č. 351/2011 Z. z. v znení účinnom od 01.01.2016, zmluvou o poskytovaní verejných služieb sa podnik zavádzajúci zriadiť potrebné pripojenie k verejnej sieti alebo poskytovať príslušné služby. Podnik môže vydávať všeobecné podmienky a cenník, ktoré omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

19. Podľa ust. § 52 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) v znení zákona č.568/2007 Z. z. účinnom od 01.01.2008, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

20. Podľa ust. § 52 ods. 3 OZ v znení zákona č. 568/2007 Z. z. účinnom od 01.01.2008, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

21. Podľa ust. § 52 ods. 4 OZ v znení zákona č. 379/2008 Z. z. účinnom od 01.11.2008, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

22. Podľa ust. § 53 ods. 9 OZ v znení zákona č. 161/2011 Z. z. účinnom od 01.07.2011, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa §565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kráťe ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

23. Podľa ust. § 517 ods. 1 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, dlhník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteliom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

24. Podľa ust. § 517 ods. 2 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlhníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

25. Podľa ust. § 544 ods. 1 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, ak strany dojednajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.

26. Podľa ust. § 544 ods. 2 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia.

27. Podľa ust. § 563 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlhník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

28. Podľa ust. § 565 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektoréj splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

29. Podľa ust. § 588 OZ v znení zákona č. 509/1991 Zb. účinnom od 01.01.1992., z kúpnej zmluvy vznikne predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť za predávajúcemu dohodnutú cenu.

30. Podľa ust. § 3 nariadenia Vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení nariadenia Vlády SR č. 30/2013 Z. z. účinnom od 01.02.2013, výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky (§ 17 ods. 1 zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

31. Žalobca si tak žalobou uplatňoval nárok na zaplatenie ceny neuhradených telekomunikačných služieb, ktoré žalovanému poskytol na základe oboch Zmluvy a Dodatku, súčasne nárok na kúpnej ceny za mobilný telefón

tohto textu je celkom iný. Predovšetkým upúšťa od doslovného citovania ustanovení právnych predpisov v samostatných odsekoch. Celkom sa ich však zbaviť nedá, keďže len pod ustanovenie zákona sa dá subsumovať skutkový stav. Celé právne posúdenie však nemá 1541 slov ako v prípade kolegu, ale len 309 slov v jednom odseku.¹⁴

podľa Dodatku a dohody o splátkach a napokon nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty uplatnenej voči žalovanému na základe Dodatku.

32. Súd tak na základe žalobcom produkovaných dôkazov vychádzal z toho, že medzi žalobcom a žalovaným vznikol záväzkovo-právny vzťah vyplývajúci zo Zmluvy uzavretej v zmysle ust. § 44 ods. 1až 3 zákona č. 351/2011 Z. z. Právu žalovaného na poskytovanie služieb podľa týchto zmlúv zo strany žalobcu zodpovedala povinnosť žalovaného uhradiť cenu týchto služieb podľa Cenníka.

33. Súd mal tak za nesporné preukázať, že žalobcovu vznikol voči žalovanému nárok na zaplatenie poskytnutých služieb v súlade so Zmluvou a spomenutými faktúrami v odseku č. 15 odôvodnenia tohto rozsudku, v celkovej výške uplatnenej žalobou 78,25 eur. Žalovaný svoj záväzok uhradiť cenu týchto služieb doposiaľ v žalovanej sume 78,25 eur v lehote jeho splatnosti (v rozsahu sumy 34,10 eur do 29.10.2016 a v rozsahu sumy 44,10 eur do 29.11.2016) nesplnil, pričom sa tak dostał v zmysle cit. ust. § 517 ods. 1 OZ do omeškania s jeho splnením. Súd tak z tohto dôvodu žalobe ako dôvodnej v časti o zaplatenie ceny poskytnutých služieb v sume 78,25 eur ako dôvodnej vyhovel a žalovaného zaviazal uhradiť túto sumu žalobcovu.

34. V zmysle medzi stranami sporu uzavretého Dodatku sa tak žalobca zaviazal predať mobilný telefón zn. Lenovo Vibe S1 Lite white za zľavnenú kúpnu cenu 95,- eur. Tým došlo medzi účastníkmi konania aj zároveň k uzavretiu kúpej zmluvy podľa cit. ust. § 588 OZ, ktorej predmetom bol predaj uvedeného mobilného telefónu za cenu 95,- eur. Súd mal tak za preukázané, že žalobcovu vznikol voči žalovanému nárok na zaplatenie doposiaľ neuhradenej ceny za odpredaný mobilný telefón v celkovej sume 95,- eur, keďže v súlade s cit. ust. § 565 v spojení s cit. ust. § 53 ods. 9 OZ došlo ku dňu 08.03.2017 (uplynutím lehoty 15 dní odo dňa doručenia pokusu o pokonávku žalovanému) k splatnosti ceny za odpredané zariadenia v celom jej rozsahu. Keďže žalovaný do dňa zvyšok kúpej ceny v sume 93,60 eur žalobcovu neuhradil, dňom 09.03.2017 sa dostał do omeškania s plnením tohto svojho peňažného záväzku (§ 517 ods. 1 OZ). Preto súd priblížil žalobcovu voči žalovanému aj nárok na zaplatenie sumy 93,60 eur, keďže nevyšlo najavo, že by žalovaný do dňa rozhodnutia súdu tento svoj záväzok v rozsahu sumy 93,60 eur splnil.

35. V ust. čl. 2 bod 2.5 Dodatku žalobca a žalovaný dojednali zmluvnú pokutu (§ 544 ods. 1 OZ), a to v prípade porušenia záväzku žalovaného zaplatiť ceny za poskytnuté služby, a to vo výške po výške 100,- eur, pričom výška zmluvnej pokuty sa bude postupne znižovať podľa uvedených pravidiel v závislosti od toho koľko celých mesiacov uplynulo od uzavretia dodatku do okamihu porušenia zmluvnej povinnosti. Výška zmluvnej pokuty sa vypočíta tak, že sa rozdiel medzi počtom mesiacov, na ktorých bola podľa ustanovení dodatku stanovená doba viazanosti a počtom celých mesiacov, ktorý uplynul od uzavretia dodatku do okamihu porušenia zmluvnej povinnosti, s ktorým je spojený vznik práva na túto zmluvnú pokutu, vynásobí číslom, ktoré má v čitateli výšku zmluvnej pokuty a v menovateli číslo rovnajúce sa počtu celých mesiacov, na ktorých bola podľa ustanovení dodatku stanovená doba viazanosti. Výsledná suma zmluvnej pokuty získaná podľa uvedených pravidiel sa zaokrúhlí na cele eurocenty nadol. Zmluvná pokuta bola dojednaná v tomto prípade v písomnej forme (§ 544 ods. 2 OZ). V danom prípade, keďže došlo k omeškaniu žalovaného so zaplatením ceny poskytnutých služieb hneď v prvom mesiaci doby viazanosti (nezaplatením faktúry č. XXXXXXXXXX v lehote jej splatnosti dňa 29.10.2016), vzniklo ST právo požadovať od žalovaného zaplatenie zmluvnej pokuty v celej dojedanej výške 100,- eur. Žalobca vyzval žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty v pokuse o pokonávku, t.j. v lehote do 02.04.2017.(§ 563 OZ) Keďže žalovaný v tejto lehote zmluvnú pokutu vo výške 100,- eur žalobcovu neuhradil, dňom 03.04.2017 sa dostał do omeškania s plnením tohto svojho peňažného záväzku (§ 517 ods. 1 OZ). Súd tak žalobe aj v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 100,- eur ako dôvodnej vyhovel a žalovaného zaviazal uhradiť túto sumu žalobcovu.

36. Žalobcovu vzniklo zároveň z dôvodu omeškania žalovaného s plnením jeho peňažných záväzkov uvedených v predošlych odsekoch odôvodnenia tohto rozsudku právo podľa cit. ust. § 517 ods. 2 OZ na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške ustanovenej cit. ust. § 3 nariadenia Vlády SR č. 87/1995 Z. z., t.j. vo výške 5% ročne (od 16.03.2016 je základná úroková sadzba ECB vo výške 0% ročne, o čom má súd vedomosť zo svojej činnosti, § 186 ods. 1 CSP); zo sumy 34,10 eur od 30.10.2016 do zaplatenia, zo sumy 44,15 eur od 30.11.2016 do zaplatenia, zo sumy 93,60 eur od 09.03.2017 do zaplatenia a zo sumy 100,- eur od 03.04.2017 do zaplatenia. Súd zviazaný žalobným návrhom (§ 216 ods. 1 CSP), t.j. žalobcovu uplatneným rozsahom nárokov, žalobe aj v časti o zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 271,85 eur od 03.04.2017 do zaplatenia ako dôvodnej vyhovel a zaviazal na ich zaplatenie žalovaného vo výroku tohto rozsudku.“

¹⁴ 2. Žalobca poskytol žalovanému na základe zmlúv telekomunikačné služby, za ktoré mu vyúčtoval odplatu,

Rozdiel v rozsahu odôvodnenia dvoch súdnych rozhodnutí je výrazný. Odôvodnenie kolegu zo Žiliny je skoro desaťnásobne rozsiahlejšie. Je to málo pravdepodobné, že i o toľko viac času trávi jeho písaním. Vedľ podobný text vytvoril takmer 100 krát, teda pri svojej činnosti nepochybne využíva svoje predchádzajúce už vytvorené vzory. No i individualizované časti textu, ktoré obsahujú konkrétné údaje, sú výrazne dlhšie a nepochybne mu zaberú viac času nielen pri odôvodňovaní rozhodnutia v pojednávacej miestnosti, no predovšetkým následne pri vyhotovovaní písomného odôvodnenia.

Rozhodnutie o trovách

Na vrchole rozdielov je porovnanie rozhodnutia o náhrade trov konania, ktorým končí takmer každé súdne rozhodnutie. S textom¹⁵ v rozsahu 171 slov sa odôvodňuje výrok: „Žalovaný je povinný nahradíť žalobcovi trovy konania 151,26 eur, ktoré je povinný zaplatiť advokátovi žalobcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku“ Kolega zo Žiliny sa doslovne drží znenia CSP o tom, že jeho práca nie jeho hodná toho, aby sa zaoberal výškou trov konania. Preto odôvodňuje len s textom¹⁶ v rozsahu 156 slov to, že „Žalobcovi

pričom žalovaný mu nezaplatil za takto vyúčtované služby 113,26 eur. Preto súd žalobe v tejto časti vyhovel, keďže žalovaný je povinný žalobcovi túto čiastku zaplatiť, a to podľa § 44 ods. 1 prvá veta zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciach v znení neskorších predpisov, podľa ktorého zmluvou o poskytovaní verejných služieb sa podnik zavázuje účastníkovi zriaďiť potrebné pripojenie k verejnej sieti alebo poskytovať príslušné služby. Žalobca sa so žalovaným písomne dohodol na tom, že žalovaný zostane po dobu 24 mesiacov v zmluvnom vzťahu s ním, pričom bude dodržiavať zmluvné povinnosti, predovšetkým včas platiť cenu služieb. Žalovaný tento záväzok porušil nezaplatil ani preto vyúčtovacie faktúry, pričom dodržanie tejto povinnosti bolo zabezpečené zmluvnou pokutou, ktorej základná sadzba bola stanovená na 261 eur. Žalovaný porušil svoje povinnosti, ktoré si nesplnil ani čiastočne, a preto je podľa § 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákoníka povinný žalobcovi zaplatiť zmluvnú pokutu 261 eur, keďže medzi stranami bola pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti písomne dojednaná zmluvná pokuta, jej výška a spôsob jej určenia. Žalovaný sa nezaplatením jednotlivých faktúr a vyúčtovania zmluvnej pokuty v lehote splatnosti dostával podľa § 517 ods. 1 Občianskeho zákoníka do omeškania, a preto je žalobcovi podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákoníka povinný zaplatiť úrok z omeškania v sadzbe podľa § 3 nariadenia č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákoníka, podľa ktorého výška úroku z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dluhu. Poslednou sa stala splatnou zmluvná pokuta, ktorú žalovaný mal zaplatiť do 31.12.2016, pričom úrok z omeškania si žalobca uplatnil zo všetkých čiastok od 1.1.2017, teda od splatnosti poslednej zmluvnej pokuty. Preto súd žalobe aj v tejto časti, v ktorej žalobca žiadal menej ako mal právo, vyhovel.

¹⁵ „3. Žalobca bol v celkom rozsahu svojej žaloby úspešný. Preto má podľa § 255 ods. 1 CSP proti žalovanému nároku na plnú náhradu trov konania, ktoré mu vznikli zaplatením súdneho poplatku 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia 134,76 eur určené podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenach a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (dalej len „vyhláška“), a to (i) tarifná odmena za úkon právnej služby - príprava a prevzatie zastúpenia podľa § 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky 28,22 eur a náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 9,21 eur; (ii) tarifná odmena za úkon právnej služby žaloba podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky 28,22 eur a náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 9,21 eur a (iii) tarifná odmena za úkon právnej služby účasť na pojednávaní podľa § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky 28,22 eur a náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 9,21 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripojiť daži z pridanej hodnoty z 112,29 eur vo výške 22,47 eura.“

¹⁶ „37. Podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. 38. Podľa ust. § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

39. Podľa ust. § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

40. Súd napokon rozhodol v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania, a to s poukazom na plný úspech žalobcu vo veci podľa ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcov priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu 100%.

proti žalovanému priznáva nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.“ Zvyšok práce prenecháva pomocníkovi sudsu, či súdneho oddelenia – vyšiemu súdnemu úradníkovi. To aj považuje za nutné zvýrazniť odcitovaním ustanovenia právneho predpisu v odôvodnení. Nemecký kolega by jednoducho vo výroku uviedol, že „trovy konania znáša žalovaný.“ Náprotivkom 156 slov slovenského odôvodnenia by bolo strohý nemecký text: „*Die Kostenentscheidung beruht auf § 91 Abs. 1 ZPO.*“ „Rozhodnutie o trovách spočíva na § 91 ods. 1 ZPO.“ K tomu treba uviesť, že nielen nemeckému, ale ani rakúskemu sudsovi právne predpisy nebránia v tom, aby o jednoduchej výške náhrady trov konania rozhodol priamo v rozsudku určením konkrénej peňažnej čiastky.

Pričiny rozdielov

Rozdiely v štýle odôvodňovania súdnych rozhodnutí na Slovensku medzi jednotlivými sudsami sú dramatické už len čo do ich rozsahu. Otázkou je, čím je tento stav spôsobený. Určite nevyplýva z nedostatočných ustanovení zákona. Tie sú odlišné, no v zásade podobné ustanoveniam štandardných kodifikácií. Je to spôsobené niečím celkom iným, niečim, čo je mimo zákona. Tak ako sme doteraz nahliadali do textov odôvodnení dvoch súdnych rozhodnutí a do dvoch v zásade rovnakých právnych predpisov, treba nahliadnuť do textov pod paragrafovými zneniami zákonov, do textov právnických komentárov.

Nemecký komentár, rovnako v Nemecku ako aj na Slovensku, renomovaného vydavateľstva vychádzka každoročne už desaťročia. Práve si možno predplatiť jeho 78. vydanie. Jeho pôvodný zostavovatelia Baumbach a Lauterbach sú desaťročia po smrti. Nám všetkým dôverne známy slovenský komentár k CSP bol doteraz vydaný len raz. Komentár k § 313 nemeckého ZPO obsahuje na deviatich stranách určite viac ako dvojnásobok textu nášho komentára, ktorý sa § 220 CSP venuje zhruba na piatich, menej hustých stranách.¹⁷ Nechcem zaťažovať porovnaním a podrobnosťami. Komentáre sú v zásade rovnaké, slovenskému však chýba krátke podnadpis Účel úpravy (Regelungszweck). Nedá z neho¹⁸ neuviesť niekoľko hesiel: „Ustanovenie slúži na strane jednej procesnej hospodárnosti. K schopnosti justície efektívne pracovať, prispieva aj krátke zackytenie rozsudku. Samozrejme na druhej strane odôvodnenie rozhodnutia slúži aj myšlienke právneho štátu a právnej istote. V konečnom dôsledku odôvodnenie slúži predovšetkým dosiahnutiu správneho výsledku. Je nutné, aby súd zložil účet o svojom konaní a o jeho výsledku. To si vyžaduje starostlivosť a svedomitosť. Široké je spektrum názorov praktikov, čo do rozsudku patrí a čo nie. Nemá však zmysel opakovať, čo strany vedia. Rozsudok je pre strany, nie pre verejnosť. Rozsudok nie je pre odvolaciu inštanciu, tá si všetko môže nájsť v spise. Štýl rozsudku vyplýva z toho, že je to súd, kto súdi, hodnotí a rozhoduje o názoroch a predstavách iných. To vyžaduje celkom iný štýl ako slušné priklonenie sa k názoru jedného, či druhého. Perfektná citácia právnych predpisov, možno povedať aj zákonná bezradnosť a slabosť schopnosti

41. O samotnej výške tejto náhrady trov konania rozhodne súd podľa ust. § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie koní, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

¹⁷ DUDITŠ, L. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAČOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 812 – 817.

¹⁸ BAUMBACH, A., LAUTERBACH, W., ALBERS, J., HARTMANN, P.: Zivilprozeßordnung. Kommentar. München : C. H. Beck, 2016, s. 1435.

formulovať svoj názor, vedie k tuctom zbytočných strán. Skutočné obmedzenie sa na jadro problému vyžaduje odvahu a poznanie. Strany na konci sporu potrebujú len jadro, rozhodujúcu myšlienku súdu.

Treba súhlasiť, strany (občania) nepotrebuju prepis spisu, čísla faktúr, či značky mobilných telefónov. Už vôbec nepotrebuju to, aby im to niekto v jednom teste napísal trikrát. Nepotrebuju to, že dáky predpis vytvorený v komnatách socialistického ministerstva sa v roku 1964 zmestil na novinový papier zbierky zákonov pod číslo 40.

Nemecký komentár je rozsiahlejší. Uvádzia konkrétnie, no nie úplné návody na to, ako má vyzerať súdne rozhodnutie a jeho odôvodnenie. Nemecký komentár vie, že umeniu, či remeslu písania súdnych rozhodnutí naučiť nemôže. Komentár nie je ani škola a ani praktické vzdelávanie začínajúceho právnika, či už ako advokátskeho koncipienta, vyššieho súdneho úradníka, alebo justičného čakateľa. A práve z toho poznatku vyplýva základný rozdiel medzi slovenským a nemeckým komentárom ustanovení o formálnych a obsahových náležitostach rozsudku. Je to rozdiel dvoch právnych kultúr, dvoch spôsobov vzdelávania budúcich právnikov, ktorý je badateľný aj z porovnania štandardných komentárov.

Slovenský komentár na prehíbenie poznania techniky písania súdnych rozhodnutí ponúka strohý výber literatúry: jeden český komentár k OSP, dve staršie učebnice občianskeho procesného práva (podľa centier nášho právnického vzdelávania košickú a bratislavskú) a dva staršie slovenské komentáre (jeden prevažne z pera akademikov a druhý v spoluautorstve súdcov). Všetky tieto tituly základnej prehľadovej literatúry sú omnoho strohejšie ako posledný, na slovenské pomery rozsiahly komentár vytvorený v šťastnom spoluautorstve rozsiahleho kolektívu súdcov a akademikov. Jedinou špecializovanou monografiou je útla knižka súdcu Najvyššieho súdu Českej republiky pôvodne z roku 2010, ktorej sa dostalo druhého, vraj už vypredaného vydania v roku 2016.¹⁹ K odôvodňovaniu súdnych rozhodnutí možno v slovenských právnických časopisoch na prstoch jednej ruky spočítať pári strohých článkov.²⁰ Rozsah literatúry je prejavom nezáujmu právnického vzdelávania o osobitné vzdelávanie súdcov, či právnikov vôbec v remesle, či skôr v umení textu.

Zoznam nemeckej odporúčanej literatúry v komentári je celkom iný.²¹ Odkazuje na niekoľko stostranové publikácie – monografie k tomu ako súdiť, hodnotiť a odôvodňovať.

¹⁹ VRCHA, P. Odôvodnení civilného rozsudku. Praha : Leges, 2010 a 2016. Samotný text publikácie má len 74 strán, zvyšok približne 90 strán je zbierkou súdnych rozhodnutí. Autor vychádza len z českej literatúry, pričom odkazuje na 20 titulov prevažne prehľadovej literatúry, ktorá z väčšej časti pochádza z obdobia pred rokom 1989, či z prej Československej republiky.

²⁰ TÓTHOVÁ, M. Tvorba a forma rozsudku súdu prvého stupňa v občianskopravných veciach. In Justičná revue 2007, č. 6 - 7, s. 879 - 884. KERECMAN, P. Žaloba sa zamieta. In Justičná revue 2007, č. 6 - 7, s. 818- 821. WEBER, O. Miera zistenia skutkového stavu pri súdnych rozhodnutiach. In Bulletin slovenskej advokácie, 2004, č. 3 - 4, s. 31 - 45.

²¹ BAUMBACH, A., LAUTERBACH, W., ALBERS, J., HARTMANN, P.: Zivilprozeßordnung. Kommentar. München : C. H. Beck, 2016, s. 1433 - 1434.

Stačí uviesť len pári titulov: *Príručka pre civilný rozsudok*, *Návrh a rozhodnutie v civilnom procese*, *Rozsudok v civilnom procese*, *Relačná technika a technika rozsudku*, *Teória súdneho rozhodovania*, *Subsumpcia*, *K relácii a k racionalite súdnych rozhodnutí*, *Civilný rozsudok – návod pre klauzúru a prax*, *Dôkazné bremeno a relačná technika*, *Pracovná technika sudcu*, *Žaloba, posudok a rozsudok*. Široká ponuka literatúry zodpovedá vysokému dopytu. Dopyt vyplýva z toho, že písanie rozsudkov a ich odôvodňovanie je podstatnou súčasťou nemeckého právnického vzdelávania.

Môžeme sa tváriť, že aj v našich podmienkach je odôvodňovanie súdnych rozhodnutí súčasťou právnického vzdelávania. Veď písanie, či už civilného alebo trestného rozsudku je súčasťou odbornej justičnej skúšky a výberového konania na funkciu sudsca. Čo však týmto skúškam predchádza, čo je prameňom vzdelávania budúcich slovenských sudscoў. Spoločným základom je strohé ustanovenia zákona. Právnická literatúra k tomu žiadene rozsiahlejší publikáčny výstup nepridáva. Právnické fakulty žiadene osobitný kurz tejto činnosti nevytvárajú. Študenti právnických fakúlt namiesto rozsudkov, či žalob, píšu diplomové práce (bakalárske, magisterské a rigorózne). Nie právna veda, no predovšetkým médiá z nich vyberajú len tie, ktorých autormi sú celebrity a autority, či už právnické alebo politické tak, aby poukázali na to, že ide o komplíaty, či plagiaty.

A budúci právnik sa rozsudok naučí písati v celkom inom prostredí, v ktorom takmer žiadneho spoločného štýlu nesú. Jeden si stiahne z internetu pári prievidzských, či žilinských rozsudkov, druhý si skopíruje poučenie o opravnom prostriedku kdeś z webového sídla nášho ministerstva spravodlivosti. Ďalší sa od svojho školiteľa na niektorom z našich vysších súdov dozvie, že ani prievidzský a ani žilinský štýl nie je dobrý, že sudscovia rozsudky nevedia písati. Preto niekde niečo prídá, niekde niečo vynechá, vždy spravidla pod vplyvom individuálneho zážitku so svojim školiteľom, členom skúšobnej, či výberovej komisie alebo so svojim odvolacím súdom. Najprv, aby prešiel skúškou. Potom, aby sa jeho text zmestil do predpisanej šablóny, hlavne, aby mal očíslovaných čo najviac odsekov a poukázal na spásonosnú ustálenú rozhodovaciu prax. Nakoniec preto, aby rozsudok vo svojej strohosti nebol nebodaj zrušený ako arbitrárny. Individuálna predstava, či zážitok, systém pokus omyl je základným tvorcom našich sudscovských štýlov. Spravidla smerom k hypertrofii súdneho textu v úniku od jadra rozhodnutia k rôznym marginálnym, no textom vycizelovaným otázkam. Takmer vždy na úkor vlastnej efektivity a efektivity celého justičného systému. Na úkor občana.

Tento stav zmeniť možno. Jasným pomenovaným problému, ktorý vôbec nesúvisí len so slovenským súdnictvom. Súvisí aj so slovenským právnickým vzdelávaním a s jeho odlúčením od slovenského súdnictva a naopak. Táto konferencia je veľmi dobrým začiatkom. Podobná konferencia sa pred takmer deviatimi rokmi konala na pôde Ústavného súdu Českéj republiky s publikovanými referátmi 18 českých a zahraničných (aj slovenských) znalcov z prostredia akadémie a súdnictva.²² Na konferencie však

²² TICHÝ L., HOLLÄNDER P., BRUNS A. (EDS.), *Odôvodnenie soudního rozhodnutí*, Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovi, Praha 2011.

treba nadviazať, či už diskusiou, ktorá nás čaká alebo publikečnými výstupmi tak, aby budúce vydanie nášho komentára z renomovaného vydavateľstva bolo doplnené o ďalšiu literatúru, najlepšie monografiu o tom, ako starostivo a svedomito súdiť, hodnotiť a rozhodovať a pritom ako sa neutopiť, či skôr neutopiť občana zvyknutého na správy z aplikácií ako Viber, Whatsup, nebodaj Threema v mnohostranovom právnickom teste

PRÍLOHA: SMERNICA MINISTERSTVA SPRAVODLIVOSTI ČR

Instrukce č. 4/2017
Ministerstva spravedlnosti
ze dne 23. 10. 2017, č. j. 12/2017-OJD-ORG/36,
o soudních písemnostech

Ministerstvo spravedlnosti stanoví:

Část první **Obecná ustanovení**

§ 1 Soudní písemnost

(1) Soudní písemnosti se pro účely této instrukce rozumí každá písemnost vyhotovená soudem, která tvoří součást soudního spisu nebo se doručuje třetí osobě v přímé souvislosti s výkonem soudní pravomoci.

- (2) Soudními písemnostmi jsou zejména:
- rozhodnutí,
 - protokoly,
 - předvolání, vyrozumění, výzvy, žádosti, pokyny a poučení,
 - úřední dopisy (přípisy),
 - úřední potvrzení,
 - referáty.
- (3) Vyhotovení soudní písemnosti se pro účely této instrukce rozumí:
- prvopis, který je opatřen vlastnoručním podpisem nebo obdobným autentizačním prvkem podle zvláštního zákona¹ (např. kvalifikovaným elektronickým podpisem nebo uznávaným elektronickým podpisem) řešitele,
 - stejnopus, který je opatřen vlastnoručním podpisem nebo obdobným autentizačním prvkem podle zvláštního zákona (např. kvalifikovaným elektronickým podpisem nebo uznávaným elektronickým podpisem) zaměstnance soudu, a to postupem podle § 20 odst. 2 této instrukce,
 - opis, který je kopír prvopisu nebo stejnopisu.

¹ Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce

§ 2 Koncept písemnosti

- (1) Koncept není soudní písemnosť a není současťou soudního spisu.
- (2) Je-li koncept uložen v informačnom systéme, musí byť ako koncept označen, a je určen pouze pre vnitrišnú potrebu soudu.

§ 3 Vzory soudních písemností

- (1) Ministerstvo spravedlnosti vydá zoznam všetkých vzorov a jednotlivé vzory soudních písemností formou sdelenia.
- (2) Prvopis soudní písemnosti, ktorá není rozhodnutím, môže byť nahrazen referátem obsahujúcim odkaz na príslušný vzor.
- (3) Len-ak použito vzoru písemnosti podľa § 1 odst. 2 písm. a), b), c), musí byť do spisu zařazen opis odeslané písemnosti, aby bolo možno oviesť všetky jej obsahové i formálne náležitosti.

Časť druhá Formální a jazykové náležitosti

§ 4 Použití technické normy

Nestanoví-li tato instrukce inak, postupuje se při vyhotovování soudních písemností v souladu s příslušnou technickou normou vydanou Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví o úpravě dokumentů zpracovaných textovými procesory.²

§ 5 Písma

Soudní písemnosti se vyhotovují písmem Garamond o velikosti 12 bodů. V odôvodnených prípadech lze použiť i odlišnou velikost písma, v rámci jednoho dokumentu však lze použiť písma nejvýše tří různých velikostí.

§ 6

² ČSN 01 6910 (2014): Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory.

Odstavce

- (1) Text písemností se člení do odstavců, které se zarovnávají do bloku, není-li dále stanoveno jinak.
- (2) Zarovnání doleva se použije, pokud by zarovnáním textu do bloku vznikly rušivě velké mezery mezi slovy.
- (3) Odstavce e-mailů se zarovnávají doleva.
- (4) Text odstavců se píše bez odsazení prvních řádek tak, aby každý nový odstavec začínal od levé svislice.
- (5) Mezi odstavce základního textu písemností se vkládá mezera o velikosti 6 bodů.

§ 7

Stránky a okraje písemností

- (1) Všechny okraje písemností se nastaví na hodnotu 2,5 cm.
- (2) Na prvé stránce písemnosti, u níž lze předpokládat použití razítka, je možno začátek textu umístit tak, aby razítko nezakrývalo text.
- (3) Je nepřípustné, aby na nové stránce bylo umístěno jen místo a datum vydání písemnosti, podpisy a úřední razítko.
- (4) Pokud je to technicky možné, písemnosti se tisknou oboustranně.

§ 8

Řádkování

V soudních písemnostech se používá výhradně jednoduché řádkování. U výroku je možno použít řádkování 1,0-1,5.

§ 9

Zvýrazňování textu

- (1) Text se v soudních písemnostech zvýrazňuje užitím tučného písma, kurzívy, případně kombinací obojího. Za účelem zvýraznění textu nelze použít prokládání znaků nebo odlišné barvy textu.
- (2) Kurzíva se užívá pro zvýraznění důležitých krátkých úseků textu, tučné písma nebo tučná kurzíva pro velmi důležité krátké úseky textu.
- (3) Kurzívou mohou být dále zvýrazněny:
 - a) ustálené odborné obraty a výrazy přejaté z cizího jazyka, např. z latiny nebo řečtiny (např. a contrario, de lege lata, lege artis),
 - b) přímé citace textu (citace zákonných ustanovení, doslovne citovaný text apod.).

§ 10

Adresy

- (1) Žádná časť adresy se nepodtrhává ani jinak nezvýrazňuje.
- (2) Pokud adresa není součástí jiného textu, začínají její údaje u levé svislice.
- (3) Pokud je adresa fyzické osoby uvedena v záhlaví písemnosti, která je svou povahou ūředním dopisem (viz § 1 odst. 2 písm. d), uvede se oslovením (Vážený pan / Vážená paní / Vážení manželé).
- (4) Mezi poštovní směrovací číslo a označení obce se vloží dvě mezery.
- (5) Slovo „ulice“ ani zkratka „ul.“ se do adresy neuvádějí, pokud nejsou součástí oficiálního názvu ulice.
- (6) V textu se doporučuje použít zápis adresy ve formátu: Oldřich Vokurka, narozený 1. 1. 1990, bytem Maxima Gorkého 655, 339 02 Klatovy.

§ 11 Číslo jednací a záhlaví písemnosti

- (1) Každá soudní písemnost se označuje číslem jednacím. Číslo jednací se uvádí do pravé časti záhlaví první strany písemnosti (např. č. j. 7 C 24/2017-51). U písemností v opatrnických věcech se vpravo nahoře vyznačí všechny spisové značky věcí podle seznamu věcí P a Nc, kterých se písemnost týká.
- (2) Záhlaví druhé a každé další strany soudní písemnosti obsahuje ve střední časti číslo strany a v pravé části spisovou značku³ zarovanou k pravé svislici.

§ 12 Čísla a finanční částky

- (1) Pokud je číslo vypisováno slovy, oddělují se jeho jednotlivé části mezerami (tři sta padesát sedm, šest milionů sto dvacet jedna tisíc dvě stě devadesát osm celých šedesát). Pokud je v textu uváděn číselný údaj současně se slovním přepisem, píše se slovní přepis do závorky za číselný údaj.
- (2) Jednotlivá trojčíslí představující číselné řady se oddělují pevnou mezerou (např. 1 200 000 obyvatel).
- (3) Desetinná místa se vždy oddělují desetinnou čárkou (99,90 Kč). Pro oddělení desetinných míst nelze použít tečku.
- (4) Desetinná čísla se píší za desetinnou čárkou bez mezer.
- (5) Zkratka české měny ve spojení s číslem se uvádí ve formátu Kč. Měnové jednotky se v textu vypisují celým slovem (např. euro, dánská koruna) nebo uvedením značky měny (např. €, \$, £, ¥)
- (6) V označení finanční částky se nepoužije znaménko (např. čárka a pomlčka)

³ viz § 167 Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

pro vyjádření nulových haléřů.

§ 13
Kalendářní data

- (1) Zápis kalendářních dat je přípustný v těchto formátech: 1. ledna 2017, nebo 1. 1. 2017.
Pokud se uvádí označení měsíce slovy, píše se ve druhém pádě (1. ledna, 1. prosince).
- (2) Ve spojení s místem se datum uvádí v tomto formátu: Olomouc 1. ledna 2017.

§ 14
Oslovování

- (1) Písemnost ve formě dopisu (zejména přípis) začíná vždy oslovením v pátém pádu.
- (2) Fyzická osoba se oslovuje jedním z následujících způsobů:
a) funkcí (Vážený pane předsedo/řediteli/státní zástupce),
b) titulem, případně hodností (Vážený pane magistře/doktore/plukovníku),
c) příjmením (Vážený pane Nováku/Němče/Svobodo, Vážená paní Nováková/Müller).
- (3) Právnická osoba, jiná organizace nebo více fyzických osob se oslovuje jedním z následujících způsobů:
a) Vážené dámy, vážení pánové,
b) Vážení.
- (4) Jednotlivé způsoby oslovení uvedené v odstavcích 2 a 3 nelze vzájemně kombinovat.

§ 15
Přechylování

- (1) Pro označení osob ženského pohlaví se užívají přechýlené podoby (svědkyně, obžalovaná, žalobkyně, zástupkyně, obhájkyně apod.). U vojenských a policejních hodností žen se přednostně použije zkratka (např. plk., kpt., npor.), a není-li to možné, přechyluje se i zde (plukovnice, kapitánka, majorka, strážmistryně apod.).
- (2) Je-li název úřadu, instituce nebo právnické osoby v ženském rodě, odkazuje se na ni obecným výrazem v ženském rodě (instituce/organizace/společnost XY) a pro označení její procesní role se používá přechýlené podoby (žalovaná, žalobkyně, navrhovatelka, účastnice). Je-li název subjektu v rodě středním (družstvo/SVJ), použije se rod mužský.

§ 16

Skloňování jmen

Jména účastníků se skloňují podle příslušných skloňovacích vzorů, a to nejen jména česká, ale i jména cizího původu. (Nguyen – bez Nguyen, Maxa – bez Maxy, Linné – Linného, Bondy – Bondyho, Bracco – Bracca, Chou – bez Choua). Nesklonná mohou zůstat jména obtížně začlenitelná do českého skloňovacího systému, například jednoslabičná jména orientálního původu.

§ 17

Názvy právních předpisů a dalších dokumentů

- (1) Vyhlášky, nařízení, směrnice, zákony apod., které jsou číselně specifikovány, se příši s malým počátečním písmenem (vyhláška č. 27/2006 Sb.; zákon č. 128/2000 Sb., o obcích).
- (2) Při citaci právních předpisů lze použít legislativní zkratku tak, že za úplnou citaci se připojí závorka (dále jen „...“). Úplná citace právního předpisu (např. zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů) však musí být uvedena při prvním výskytu ve výroku a v odůvodnění.
- (3) Je možno užívat zkratky právních předpisů, které jsou zavedeny ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.
- (4) Názvy, které označují pouze druh písemnosti, se ve větné souvislosti příši s malým písmenem i v případě, že v záhlaví takové písemnosti je písmeno velké (dohoda o provedení práce, úvěrová smlouva, žádost o navrácení přeplatku).
- (5) Soudní rozhodnutí se v textu soudní písemnosti označují typem nebo formou rozhodnutí (usnesení, rozsudek apod.), označením soudu, který rozhodnutí vydal (např. Krajský soud v Českých Budějovicích), dnem vydání rozhodnutí a číslem jednacím, popř. spisovou značkou, není-li číslo jednací známo (např. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 1. 4. 2017, č. j. 12 C 22/2016-99).

§ 18

Tituly za jménem

Tituly následující za jménem (CSc., Ph.D., dr. h. c. aj.) se oddělují z obou stran čárkou např.:

Mgr. Petr Navrátil, Ph.D., zahájil konferenci.

Časť tretí
Podepisování a identifikace soudních písemností

§ 19
Identifikátor písemnosti

Soudní písemnosti mohou obsahovať identifikátor (strojově čitelný kód) umístěný pod jednacím číslem.

§ 20
Podepisování písemností

- (1) Prvopis soudní písemnosti řešitel opatří vlastnoručním podpisem nebo obdobným autentizačním prvkem podle zvláštního zákona (např. kvalifikovaným elektronickým podpisem nebo uznávaným elektronickým podpisem). Text obsahující jméno a funkci toho, kdo písemnost podepsal, se umístí k levé svislici.
- (2) Do stejnopsisu se za jméno toho, kdo písemnost podepsal, doplní zkratka „v. r.“. Do zápatí každé strany stejnopsisu se doplní doložka „Shodu s propisem potvrzuje“ a celé jméno osoby, která doložku připojila. Stejnopsis v listinné podobě se jejím podpisem opatří na poslední straně bezprostředně za text doložky. Uvedený text je zarovnán k levé svislici a začíná na úrovni základního textu. Stejnopsis v elektronické podobě se opatří autentizačním prvkem podle zvláštního zákona (např. kvalifikovaným elektronickým podpisem nebo uznávaným elektronickým podpisem). Doručuje-li stejnopsis sám řešitel, doložku ani zkratku „v. r.“ nepřipojuje a užije obdobně postup podle odstavce I.
- (3) Nezakládá-li se prvopis písemnosti podle § 1 odst. 2 písm. c), d), a e) do spisu, připojí se za jméno toho, kdo vyhotovení písemnosti nařídil, zkratka „v. r.“. Do zápatí poslední strany prvopisu se doplní doložka „Za správnost vyhotovení“ a celé jméno osoby, která písemnost vyhotovila. Ustanovení odstavce 2 věty třetí a čtvrté platí i tu.
- (4) Pokud podle procesního předpisu podepisuje písemnost (např. rozhodnutí) více osob, jméno osoby s vyšší funkcí se zarovná k levé svislici, vloží se mezera o velikosti 6 bodů a následuje jméno osoby s nižší funkcí zarovnané k pravé svislici.

Časť čtvrtá Tvorba soudních písemností

Hlava I Rozhodnutí

§ 21 Záhlaví rozhodnutí

- (1) Záhlaví rozhodnutí obsahuje výhradně údaje požadované příslušným procesním předpisem.
- (2) S výjimkou rozsudku v trestním řízení a trestního příkazu se údaje do záhlaví rozhodnutí zapisují v podobě strukturované tabulky. V tabulce se údaje o osobách uvádí v prvním pádě s výjimkou soudních osob a zástupců účastníků řízení.
- (3) Jména nebo názvy účastníků (subjektů řízení) a údaj o předmětu řízení se v záhlaví rozhodnutí uvádí tučným písmem. Jiné zvýrazňování textu je v záhlaví rozhodnutí nepřípustné.
- (4) V záhlaví rozhodnutí je nepřípustné používat zkratky (nar., nezl. apod.), s výjimkou identifikačního čísla osoby (IČO) a zkratek obsažených v názvech právnických osob nebo adresách.
- (5) Vzory záhlaví jsou obsaženy v příloze č. 1 této instrukce. V případě rozporu vzoru záhlaví s procesním předpisem se vzor použije přiměřeně. Pro účely tvorby záhlaví rozsudku v trestním řízení se použije příslušný vzor uvedený v příloze č. 2 této instrukce. Stejný vzor se přiměřeně použije při tvorbě trestního příkazu.

§ 22 Výrok rozhodnutí

Pokud rozhodnutí obsahuje více samostatných výroků, číslují se římskými číslicemi; to neplatí pro trestní příkazy a rozsudky ve věcech trestních.

§ 23 Odôvodnení rozhodnutí

Pokud rozhodnutí neobsahuje odôvodnení, neuvede se v rozhodnutí ani jeho nadpis.

§ 24 Označování subjektů řízení

- (1) Pokud v též věci vystupuje v procesním postavení žalobců, oprávněných nebo navrhovatelů více osob označují se písmeny malé abecedy [ve formátu a), b), c) atd.]. Ostatní subjekty řízení (včetně obviněných, obžalovaných, odsouzených a mladistvých) se označují arabskými číslicemi [ve formátu 1., 2., 3. atd.].
- (2) Účastníci řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, manželé, kteří podali společný návrh na rozvod manželství a partneři, kteří podali společný návrh na zrušení partnerství, se nečíslují.

§ 25 Rozsudek

- (1) Písemná vyhotovení rozsudku se porizují v jednotné formě podle vzoru obsaženého v příloze č. 2 této instrukce.
- (2) Kromě obecných náležitostí rozhodnutí obsahuje písemné vyhotovení rozsudku malý státní znak České republiky, text „ČESKÁ REPUBLIKA“, „ROZSUDEK“, „JMÉNEM REPUBLIKY“. Uvedené náležitosti se zarovnají na střed.
- (3) Malý státní znak má rozměry 3,5 cm na šířku a 4 cm na výšku a je umístěn 5 cm od horního okraje strany.
- (4) Text „ČESKÁ REPUBLIKA“ je umístěn 1 cm pod malým státním znakem a je psán písmem o velikosti 16 bodů. Text „ROZSUDEK“ je umístěn 12 bodů pod textem „ČESKÁ REPUBLIKA“ a je psán tučným písmem o velikosti 20 bodů. Text „JMÉNEM REPUBLIKY“ je umístěn 6 bodů pod textem „ROZSUDEK“ a je psán tučným písmem o velikosti 20 bodů. Mezi text „JMÉNEM REPUBLIKY“ a zbývající text rozsudku se umístí mezera o velikosti 24 bodů.
- (5) Do záhlaví rozsudku se po údaji označujícím projednávanou věc uvede na samostatný řádek údaj o tom, že jde například o rozsudek částečný, mezitímní, pro uznání nebo pro zmeškání.
- (6) Nadpisy jednotlivých částí rozsudku („Odôvodnení“ a „Poučení“) a návští „rozhodl takto:“ se píší tučným neproloženým písmem o velikosti 12 bodů a zarovnají se na střed. Mezi těmito nadpisů a předcházejícím textem je mezera o velikosti 12 bodů, mezi nadpisů a následujícím textem je mezera o velikosti 6 bodů.
- (7) V odôvodnení rozsudku, jež přesahuje dvě strany textu, se jednotlivé odstavce z levé strany na úrovni prvého řádku číslují souvislou řadou arabských číslic s tečkou, a to bez ohledu na případné vnitřní členění odôvodnení.

§ 26 Ostatní rozhodnutí

Při vyhotovování ostatních rozhodnutí se přiměřeně použijí ustanovení o úpravě rozsudku.

Hlava II Protokol

§ 27 Obsah protokolu

- (1) Písemná vyhotovení protokolů se pořizují v jednotné formě podle vzorů, pokud byly vydány. Není-li možné použít výpočetní techniku, pořídí se protokol na psacím stroji, rukopisem nebo těsnopisem čitelně, bez zbytočných škrtů a trvalým způsobem. Přeškrtnutá místa musí zůstat čitelná a musí být vyznačeno, kdo a kdy opravu provedl.
- (2) V protokolu je třeba uvést dobu začátku a skončení úkonu, případně dobu, po kterou bylo provádění úkonu přerušeno.
- (3) Z protokolu musí být zřejmé, podle jakých právních předpisů soud postupoval a že při tomto postupu dbal na zachování ochrany utajovaných informací podle zvláštního zákona.
- (4) Protokol v listinné podobě podepisuje předseda senátu (samosoudce) a zapisovatel, popř. další osoby, o nichž to stanoví zákon.

§ 28 Zvláštní ustanovení o protokolu o hlasování

- (1) V protokolu o hlasování se uvede kromě obecných náležitostí:
 - a) den hlasování,
 - b) postup při jednotlivých hlasováních a jejich výsledek,
 - c) výrok rozhodnutí s uvedením, zda jde o rozsudek nebo usnesení,
 - d) mínění odlišné od názoru většiny, a to v celém znění se stručným odůvodněním.
- (2) Protokol o hlasování v listinné podobě podepisují všichni členové senátu a zapisovatel, pokud je přítomen.

Hlava III Přípis

§ 29

- (1) Písemná vyhotovení přípisu se pořizují v jednotné formě podle vzoru obsaženého v příloze č. 3 této instrukce.
- (2) Pokud pokyn řešitele obsahuje doslovné znění obsahu přípisu, má se pro účely této instrukce za to, že pokyn je jeho pravopisem. Osoba, která pokyn realizuje, v tomto případě zhotoví stejnopravy přípisu postupem podle této instrukce.
- (3) Pokud pokyn řešitele neobsahuje doslovné znění přípisu, osoba, která pokyn realizuje, vyhotoví pravopis přípisu svým jménem a v jeho obsahu uvede, že

byl zhotoven na pokyn řešitele (např. formulací: „Na pokyn asistenta soudce Vás žádám o ...“).

§ 30

Zvláštní ustanovení o přípisu ve formě e-mailu

Je-li přípis vyhotovován ve formě e-mailu, musí v předmětu zprávy obsahovat alespoň spisovou značku věci, ve které je vyhotovován, a na konci těla e-mailu musí být uvedeno alespoň jméno autora přípisu, jeho funkce/pracovní zařazení u soudu a označení soudu. Ostatní ustanovení této instrukce se na přípis ve formě e-mailu použijí přiměřeně.

Hlava IV Referát

§ 31

- (1) Referátem se rozumí písemný pokyn soudní kanceláři obsažený ve spisu.
- (2) Referáty musí být přehledné, srozumitelné a čitelné. V referátu je třeba uvést zejména způsob doručování soudních písemností, označení adresáta a uvedení čísla vzoru, který má být použit, určení lhůty, na níž má být spis uložen apod. Řešitel opatří referát datem, čitelně napíše své jméno a připojí svůj podpis.
- (3) Referáty se pořizují v jednotné formě podle vzorů, pokud byly vydány. Předseda a místopředseda soudu vede řešitele k tomu, aby v referátech používali pro níže uvedené výrazy pouze následující zkratky:
 - a) úvod referátu - „Ref:“
 - b) lhůta (kalendář) – „LH“
 - c) vypravit – „EXP“
 - d) obálka vzor I., II. a III. - „I“, „II“, „III“
 - e) datová schránka – „DS“
 - f) příznak „výhradně jen adresáta“ – „V“
 - g) příznak „nevkládat do schránky“ – „NDS“
 - h) příznak „neukládat“ – „N“.

Část pátá Přechodná, zrušovací a závěrečná ustanovení

§ 32

Přechodné ustanovení

Vrchní a krajské soudy se mohou v odôvodnených případech odchýlit od této instrukce, jestliže dostupné technické prostředky neumožňují tvorbu soudních písemností

v souladu s touto instrukcí. Pokud ke dni 31. 12. 2018 jejich soudní písemnosti nebude objektívne možné uviesť do souladu s touto instrukcí, obráti se bezodkladne na Ministerstvo spravedlnosti s vylíčením překážek, které tomu brání, a požádají o jeho součinnost při jejich odstraňování.

§ 33

Změna vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy

Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, uveřejněná pod č. 1/2002 Sbírky instrukcí a sdělení, se mění takto:

1. V části první, hlavě třetí se zrušuje oddíl druhý „Soudní písemnosti“.
2. V § 14 se zrušuje odstavec 2. Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 2 a 3.
3. V části první, hlavě čtvrté se zrušují § 15, § 16b a § 17.
4. V § 16 se závěrečná slova „a § 15“ zrušují.
5. V § 19a odst. 4 písm. b) a § 19a odst. 8 písm. a) se slova v uvozovkách „Za správnost vyhotovení:“ nahrazují slovy „Shodu s prvpisem potvrzuje“.
6. V nadpisu § 21 se zrušují slova „a podepisování“.
7. V § 21 se zrušují odstavce 1, 4, 5 a 6. Dosavadní odstavce 2, 3 a 7 se označují jako odstavce 1, 2 a 3.
8. V § 22 se zrušuje odstavec 1. Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 1 a 2.
9. V části třetí, hlavě prvé se zrušuje § 175.

§ 34

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 1. 2. 2002, č. j. 514/2001-Org, o postupu při používání vzorů v trestním a občanském soudním řízení, uveřejněná pod č. 2/2002 Sbírky instrukcí a sdělení.

§ 35

Účinnost

Tato instrukce nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2018.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D. v. r.
ministr spravedlnosti

Příloha 1 – a) záhlaví obecné

Okresní soud v Humpolci rozhodl samosoudkyní JUDr. Ingrid Zelenou ve věci

žalobců:

a) **Obchodní společnost A**, a. s., IČO 12345678
sídlem Lidická 920/12, 123 45 Praha

b) **Obchodní společnost B**, s. r. o., IČO 98765432
sídlem Náměstí 920/12, 123 45 Plzeň

oba zastoupeni advokátem JUDr. Janem Novákem sídlem
Dlouhá 123, 123 45 Plzeň

proti

žalovaným:

1. **Karel Zelený**, narozený dne 2. 3. 1985
bytem Žižkova 1, 364 53 Chyše

2. **Jan Novotný**, narozený dne 25. 1. 1981 bytem Krátká 18, 123
98
České Budějovice zastoupený advokátem Mgr. Antonínem Černým
sídlem Hornická 12, 222 11 Jáchymov

3. **Mgr. Petra Nová**, narozená dne 5. 11. 1975 bytem Šeríková 18,
641 33 Jihlava

o zaplacení 1.234 Kč

Příloha 1 – b) záhlaví v senátní věci

Okresní soud v Humpolci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Nováka a přisedících

Petra Veškrny a Iva Svobody ve věci

žalobkyně:

Obchodní společnost, a. s., IČO 12345678
sídlem Lidická 920/12, 123 45 Praha zastoupená advokátem
JUDr. Janem Novákem sídlem Dlouhá 123, 123 45 Plzeň

proti

žalovanému:

Karel Zelený, narozený dne 2. 3. 1985
bytem Žižkova 1, 364 53 Chyše

o určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru

Příloha 1 – c) záhlaví ve věci péče o nezletilé

Okresní soud v Humpolci rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Novákem ve věci

nezletilého: **Jan Novák**, narozený dne 2. 3. 2012
bytem Lidická 920/12, 123 45 Praha
zastoupeného kolizním opatrovníkem Městskou částí Praha 2,
náměstí Míru 20/600, 120 39 Praha 2

syna rodičů: **Alena Nováková**, narozená dne 12. 8. 1985
bytem Lidická 920/12, 123 45 Praha zastoupená advokátem
JUDr. Janem Novákem sídlem Dlouhá 123, 123 45 Plzeň

Ivan Novák, narozený dne 2. 3. 1983
bytem Lidická 920/12, 123 45 Praha

o zvýšení výživného

Příloha 2 – a) rozsudek v civilní věci

č.j. 12 C 25/2011-154

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Okresní soud v Humpolci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Nováka a přísedících Petra Veškrny a Iva Svobody ve věci

žalobkyně: **Obchodní společnost, a. s.**, IČO 12345678
sídlem Lidická 920/12, 123 45 Praha zastoupená advokátem
JUDr. Janem Novákem sídlem Dlouhá 123, 123 45 Plzeň

proti
žalovanému: **Karel Zelený**, narozený dne 2. 3. 1985
bytem Žižkova 1, 364 53 Chyše

o zaplacení 1.345 Kč s příslušenstvím rozsudkem pro zmeškání

takto:

- I. Text prvého výroku...
- II. Text druhého výroku...

Odôvodnení:

1. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
2. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
3. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
4. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.

Poučení:

Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku.

Humpolec 10. března 2016

JUDr. Jan Novák v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Duhová.

Příloha 2 – b) rozsudek v trestní věci č. j. 1 T 125/2017-48

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Okresní soud v Humpolci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Nováka a předsedících Petra Veškrny a Iva Svobody v hlavním líčení konaném dne 24.12.2017 v Rokycanech

takto:

Obžalovaní

1. Karel Novák, narozený 30. 2. 1989 v Rokycanech, skladník, trvale bytem Vinohradská 5, 330 03 Plzeň,

2. Karel Novotný, narozený 30. 2. 1998 v Rokytné, bez zaměstnání, trvale bytem Žižkova 1, 364 53 Chyše,

jsou vinni, že

1. skutková věta, skutková věta,
2. a) skutková věta, skutková věta,
- b) skutková věta, skutková věta,

tedy

pod bodem 1.:

právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta, právní věta,

pod body 2.a) a 2.b):

právní věta, právní věta,

čímž spáchali

pod bodem 1.:

právní kvalifikace, právní kvalifikace,

pod body 2.a) a 2.b):

právní kvalifikace, právní kvalifikace,

a odsuzují se

1. obžalovaný Karel Novák

výrok o trestu, výrok o trestu.

2. obžalovaný Karel Novotný

výrok o trestu, výrok o trestu.

Výrok o náhradě škody, výrok o náhradě škody.

Odôvodnení:

1. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
2. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.
3. Text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku, text odôvodnení rozsudku.

Poučení:

Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku. Text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku, text poučení rozsudku.

Humpolec 24. prosince 2017

JUDr. Jan Novák v. r. předseda senátu

Shodu s pravopisem potvrzuje Jana Duhová.

OKRESNÍ SOUD V HUMPOLCI

Dlouhá 1, Humpolec

tel.: 321 123 321, fax: 321 123 001, e-mail: info@osoud.pha.justice.cz,
IDDS: adbklh

NAŠE ZNAČKA: 10 C 100/2015

VAŠE ZNAČKA: 0-11122332

VYŘIZUJE: Jana Zelená

DNE: 18. března 2017

Vážený pan
JUDr. Jiří Antonín
Liberecká 322
190 00 Praha

ŽALOBKYNĚ: Obchodní společnost, a. s., IČO: 12345678

ŽALOVANÝ: Daniel Novák, narozený dne 7. 12. 1995

Vážený pane doktore,
text přípisu text přípisu text přípisu, text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu.
Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu
text přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text
přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu.
Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu. Text přípisu text
přípisu text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu.

S pozdravem

JUDr. Jan Novák v. r. soudce

Za správnost vyhotovení: Jana Duhová

Příloha 3 – b) přípis podle § 29 odst. 3

č. j. 10 C 100/2015-15

OKRESNÍ SOUD V HUMPOLCI

Dlouhá 1, Humpolec

tel.: 321 123 321, fax: 321 123 001, e-mail: info@osoud.pha.justice.cz,
IDDS: adbklh

NAŠE ZNAČKA: 10 C 100/2015

VAŠE ZNAČKA: 0-11122332

VYŘIZUJE: Aleš Svoboda

DNE: 18. března 2017

Vážená paní

Alena Novotná

Liberecká 322

190 00 Praha

ŽALOBKYNĚ: Obchodní společnost, a. s., IČO: 12345678

ŽALOVANÝ: Daniel Novák, narozený dne 7. 12. 1995

Vážená paní Novotná,

na pokyn soudce JUDr. Jana Nováka Vás žadám o ... text přípisu text přípisu text přípisu, text přípisu. Text přípisu text přípisu text přípisu.

S pozdravem

Aleš Svoboda

rejstříkový vedoucí

ODÔVODNENIE SÚDNYCH ROZHODNUTÍ

Kol. autorov

Vydavateľ: Justičná akadémia Slovenskej republiky

Rok vydania: 2020

Náklad: 250 ks

Rozsah strán: 120

Vydanie: prvé

Nepredajné

Grafické spracovanie a tlač: M KREO, s.r.o.

Za odbornú a jazykovú stránku publikácie zodpovedajú autori.

Všetky práva vyhradené.

Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovať, ukladať do informačných systémov alebo inak rozširovať bez súhlasu majiteľov práv.

Publikácia vznikla v rámci implementácie národného projektu s názvom „Rozvoj systému špecializovaného vzdelávania súdcov a justičných zamestnancov“, kód projektu v ITMS2014+: 314021M248, z prostriedkov Operačného programu Efektívna verejná správa.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

© Justičná akadémia Slovenskej republiky

ISBN: 978-80-973526-1-5

EAN: 9788097352615

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

